

vrede

verschijnt tweemaandelijks 46e jaargang | nr.361 | mei-juni 2003

afgiftekantoor 9000 Gent t

erkeningsnr P 206485

Vrede - Filips Van Arteveldestraat 35, 9000 Gent

T. 09 233 46 88 F. 09 233 56 78 e-mail: vrede@vrede.be

internet: www.vrede.be

v.u.: M. Vanderborgh, Beukendreef 15, 9401 Ninove

DE MUUR VAN DE SCHANDE

vrede

verschijnt tweemaandelijks | 46^e jaargang | nr. 361 | mei-juni 2003
afgiftekantoor 9000 Gent 1
erkenningsnr P 206485
Vrede - Filips Van Arteveldestraat 35, 9000 Gent
T. 09 233 46 88 F. 09 233 56 78 e-mail: vrede@vrede.be
internet: www.vrede.be

DOSSIER

STOP THE WAR

p. 26

Anti-oorlogsbetoging 22 maart 2003

INTERVIEW:

Cyprus

VENEZUELA:

De hoop van links in Latijns-Amerika?

NIGERIA:

Op de losse koord van de democratisering

EDITORIAAL	Vreemde troepen uit de golf 3
UITKIJK	Omdat hij het machtigste is 4
INTERVIEW	UNO-blauwhelmen, Turken en Grieken: het jarenlange getouwtrek om Cyprus 5
MAATSCHAPPIJ	Watercrisis 9
ZUID-AMERIKA	Venezuela: de hoop van links in Latijns-Amerika 10
MIDDEN-OOSTEN	Jordanië: dansen op een slappe koord 14 Boycot Israël 16 Geïsoleerd in ellende 18
CUBA - U.S.A.	Straffen tussen 15 jaar en tweemaal levenslang 19
U.S.A.	Dienstverleners 22 De defensiebegroting voor 2004 24 De koning van de duisternis 25
DOSSIER	Waarom oorlog in Irak? 27 De begeerde rijkdom 29 Tornen aan het volkenrecht 32 Bevrijding? Bezetting! 34
AFRIKA	Nigeria op de losse koord van de democratisering 35
BEWAPENING	Wapenhandel in tijden van oorlog, Business as Usual 39 Pax Christi en de nieuwe wet op de wapenhandel 41
VREDESBEWEGING	De macht van de basis respecteren 43 De veldslag voor het imperium 44
AZIE	Een reisimpressie uit woelig India 45 Het ontvolking van het Indische platteland 48
20STE EEUW	Veroordeling van het Franco-Regime 49
CULTUUR	Boekbesprekingen 51
AGENDA 53
VOOR DE VUIST	Uniting for Peace 55
TE ZOT OM LOS TE LOPEN 56

vrede

sederl 1957
tweemaandelijks tijdschrift
vrede vzw
studie- en informatiecentrum internationale
politiek, vredes- en ontwikkelingsproblematiek

REDACTIE-BEHEER-PUBLICITEIT

Filips Van Arteveldestraat 35 9000 Gent
prk 000-0956015-80
tel 09 233 46 88
fax 09 233 56 78
e-mail: vrede@vrede.be
internet: www.vrede.be

LEESGELD:

3,47 euro: los nummer
19,83 euro: 6 nummers/jaar
22,31 euro: instellingen met factuur
24,79 euro: Nederland en E.U.
29,75 euro: rest vd wereld
Nederland:
22,31 euro op postbank giro nr 5267830 van
Ad Woudeberg/VREDE
postbus 92311 1090 AH Amsterdam
steunabonnement: 29,75 euro
combinatie-abonnement met vredeschakers:
34,71 euro

ABONNEMENTDIENST: L. Verwest

wordt gedrukt op kringlooppapier
ORSET DRUK: Neveland, B.W. 9850 Nevele
LAYOUT-CONCEPT: Filip Coopman
FOTO OMSLAG: De Ruyver

HOOFDREDACTEUR: André De Smet

KERNREDACTIE:

Ludo De Brabander, André De Smet,
Georges Spriet, Marie Jeanne Vanmol,
Antoine Uytterhaeghe

REDACTIELEDEN:

Lucien Bollaert, Tim Bracke, Paula Burghgraeve,
Marel De Smet, Tieneke Holvoet, Mohamed
Kabbar, Yordi Lesaffer, Karin Lievens, Francine
Mestrum, Marleen Renders, Victor Stuyck, Peter
Schepens, Jennie Van Lerberghe, Paul Vanden
Bavière, Wouter De Vriendt, Geert Goeman

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Michel Vanderborght Beukendreef 15
9401 Pollare-Ninove

...

De ondertekende artikels beantwoorden niet
noodzakelijkerwijze aan ons standpunt.
Overname van artikels is slechts toegelaten
mits bronvermelding en toezending van een
presentexemplaar.

Werkten mee aan dit nummer:

Georges Spriet, Willy Courteaux, Chris Den Hond, Jorid Lesaffer, Ludo De Brabander, Tiene Holvoet, Rainer Rupp, Katrien Demuyck, Antoine Uytterhaeghe,
Jonathan Holslag, Werner Pirker, Lucien Bolbaert, Victor Christiaens, Willem De Klerk, Gio De Weerd, Munia Abu-Jamal, Alfons Vandenbussche, Thomas
Berger, Andre De Smet, Geert Goeman, Jozef Vandromme.

EDITORIAAL

| Georges Spriet |

VREEMDE TROEPEN UIT DE GOLF

De oorlog tegen Irak laat diepe sporen na. Washington heeft gewoon eigengereid haar wil doorgedrukt. De menselijke kost van deze oorlog zullen we waarschijnlijk nooit volledig kennen: doden, gewonden, trauma's, vernielingen, instabiliteit. Dat het land nu bevrijd is van een gruwelbewind, doet niets af van de fundamentele ongewettigheid van deze oorlog. Naar verluidt wil het Pentagon nu permanente militaire basissen vestigen in Irak. Hier past maar een eis: vreemde troepen uit de Golf.

De internationale verhoudingen werden grondig dooreen geschud. De Verenigde Staten zijn duidelijk de militaire supermacht die elke militaire tegenstander kan overwinnen. Het is echter gebleken dat de politieke autoriteit van G.W.Bush toch sterk gecontesteerd wordt.

Frankrijk heeft tot op het uiterste het politiek diplomatieke been stijf gehouden, en niet geplooid naar de wensen van de Verenigde Staten. Parijs vond bondgenoten in Berlijn, Brussel en Moskou, en kreeg lippendienst bewezen vanuit Peking. Tekent er zich hier een nieuwe "as" af van een groep landen die inderdaad durft (politiek) op te staan tegen de VS? Maar ook landen als Chili en Mexico durfden een eigen mening te volgen. Deze oorlog wilde vooral de economische macht van Noord-Amerika nieuwe troeven geven. Het beheer van petroleumvoorraden die broodnodig zijn voor de eigen ontwikkeling, maar zeker ook voor de ontwikkeling van de snel groeiende concurrent China, moet Washington een overmacht (blijven) garanderen. Zodat de politiek ten dienste van de kleine minderheid superrijken in de VS kan verder worden gezet.

Het valt te vrezen dat de conservatieve haviken uit het Pentagon nu nog meer de politiek zullen bepalen. En als men een snelle oplossing vindt om de oorlogsfactuur betaald te krijgen 'door de Irakese olieproductie in recordtijd weer op gang te krijgen' valt te vrezen dat we nog een reeks preventieve oorlogen te verwerken zullen krijgen. Een totale radicale afwijzing van deze politiek is de boodschap en een pleidooi voor het internationaal recht.

België heeft politiek een interessante rol gespeeld. Onze

regering heeft bijgedragen tot de vorming van het politieke afwijzingsfront. De consequentie in de daden was er dan wel weer niet.

Wapentransporten via de Antwerpse haven om de Amerikaanse oorlogsmachine in de Golf te bevoorraden, kregen groen licht van de regering Verhofstadt. Ook via de luchthaven van Oostende kreeg de oorlog logistieke bevoorrading. De regering moest heel wat mist spullen om de ware reden voor haar bevolking verborgen te houden: de VS daadwerkelijk iets in de weg leggen is een NAVO-lid niet gegund. Voor ons moet België uit de Navo.

De Belgische, of Franse, houding is niet zozeer door vreedzame betrachtingen ingegeven. Nee, er werd hier een mooie kans gegrepen om de vorming van een Europese grootmacht een nieuwe impuls te geven. Kan het niet via een procesmatige politieke opbouw, dan maar

de kar voor de paarden spannen, lijkt het motto te zijn geweest. Inderdaad, een gemeenschappelijk buitenlands beleid ligt niet op korte termijn te verwachten; dus worden er voluntaristisch stappen gepland naar de vorming van een eengemaakt leger van de EU. De Franse (ex-koloniale) economische en diplomatieke invloed ondervindt duidelijk zijn beperkingen, en dus kiest Parijs in samenwerking met Berlijn, de weg van de Europese grootmacht. Veiligheid blijft in de ogen van onze bewindslui een kwestie van militairen. Vrede zegt nee aan de interventiedoctrines van een Europees leger, en wil bondgenoten zoeken om te beletten dat bij de komende regeringsvorming een verhoging van het defensiebudget wordt afgesproken.

De ware tegenkracht tegen de Amerikaanse oorlogspolitiek hebben we bij de brede vredesbeweging gezien. Op 15 februari - een initiatief dat vertrok vanop het Europees Sociaal Forum van Firenze - werd geschiedenis geschreven: op één en dezelfde dag betoogden honderden steden in de ganse wereld voor vrede. Deze massale manifestaties hebben zeker de houding beïnvloed van regeringsleiders: er is duidelijk gewogen op het beleid. Bij ons werden heel wat lokale vredesgroepen opgericht. De vraag is of we op dit vlak niet nog meer hadden moeten doen om de uitdaging van een duurzame beweging aan te kunnen. Alle hens aan dek voor de verder uitbouw van de vredesbeweging. ■

OMDAT HIJ HET MACHTIGSTE IS

I Willy Courteaux I

In 416 voor Christus stuurden de Atheners een delegatie naar het eiland Melos om de bevolking te overreden hun neutraliteit in de Peloponnesische oorlog op te geven en zich bij Athene aan te sluiten. De historicus Thucydides geeft uitvoerig de discussie tussen de twee delegaties weer, een discussie die niet woordelijk zal zijn verlopen zoals de historicus ze vertelt, maar die inhoudelijk ongetwijfeld accuraat was. De Atheners vatten, tot slot van de discussie, hun argumentatie als volgt samen: "De sterkste doet wat hij kan, de zwakke ondergaat wat hij moet".

Deze kernachtige vaststelling loopt als een leidraad door de hele geschiedenis en blijft ook vandaag geldig. De machtigste legt zijn wil op. Punt uit. Waarom? Omdat hij de machtigste is.

De argumenten voor het ontketenen van een oorlog in Irak lopen natuurlijk uit elkaar. Het meest gehoorde argument bij de tegenstanders van deze oorlog zegt dat het louter en alleen om de olie gaat. Bush ziet het als een strijd tussen goed en kwaad, maar omdat er ook een concreet en deugdelijk argument nodig is, is de democratisering van Irak een nuttige aanvulling voor wie die strijd tussen goed en kwaad te abstract is. Voor de omgeving van Bush, de Cheney's en Rumsfelds, gaat het om macht en niets anders. (Nou ja, die olie komt er natuurlijk ook bij.)

Het is merkwaardig dat in al de verwijten die Amerika tot Europa richt omdat het niet wil meedoen aan de oorlog (met uitzondering van de vazal Groot-Brittannië, over die hansworst Aznar hoeven we het niet te hebben), het meest opvallende dit is: de tegenstelling tussen Amerika en Europa zit hierin, dat Europa "oud" is en Amerika "jong".

Dit is een vreemd verwijt. In de twintigste eeuw, de eeuw die de verschrikkelijkste vernietigingswapens had geproduceerd, kwam men tot de conclusie dat de mensheid vroeg of laat zichzelf zou ver-

nietigen, als er geen mondiale rechtsorde zou worden gecreëerd, die in staat zou zijn wrijvingen, botsingen en conflicten op te lossen. De twee wereldoorlogen hadden immers een escalatie van het geweld veroorzaakt die ten allen prijze

Het is het "oude" Europa dat zich voorstander toont van een mondiale rechtsorde die wil kappen met de aloude pure machtspolitiek.

moest worden verhinderd. Met dat doel werd na de Eerste Wereldoorlog de Volkerenbond opgericht. In de jaren dertig zakte de Volkerenbond in elkaar. De Tweede Wereldoorlog kon beginnen. Die was nog verschrikkelijker dan de Eerste. Na Wereldoorlog I kon men spreken van miljoenen slachtoffers. Na Wereldoorlog II moest men spreken van tientallen miljoenen slachtoffers. Toen werd de Organisatie van de Verenigde Naties opgericht, en gedurende 50 jaar werd de wereldvrede gehandhaafd. Er waren natuurlijk wel oorlogen, zoals Vietnam. Maar een escalatie bleef uit. Waarom? Omdat er twee machtsblokken waren die elkaar konden bedreigen met kernwapens. Die twee machtsblokken hielden elkaar in evenwicht, en elk van de twee vermeed elke optreden dat tot een escalatie had kunnen leiden met vernietigende gevolgen. Nou ja, helemaal in evenwicht waren die twee blokken niet. Amerika was werkelijk sterker, economisch én militair (al probeerde men ons het tegendeel wijs te maken), maar het Oostblok was toch wel sterk genoeg om een vernietiging te zaaien die iedereen tegen elke prijs wilde vermijden.

Na de val van de muur en het domino-effect waarbij het ene Oost-Europese land na het andere zijn satellietstatus opzegde, was de Koude Oorlog ten einde. Opluchting alom, maar al te gemakkelijk

verloor men uit het oog dat de wereld nu maar één supermacht rijk was, en dat de poort weer openstond om ruimte te maken voor de pure machtspolitiek die de hele geschiedenis lang de regel is geweest tot aan de pogingen van de

twintigste eeuw om daaraan een eind te maken.

De machtspolitiek die de Verenigde Staten vandaag beoefenen heeft dus niets moderns. Integendeel. Ze is zo oud als de wereld, en het is het "oude" Europa dat zich voorstander toont van een mondiale rechtsorde die wil kappen met de aloude pure machtspolitiek. Ik zeg "Europa" maar ik bedoel eigenlijk maar vier landen: Frankrijk, Duitsland, Rusland en België.

Toen het volk van Melos weigerde mee te doen aan de Peloponnesische oorlog, en besloot weerstand te bieden, stuurden de Atheners een leger, dwongen de Meliërs tot overgave, vermoordden alle mannen en verkochten de vrouwen en kinderen als slaven. Weinig jaren later verloor Athene de oorlog en werd voor goed van zijn macht beroofd.

Een jaar na de vernietiging van Melos schreef de tragedieschrijver Euripides een toneelstuk getiteld "Trojaanse Vrouwen". Dat stuk gaat over de gebeurtenissen na de val van Troje. In de proloog komt Poseidon, de god van de zee, aan het woord. De slotwoorden van die monoloog laten aan duidelijkheid niets te wensen over: "Als de mens zo dwaas is dat hij steden in de as legt en de tempels en begraafplaatsen aan verwoesting prijsgeeft, zal hij uiteindelijk zelf ten onder gaan". ■

UNO-BLAUWHELMEN, TURKEN EN GRIEKEN: HET JARENLANGE GETOUWTREK OM CYPRUS

Dubbelinterview: Chris Den Hond sprak met Ronny Vos, VRT-journalist en specialist van de regio en Jacques Poos, EU-rapporteur, over de kwestie Cyprus.

Ronny Vos was aanwezig in Cyprus gedurende de invasie van het Turkse leger. Jacques Poos geeft zijn oordeel en zijn bedenkingen bij de verkiezingsuitslagen.

| Chris Den Hond |

Wat is de historische achtergrond van het conflict in Cyprus?

Onafhankelijkheidsstrijd tegen de Britten – UNO-Blauwhelmen – Turkse interventie?

Ronny Vos: Cyprus was een Britse kolonie. In 1955 is er een guerrilla begonnen die niet direct de bedoeling had Cyprus onafhankelijk te krijgen, maar wel aan te hechten bij Griekenland. 80% van de bevolking in Cyprus spreekt Grieks en is Grieks-orthodox. Dat er nog 20% Turken waren, daar werd toen niet echt rekening mee gehouden in de guerrilla. De guerrilla heeft vijf jaar geduurd met honderden doden bij de Engelsen. In 1960 is men dan rond de tafel gaan zitten en Groot-Brittannië, dat volop in een dekolonisatieperiode zat en afwilde of afmoest van haar kolonies, ging akkoord met een onafhankelijkheid. Grieks-Cyprioten en Turks-Cyprioten zijn samen aan tafel gaan zitten met de Britten en er is een regeling en een Grondwet uit de bus gekomen die zeer gunstig was voor de Turks-Cyprioten, die als een minderheid werden beschouwd. Die Turks-Cypriotische minderheid kreeg bijvoorbeeld een vetorecht in alle politieke instellingen. De president moest een Grieks-Cyprioot zijn, de vice-president een Turks-Cyprioot met vetorecht, als hij dacht dat de minderheid in het gedrang kwam. De 20% Turks-Cyprioten kreeg ook in de ambtenarij, in het leger en de politie een vertegenwoordiging die meer was dan 20%. Dat sprookje heeft niet lang geduurd, want met kerstmis 1963 zei de Grieks-Cypriotische president, aartsbis-

schop Makarios, dat dit niet langer zo kon blijven duren.

Het politieke systeem met belangrijke rechten voor de Turks-Cypriotische minderheid functioneerde toch goed of niet?

Ronny Vos: Dat werkte op papier. De eerste conflicten braken uit toen president Makarios probeerde de grondwet te amenderen en daardoor de macht van de Turks-Cyprioten in te perken. De Turks-Cyprioten hebben dat niet aanvaard, trokken zich terug uit het federale bestuur en zijn op zichzelf gaan wonen in een soort van enclaves, kleine geïsoleerde gebieden, waar de Turkssprekende en de moslims in de meerderheid waren. De UNO heeft dan blauwhelmen gestuurd om te verhin-

deren dat de situatie zou uit de hand lopen. Iedereen denkt dat de blauwhelmen in 1974 aangekomen zijn, maar ze waren er al in 1964. Het eiland was toen nog niet verdeeld. De Turks-Cyprioten leefden in enclaves onder eigen bestuur.

De Turks-Cyprioten trekken zich terug uit de instellingen. Hoe beheren ze zichzelf? Organiseren ze hun eigen scholen, hebben ze hun eigen politie? Of worden ze geregeerd door de Grieks-Cyprioten?

Ronny Vos: Tussen 1960 en 1963 leefden de Turks-Cyprioten in enclaves die op gemeentelijk vlak werden bestuurd door de Turks-Cypriotische gemeentebesturen. Die werden beschermd door de eerste UNO-blauwhelmen.

Waren er nog veel conflicten?

Ronny Vos: De twee gemeenschappen leefden in die periode perfect niet met elkaar, maar apart naast elkaar. Grieks-Cyprioten hadden ook niet het recht om

in die Turks-Cypriotische gebieden binnen te komen. Ik heb het zelf meegemaakt. In Famagusta, de tweede grootste stad na Nicosia, was alles binnen de oude omwalde stad Turks-Cypriotisch. De Grieks-Cyprioten mochten daar niet binnen. Als je als toerist binnenwilde moest je je paspoort tonen om te bewijzen dat je geen Griek was.

Hoe is dan de situatie geëvolueerd of gedegeneerd tot de interventie in 1974?

Ronny Vos: De Turks-Cyprioten voelden zich in die periode wel gediscrimineerd maar veilig, door de UNO-blauwhelmen. Maar de Grieks-Cyprioten, de oude strijders voor onafhankelijkheid van Groot-Brittannië van de organisatie EOKA wilden verdergaan. Dat idee van aanhechting bij Griekenland bleef bestaan. Ondertussen was de politieke situatie in Griekenland en in de USA zodanig dat het ogenblik geschikt leek om president Makarios te dumpen. Makarios had contact met Moskou en de communisten. Dan is er een extreemrechtse, fascistische staatsgreep geweest, georganiseerd vanuit Athene met medewerking van de CIA, van Washington, van Henry Kissinger om Makarios te verwijderen. Op dat ogenblik bestond er in de Turks-Cypriote enclaves en bij hun toenmalige leider, Denktash, grote paniek. Zij vreesden voor een genocide. Dat was ook aangekondigd. Achteraf lekte uit dat er inderdaad sprake was van een 'vernietigingsplan'. Op dat ogenblik besliste Turkije om tussenbeide te komen. Dat was dan de fameuze interventie van juli 1974. Sindsdien is het eiland verdeeld in twee zones. Eenderde van het grondgebied (in het noorden) is Turks. Tweederde (in het zuiden) is Grieks. Er is een bevolkingsruil geweest. 200.000 Grieks-Cyprioten zijn naar het zuiden moeten vluchten. 80.000 Turks-Cyprioten zijn naar het noorden gevlucht. Sinds 1974 is de grens hermetisch gesloten.

Die invasie werd veroordeeld door de UNO, die in een UNO-resolutie stelt dat het Turkse leger zich moet terugtrekken. Volgens u gaat het meer om een modus vivendi, of niet?

Ronny Vos: In 1977 leefde Makarios nog en de leiders van de twee gemeenschappen

zijn beginnen praten over een mogelijke hereniging. We staan vandaag voor de zoveelste keer aan de vooravond van een mogelijke hereniging. De UNO heeft zich ermee bemoeid, de USA-diplomatie heeft zich ermee bemoeid, de Europese Unie heeft zich ermee bemoeid. Clerides en Denktash hebben er zich mee bemoeid, maar een oplossing blijft vaststeken op kleine details.

Clerides, Denktash en Papadopoulos komen allen voort uit die periode, jaren 60

Een op de zes Turkse Cyprioten nam aan de manifestatie deel en er werd openlijk om het ontslag van Denktash geschreeuwd

en 70. Zij waren toen al actoren in Cyprus en kennen elkaar zeer goed. Wat is nu de invloed van de recente verkiezingen in Cyprus op een mogelijke oplossing in Cyprus, gezien de achtergrond van de leiders?

Ronny Vos: Tot voor kort dacht men: met Clerides en Denktash zal het wel lukken. Beiden zijn advocaat en hebben in Londen gestudeerd. Ze kennen mekaar zo goed dat ze mekaar bij de voornaam aanspreken. Beiden en heel de wereld dachten dat het tot een hereniging van het eiland zou komen. Dat het niet zo ver is gekomen heeft volgens mij te maken met de druk van de achterban. Je moet een politieke oplossing ook nog verkopen aan de kiezers, aan het publiek. In beide delen heerst een soort democratie met verkie-

zingen. Daarnaast moet een oplossing ook verkocht worden aan de twee moederlanden of beschermheren: Griekenland en Turkije.

De presidentsverkiezingen in Grieks-Cyprus geven nu een nieuwe situatie. Papadopoulos heeft EOKA-verleden. Hij heeft nog gevochten tegen de Engelsen tijdens de kolonisatie. Clerides heeft ook nog gevochten, maar dat was men met-tertijd vergeten. Maar Denktash is dat niet vergeten en hij zegt nu: met Clerides stond ik op het punt om een deal te slui-

ten in het kader van het UNO-plan Annan. Over Papadopoulos, zegt Denktash, heb ik grote twijfels, want Papadopoulos lijkt meer een hardliner dan Clerides. Papadopoulos heeft onmiddellijk na zijn verkiezing verklaard dat dat niet waar is, dat hij ook met de UNO wil samenwerken enzovoort.

Hebben de betogingen in Turks-Cyprus tegen Denktash de kaarten herschud? Denktash wordt toch aanzien als iemand die een politieke oplossing wil uitstellen?

Ronny Vos: Die betogingen tegen Denktash waren zeer groot. Als je weet dat er maar een 150.000 niet-ingevoerde Turks-Cyprioten zijn, dan heeft de helft van die bevolking het aftreden geëist van Denktash, omdat ze vonden dat hij te

weinig toegevingen wilde doen om het eiland te herenigen. Denktash is nog maar enkel aan de macht omdat er sindsdien geen verkiezingen gehouden zijn. In Turks-Cyprus bestaat er ook een oppositie die het bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen zeer goed heeft gedaan en de burgemeester heeft in Nicosia 35% van de stemmen.

Bestaat er een band tussen de oppositie in Turks-Cyprus en politieke partijen in Grieks-Cyprus?

Ronny Vos: De oppositie tegen Denktash wordt vooral vanuit de linkerzijde georganiseerd. Denktash is een marionet van Ankara en van degenen die in Turkije aan de macht zijn. In wezen zijn dat altijd de militairen. En hoe de burgerregering ook verandert, nu is het de AKP-partij, uiteindelijk hakt de legerleiding de knopen door. In Turks-Cyprus bestaat er een oppositie die meer links is en pro-Europees. Hun bondgenoten in het Grieks-Cypriotisch deel is de AKEL-partij, een communistische partij. Die AKEL-partij behaalt 20% van de stemmen en steunde ook Papadopoulos, nu president. Zij heeft dus mee Clerides weggestemd. Men kan hopen dat het gezond verstand het haalt, want het gaat uiteindelijk toch om de mensen zelf. Dus als de oppositie in Turks-Cyprus en de huidige regering in Grieks-Cyprus het eens geraken, dan kan er snel een politieke oplossing, dus een hereniging van het eiland gerealiseerd worden. En ze zijn het eens, want toen ik op interview was bij de leider van de oppositie stond er een prachtig beeldhouwwerk op zijn tafel. Toen ik hem vroeg of het Turks was of Grieks, antwoordde hij: "Het is een cadeau van de broeders aan de andere kant van de grens". Het was een cadeau van de AKEL.

Er zijn verschillende scenario's voor een politieke oplossing. Er is het Kofi-Annan-plan, dat ondertussen reeds is gewijzigd?

Ronny Vos: Er zijn twee versies van het plan Annan. Uiteindelijk heeft de UNO-secretaris-generaal het nodig gevonden om zelf tussenbeide te komen. Hij doet dat via zijn speciale gezant, de Peruaan Alvaro de Soto. Het gaat zelfs zover dat Kofi Annan heeft beslist om zelf naar

VRAGEN AAN JACQUES POOS

Heeft de verkiezingsuitslag in Cyprus gevolgen voor het vinden van een politieke oplossing?

Jacques Poos: ik denk niet dat die verkiezing een invloed zal hebben, want de blokkade komt niet van de Grieks-Cypriotische zijde, de blokkade van de onderhandelingen komt heel duidelijk van de Heer Denktash en zijn omgeving alsook van het politiek-militaire establishment in Turkije. Dat establishment blijft hameren op twee aparte staten in Cyprus. Dat is de facto tegen een vereniging en een aanhechting aan de Europese Unie.

Heeft de nieuwe regering in Turkije een invloed op een politieke oplossing?

Jacques Poos: De eerste verklaringen van de nieuwe Turkse regering en meer bepaald van Mr. Erdogan, leider van de regeringspartij, waren zeer bemoedigend en dat laat vermoeden dat een nieuwe wind waait vanuit Turkije in de richting van Cyprus. Maar die eerste bemoedigende tekens in Turkije werden vrij snel teniet gedaan en het Turkse establishment heeft terug de touwtjes in handen genomen. We hervallen terug in oude slogans en oude formules die Turkije altijd heeft gebruikt. Daaraan zie je dat het leger in Turkije nog altijd de werkelijke macht uitoefent.

Waar liggen de obstakels en waarover is men het eens?

Jacques Poos: Ik zie niet hoe Denktash nog zal evolueren wat betreft het plan van Kofi Annan, dus aanvaarden dat een aantal Grieks-Cypriotische vluchtelingen terugkeren, de geografische kaart aanvaarden en het voorstel tot federale instellingen aanvaarden zoals Kofi Annan het heeft uitgeschreven. Zolang Denktash dat niet aanvaardt, blijft men zitten in een situatie van status quo. In dat geval zal Cyprus lid worden van de Europese Unie, maar de communautaire acquis zal worden opgeschort wegens overmacht in het bezette deel van het eiland.

Hebben de grote betogingen op het eiland tegen Denktash de krachtsverhoudingen gewijzigd?

Jacques Poos: Het lijkt er niet op dat Mr. Denktash wil rekening houden met het formidabele signaal dat is uitgezonden door de oppositie en door een groot deel van de Turks-Cypriotische civiele maatschappij. Er staan geen verkiezingen in het verschiet. Hij is verzekerd van een comfortabele meerderheid in zijn pseudo-parlement. Op het eerste zicht hebben de grote betogingen op straat zijn gedrag niet beïnvloed.

Het Kofi-Annanplan dat gelijkt op het Belgisch of Zwitsers model is toch ongelooflijk gunstig voor de Turks-Cyprioten? Kan de EU dat confederaal model aanvaarden? En waarom aanvaardt Denktash dat niet? Wat wil hij nog meer?

Jacques Poos: Inderdaad is het plan zeer gunstig voor Turks-Cyprus. Het houdt rekening met de onderhandelingen die de twee gemeenschappen al tientallen jaren voeren. Ik denk dat het Belgisch en het Zwitsers model modellen zijn die goed functioneren, dat ze aangepast zijn aan een ontwikkelde democratie. Dat zou in Cyprus perfect kunnen functioneren omdat het voorziet in een zeer brede autonomie voor de beide gemeenschappen. Dat deel van bevoegdheden dat te maken heeft met de internationale en de Europese politiek moet natuurlijk overgedragen worden aan één (en niet twee) federale instelling.

Het plan dat op tafel ligt lijkt op wat in het begin van de onafhankelijkheid is uitgeprobeerd. Dat heeft toen niet gewerkt, waarom zou dat nu werken?

Jacques Poos: Het is niet helemaal hetzelfde. Het plan van Kofi Annan is veel meer ontwikkeld dan wat uitgeprobeerd is in de jaren 60, toen Cyprus onafhankelijk werd. Toen kwam Cyprus uit het Britse imperium zonder ervaring in de onafhankelijkheid. Ik verwijt Groot-Brittannië, als voormalige koloniale mogendheid, dat het geen politieke oplossing heeft bedacht voor Cyprus dat rekening hield met de aanwezigheid van twee gemeenschappen, de Turks- en de Grieks-Cypriotische, op het eiland. De instellingen toen waren primitief, dat kon niet functioneren. Maar de instellingen die de algemene secretaris van de UNO heeft uitgedacht zijn gesofisticeerde instellingen die kunnen functioneren in het kader van een democratie binnen het geheel van de Europese Unie.

Cyprus te gaan om te pogen één van zijn twee plannen te doen aanvaarden. Er is zelfs sprake van een derde plan.

Welk scenario is men aan het uitwerken voor een mogelijke politieke oplossing? Elders in de wereld bestaan gelijkaardige conflicten: een staatsmodel zoeken voor twee gemeenschappen, hoe het onderwijs organiseren, welke bevoegdheden worden overgedragen naar de gemeenschappen, welke bevoegdheden blijven bij het centrale gezag. Komt er één president of twee? Hoe wordt die discussie gevoerd? Waar liggen de knelpunten en waarover is men het eens?

Ronny Vos: In het plan Annan gaat het over een confederatie van wat tot nu toe de Republiek Cyprus was. Er komen in feite twee aparte staten, die dan tegelijkertijd beslissen om samen één supranationale staat te vormen. Je kan het best vergelijken met het kantonsysteem in Zwitserland. Misschien ook met België, alhoewel België in de andere richting geëvolueerd is: van een centrale staat die uiteen is gevallen met twee regeringen en daarboven een federale staat. Op Cyprus zou het volgens het plan Annan zo moeten worden dat elke gemeenschap voor alles bevoegd is in zijn regio, in zijn gewest, behalve voor wat ze samen afspreken dat voor de federale regering is. Die federale regering zou nog weinig macht overhouden, enkel de vertegenwoordiging bij internationale organisaties, diplomatie.

Waar liggen de knelpunten? Waarover zijn ze het eens, waarover zijn ze het niet eens?

Ronny Vos: Ik denk dat, als we over de essentie spreken, dat Denktash en dus de Turkse kant haar slag heeft thuisgehaald. Want Clerides en nu ook Papadopoulos aanvaarden het principe van twee soevereine staten die met elkaar willen samenwerken in een confederaal verband. Maar er zijn nog obstakels wat de praktische uitwerking betreft. Aan Turks-Cypriotische kant gaat het dan over bepaalde stukken grondgebied, die economisch belangrijk zijn, met waterbevoorrading in de regio van Güzüljurt, waar de citrusteelt plaatsheeft, die

Denktash niet wil afgeven aan de Grieks-Cyprioten. Hij vreest dat het water dan kan gebruikt worden als politiek drukingsmiddel in handen van de Grieks-Cyprioten. Denktash zegt: no way, daar wordt niet aan geraakt, laat ons de kaart hertekenen.

Anderzijds is voor de Grieks-Cyprioten de terugkeer van de vluchtelingen heel belangrijk. Hoe zal het probleem van die 200.000 mensen worden geregeld. Sentimenteel willen die mensen opnieuw onder hun druivelaar en hun olijfboom gaan wonen, waar nu al een Turk woont. Clerides heeft altijd gezegd dat een terugkeer niet mogelijk was, maar dat een compensatie met geld wel moest. Denktash is het daar natuurlijk mee eens. Maar er zijn mensen die sentimentele banden hebben met hun vroegere grond en daar terug naartoe willen. Papadopoulos heeft daar in zijn kiescampagne wel op ingespeeld. Het valt nu af te wachten of hij zijn kiezers kan geven wat ze vragen.

Heel dat proces van lidmaatschap van de EU, speelt dat mee? Gaan er nu twee staten van het kleine eiland Cyprus lid worden van de EU? Dat is toch wel lachwekkend, niet?

Ronny Vos: De internationale betrekkingen zullen worden overgelaten aan die vrijwel machteloze supra-regering die half om half zal bestaan uit Grieks- en Turks-Cyprioten. Dat staat zo in het Annan-plan. Het is wel degelijk de bedoeling dat heel Cyprus lid wordt. Dat heeft de Europese Unie altijd zo gezegd en dat is zo tijdens de top van Kopenhagen bevestigd, of er nu een hereniging komt of niet. Ondertussen zit de EU wel met een paradox, want men laat toe dat in 2004 de Republiek Cyprus, herenigd of niet, toetreedt tot de Europese Unie. Slechts 80% van de bevolking zal maar kunnen profiteren van de voordelen dat dat met zich meebrengt. Als die 20% Turks-Cyprioten erbuiten blijven omdat Turkije blokkeert, dan creëert dat wel een probleem, ja.

U schrijft in een artikel dat Griekenland op veel vlakken haar slag heeft thuisgehaald,

maar als we abstractie maken van stemmingmakerij, dan heeft Turkije toch veel gewonnen, niet? Ze hebben een datum gekregen van de EU, ze moeten zich niet terugtrekken uit Cyprus, er is zelfs een perspectief van een confederale staat? Eigenlijk krijgt de illegale invasie van 1974 in dit soort plannen een soort institutionele erkenning, niet?

Ronny Vos: U heeft perfect gelijk. De Turkse diplomatie gebruikt de kwestie Cyprus en wat Europa heeft beslist over Cyprus als een breekijzer om zelfs sneller dan voorzien door de EU lid te kunnen worden van de Europese Unie.

Wat is uw persoonlijk standpunt over een mogelijk akkoord? Wat zou het beste zijn voor Cyprus, rekening houdende met de geopolitieke belangen? Zou het niet gemakkelijker zijn zonder de bemoeienissen van Griekenland en Turkije?

Ronny Vos: Als we vertrekken vanuit de bevolking, vanuit de mensen, dan denk ik dat er een goede wil is aan beide zijden op het eiland zelf. De onderhandelingen Clerides-Denktash zijn begonnen in 1977, zijn vorig jaar 2002 in een stroomversnelling geraakt. Eerst had men gehoopt dat de onderhandelingen tegen vorig jaar december rond zouden geweest zijn. Dat is niet gelukt. Het heeft misschien te maken met de schoonmoeders van de twee heren. Het heeft voor een groot deel te maken met de verhouding tussen Griekenland en Turkije. Griekenland is lid van de Europese Unie en de NAVO. Turkije is enkel lid van de NAVO en wordt door de EU toch nog op een afstand gehouden. Ook al is er een verbetering in de bilaterale Grieks-Turkse akkoorden, Griekenland blijft dit dossier toch nog een beetje uitspelen en probeert het Turkse leger weg te krijgen uit Noord-Cyprus. Voor de rest denk ik dat het plan Annan een perfecte blauwdruk is die hopelijk langer zal duren dan de grondwet van 1960 die misschien iets teveel macht gaf aan een minderheid. Nu is het voorstel veel evenwichtiger. Men werkt er trouwens al aan sinds 1977. Het zou dus wel op punt moeten staan.

WATERCRISIS

VN-rapport kritiseert het verkwisten en het slechte beheer in de omgang met deze levensnoodzakelijke grondstof.

Water is een schaarse levensbron, hoewel 70 procent van onze aardoppervlakte ermee bedekt is. Want slechts 2,5 procent van deze geweldige hoeveelheid is zoet water. De wereld staat in het begin van deze 21ste eeuw voor een ernstige watercrisis. Dat stelt in ieder geval de VN in haar waterrapport 2003 vast, dat onlangs is gepubliceerd. Er is ondanks de groei van de wereldbevolking genoeg zoet water, maar het probleem ligt in de omgang ermee.

Het is voor de auteurs van het VN-rapport meer een probleem van het waterbeheer dat de crisis veroorzaakt. In het rapport wordt er op gewezen dat 40 procent van de wereldbevolking niet over een adequate behandeling van het afvalwater beschikt. Vervuild drinkwater en een gebrekkige behandeling ervan zijn de hoofdoorzaken voor 80 procent van de ziektegevallen en overdraagbare ziekten in de ontwikkelingslanden.

Terwijl in de rijke industriestaten water verkwist wordt, wordt door de stijgende bevolking in de dorre gebieden van de wereld, in het Midden-Oosten, in Noord-Afrika en Zuid-Azië een acute waterschaarste vastgesteld. Dagelijks sterven volgens het VN-rapport ongeveer 6000 kinderen aan ziekten die door onzuiver water veroorzaakt worden. Een wc-spoeling in de industrielanden verbruikt evenveel water als een mens in de ontwikkelingslanden ter beschikking heeft voor wassen, drinken en koken.

Volgens de wereldorganisatie hebben 1,1 miljard mensen op onze planeet geen toegang tot zuiver water. De benodigde globale investeringen om de waterinfrastructuur uit te bouwen en te verbeteren bedragen volgens de VN 180 miljard \$ per jaar. De huidige besteedde uitgaven liggen tussen de 70 en 80 miljard \$ per jaar.

Water wordt meer en meer een internationale conflictstof. Zo drijft het stre-

ven naar de toegang van deze levensnoodzakelijke grondstof reeds enkele staten en wereldregio's in een conflictsituatie, die volgens deskundigen tot een oorlog kan leiden. Bijvoorbeeld voelt Irak dat door de bouw van een ganse reeks stuwdammen in Turkije, op de bronnen van de Tigris en de Eufraat, afhankelijk wordt van de willekeur van zijn noorderbuur. Ook in Palestina en Jordanië zorgt de toenemende controle van Israël op de waterbronnen voor extra conflictstof. Vergeten we ook niet dat heel wat bronnen ontspringen in de Golanhoogte, Syrisch grondgebied dat door Israël wordt bezet. Dan spreken we nog niet over de geschillen tussen Egypte, Soedan en Ethiopië rond de Nijl.

Volgens bepaalde studies is water naast aardolie de conflictstof waarvoor in deze eeuw het heftigste zal gestreden worden. ■

Bron: VN-waterrapport 2003

sociaal forum van belgië

na firenze en porto alegre, een nieuwe afspraak in belgië
wereldburgers, N.G.O.'s, verenigingen, vakbonden
www.wsf.be

zaterdag 10 mei 2003

noordstation

boulevard albert II, brussel

13.30 uur - 18 uur

Globalisering & militarisering

- petroleumoorlogen
- oorlogen voor grondstoffen
- volkerenrechten: Palestijnen - Koerden
- bewapening: militaire budgetten NAVO, Euroleger

zeddiss

(burkina faso)

marlene dorcena

(haiti)

hasna el becharia

(maroc)

VENEZUELA: DE HOOP VAN LINKS IN LATIJNS-AMERIKA?

| Jordi Lesaffer |

Venezuela stond tot voor de crisis van eind vorig jaar in voor 14% van de petroleumvoer in de Verenigde Staten en daarmee staat het op de derde plaats, na Canada en Mexico. Het is de vijfde grootste olieproducent ter wereld. Haar energie-industrie is steeds meer geïntegreerd in de VS-markt. Venezuela's investeringen in gans het verwerkingsproces van petroleum in de Verenigde Staten maken Caracas tot een belangrijke actor in de raffinage en gasverkoop. Er zijn ook heel wat VS-investeringen in Venezuela in de sector van de ruwe olie (uit Vredeschier 3/2002). Jordi Lesaffer brengt ons een diepgaande politieke analyse van de recente gebeurtenissen in dat land (red.).

INLEIDING

Op 11 april vorig jaar (2002) werd de Venezolaanse president, Hugo Chávez, enkele dagen aan de kant gezet na een 'golpe' (staatsgreep). Een coalitie van de werkgeversorganisatie Fedecamaras, de vakbond CTV, misnoegde militairen en de oude oligarchie – en een handje geholpen door de private media –, geleid door Pedro Carmona (voorzitter van de Venezolaanse Werkgeversfederatie Fedecamaras) slaagde erin om gedurende twee dagen z'n intrek te nemen in Miraflores (presidentieel paleis). Maar de honderdduizenden aanhangers van Chávez in de hoofdstad Caracas beslisten er anders over: na een dag en een nacht van massaal straatprotest en met behulp van jonge officieren die loyaal bleven aan de president, werden de couppelegers verdreven en verscheen Chávez weer ten tonele. Pedro Carmona vluchtte naar buurland Colombia, dat hem asiel gaf. Een deel van de couppelegers trok richting Miami om van daaruit, naar analogie met de anticastristen, oppositie te voeren. De autoritaire maatregelen die de 'interim-regering' van Carmona doorvoerde in de 48 uur dat hij aan de macht was, de manipulatie van de massamedia, en de manier waarop Chávez na twee dagen weer aan de macht werd gebracht met steun van het volk, maakten indruk. De populariteit van de links-populistische president schoot in de opiniepeilingen weer even de hoogte in. (zie ook Vrede nr 357)

PRESIDENT VAN DE ARMEN

De 'wittebroodsweken' van Chávez duurden niet lang. Een populistische politiek gebaseerd op 'herverdeling van de rijkdom', een afrekenen met de oude politieke elite en oligarchie, een omstre-

revolutie' als een alternatief model voor het neoliberalisme dat Latijns Amerika sinds de jaren '80 in z'n greep heeft. Hijzelf heeft het over een 'anti-neoliberaal revolutionair proces'; een humaan, endogeen economisch model dat zich

Voor het eerst in de geschiedenis van Venezuela hebben de armste bevolkingslagen uit de sloppenwijken van de grote steden een stem, een woordvoerder, een president die naar hen luistert.

landhervorming, een verbale oorlog tegen de oppositie en de reeds zwaar getroffen Venezolaanse middenklasse, en een onafhankelijke koers ten opzichte van de VS, zetten kwaad bloed bij de oude elites en een deel van de bevolking.

Voor het eerst in de geschiedenis van Venezuela hebben de armste bevolkingslagen uit de 'barrios' (sloppenwijken) van de grote steden een stem, een woordvoerder, een president die naar hen luistert. De traditionele oligarchie en een deel van de middenklasse had decennia lang alleen maar minachting voor het 'klootjesvolk'. Nu werd juist dit segment van de bevolking door Chávez als het ware op een piëdestal gezet en gebombardeerd tot 'dragers van de Bolivariaanse Revolutie'. De strijd tussen rijk en arm.

Chávez ziet zijn 'Bolivariaanse

niet wil afsluiten van de wereld, maar wil tegemoetkomen aan de basisbehoeften van de bevolking; waar de menselijke ontwikkeling belangrijker is dan de economische. Chávez is geen socialist of communist; hij heeft ook geen echte partij of uitgesproken linkse of socialistische partij achter zich. Hij gelooft in een kapitalisme met een 'menselijk gelaat' en is niet gekant tegen buitenlandse investeringen. Dat is ook een van de redenen waarom Venezuela trouw z'n leningen aan het IMF blijft afbetalen.

In het Venezuela van de jaren '60, '70 en '80 werd de sociale vrede afgekocht met de rijkelijk binnenstromende oliedollars en werden de klassentegenstellingen weggemoffeld. Volgens de oppositie opende Chávez een doos van Pandora met zijn harde aanval op de gevestigde

orde en de hogere klassen en verstoorde hij het decennialange 'maatschappelijke evenwicht' dat zo kenmerkend was voor Venezuela. Een nieuwe klassenstrijd lijkt in de maak. In een land dat nooit de traditie gehad heeft van een sterke socialistische beweging en steeds met de blik naar de VS gericht was (Miami De droom van elke Venezolaan.) op zich een vrij schokkende gebeurtenis.

In zijn wekelijkse radioprogramma, 'Alo Presidente', kunnen vrouwen en kinderen met de meest diverse problemen terecht bij 'hun' president die onmiddellijk – en voor de hele natie – een oplossing uit de hoed tovert. Politiek dienstbetoon Latijns-Amerikaanse stijl, overgoten met een sausje populisme en een messianistische visie op de politiek.

VAN ONDERUIT TRANSFORMEREN

De 'Circulos Bolivarianos', een aan de president gelieerde beweging van buurtcomités wil van onderuit de samenleving transformeren. Politieke sensibilisering (tegenstanders hebben het over indoctrinatie), zelforganisatie, buurt- en opbouwwerk in de volkswijken, de organisatie van zogenaamde 'mercados populares' (markten waar men tegen sterk verlaagde prijzen basisproducten kan kopen)... het zijn maar enkele van de voorbeelden van de manier waarop Chávez invulling probeert te geven aan begrippen zoals 'solidaire economie' en 'participatie'. Critici werpen op dat de 'Circulos Bolivarianos' zich steeds agressiever opstellen tegen opposanten en dat velen onder hen bewapend worden en zich als 'milities' gedragen.

Op macro-economisch gebied is het beleid van Chávez zeker geen onverdeeld succes geweest, niet in het minst door de vele wisselingen van ministers. Op sociaal vlak is de enige verwezenlijking in het onderwijs te noteren, waar de 'scolarisatiegraad' spectaculair gestegen is en de leerlingen twee gratis maaltijden per dag krijgen op school. Maar de werkloosheid, de inflatie en de armoede nemen nog steeds toe.

Feit is dat een harde kern van zo'n 30% van de bevolking – vooral uit de volkswijken van de grote steden – Chavez onvoorwaardelijk trouw blijft.

COORDINADORA DEMOCRATICA

De oppositie had na de mislukte coup van 11 april z'n lesje wel geleerd: vanaf nu zou men alleen nog grondwettelijke middelen gebruiken om Chavez tot aftreden te dwingen, hetzij via het door de grondwet voorziene referendum (dat kan plaatsvinden wanneer de helft van presidentiële ambtstermijn verlopen is), hetzij via de straat en massale stakingen.

Spreekbuis van de Venezolaanse oppositie is de 'Coordinadora Democratica', een amalgaam van in totaal meer dan 30 politieke partijen, drukingsgroepen en NGO's. Enige en voornaamste bindmiddel is hun afkeer van Chavez. Zowel uiterst rechts, de 'traditionele' partijen AD en Copei, de vakbonden, als 'linkse' partijen maken deel uit van de Coordinadora Democratica.

inefficiënte en incoherentie. Velen die Chavez omringen zijn pure opportunisten. Maar vooral het feit dat Chavez zelfs de kleine burgerij en de middenklasse (die hem mee aan de overwinning geholpen heeft) tegen zich in het harnas heeft gejaagd door hen te bestempelen als 'vijanden', 'oligarchie' of 'fascisten', heeft ook velen uit de linkerzijde zien afzien van verdere steun aan Chavez.

De 'leiding' van de CD ligt voornamelijk in handen van belangrijke figuren uit de werkgeversorganisatie Fedecamaras en de vakbond CTV en de rechts-conservatieve oligarchie. Een echt alternatief 'project' is er niet, en is, gezien de heterogeniteit van de CD (van uiterst rechts tot uiterst links) ook moeilijk te verwezenlijken. En dat is meteen de zwakte van de CD. En het feit dat het vooral de rechts-conserva-

Toch wel opmerkelijk is dat enkele linkse tot extremlinkse partijen en bewegingen oppositie voeren tegen Chavez, terwijl deze bij progressief links in Europa bijna het aureool van de nieuwe Che Guevarra krijgt toegewezen.

Vooraf de autoritaire en conflicterende stijl van Chavez stuit velen tegen de borst. De corruptie tiert welig zoals voorheen; ministers verwisselen vaker van portefeuille dan van maatpak, en de overheidsprogramma's kenmerken zich door

tieve sectoren en de oude politieke dinosaurussen zijn die de boventoon halen in de CD. Maar recent komt ook hier verandering en lijken de meer gematigde stemmen meer veld te winnen.

De argumenten die de CD aanhaalt om Chavez tot aftreden te dwingen zijn velerlei: van economisch wanbeheer, aanzetten tot klassenstrijd en klassenhaat, de installatie van een autoritair regime, welig tierende corruptie, installatie van een 'communistisch' regime, Chavez'

onafhankelijke buitenlandse politiek t.o.v. de VS (grootste afnemer van olie), de vriendschappelijke banden met het Cuba van Fidel Castro, vermeende banden met de Colombiaanse guerrilla...tot de beschuldiging van banden met Al-Qaeda! (het toeristisch paradijs 'Isla Margarita' in de Caraïben zou een toevluchtsoord zijn voor Al-Qaeda-terroristen). De privé media doen ook hun duit in het zakje bij de 'operatie beschadiging'. Rationele argumenten en een gefundeerde kritiek op Chavez' beleid zijn zeldzaam; het discours richt zich vooral tot de persoon Chavez, waarbij gratuite beschuldigingen en verwijten, geruchten en halve waarheden het halen op de waarheid. In het huidige discours ben je ofwel vóór of tegen Chavez, er is geen middenweg mogelijk. De radicale aanhangers langs beide (regering en oppositie) zijden domineren het politieke discours, dat gedefinieerd wordt in termen van 'oorlog'. De conflicterende stijl van Chavez draagt hier zeker toe bij.

ALGEMENE STAKING

De grote algemene staking stort het land in economische afgrond. Gedurende het voorbije jaar (2002) volgden de stakingen en massale straatprotesten elkaar in een steeds hoger tempo op. Na een betoging van de oppositie volgde steevast een tegenbetoging van de aanhangers van Chavez. Honderdduizenden Venezolanen kwamen wekelijks op straat; steeds meer liepen de massale protesten uit op rellen en gewelddadige botsingen tussen voor- en tegenstanders, waarbij verscheidene doden vielen. Het woord 'burgeroorlog' overheerste het politieke discours. De slag werd vooral geleverd in de hoofdstad Caracas, waar de tegenstellingen tussen de superrijke wijken en de verpauperde krottenwijken het grootst zijn.

Op 2 december 2002 werd het startsein gegeven voor de 'grote algemene staking' door de Coordinadora Democrática. Doelstelling: Chavez dwingen tot onmiddellijk aftreden of het uitschrijven van nieuwe verkiezingen. De staking werd het meest opgevolgd in de petroleumindustrie. Het staatsoliebedrijf PDVSA (dat zorgt voor meer dan 70% van de exportinkomsten) lag volledig plat. Computersystemen en installaties wer-

den gesaboteerd, werkwilligen geïntimideerd. In de andere sectoren werd de staking in mindere mate opgevolgd, maar vooral in Caracas en de grotere steden lag het commercieel en productief apparaat zo goed als plat. Werkwilligen werden met harde hand aangemaand hun zaak te sluiten. De bevoorrading van brandstof en basisproducten kwam in het gedrang. Het straatbeeld werd overheerst door kilometerslange rijen wachtenden, aanschuivend voor een vat benzine, of voor de banken die slechts enkele uren per dag open waren. De CD ging ervan uit dat Chavez snel zou plooiën.

Chavez gaf echter geen krimp en ging in de tegenaanval. Stakende petroleumarbeiders werden vervangen; de hulp van buitenlandse ingenieurs werd ingeroepen om de petroleuminstallaties weer op gang te krijgen (uit o.a. Libië, Cuba, Iran, hetgeen bij de oppositie nog meer kwaad bloed zette); het Brazilië van Lula leverde brandstof en levensmiddelen. Het was vooral de Venezolaanse middenklasse zelf die het zwaarst getroffen werd door de staking. De armen uit de sloppenwijken hebben geen auto, geen bankrekening, en gaan niet uit winkelen in de hagelnieuwe winkelcentra in de steden.

Onder andere in de petroleumindustrie werden de stakers doorbetaald; werkwilligen werden geïntimideerd en bedreigd met ontslag. De kleine en middelgrote ondernemingen deden uiteindelijk zichzelf de das om, door hun deuren twee maand te sluiten. Het oorspronkelijke idee, dat Chavez na enkele dagen of weken staking zou bezwijken, was een verkeerde inschatting. De steun voor de algemene staking brokkelde dan ook geleidelijk af en zaaide onderlinge verdeeldheid binnen de oppositie over de te volgen strategie.

DE TEGENAANVAL VAN CHAVEZ

Na twee maand, werd op 2 februari de staking officieel afgeblazen, al was toen reeds geen sprake meer van een 'algemene' staking die door iedereen opgevolgd werd. In het binnenland werd de staking sowieso minder opgevolgd; het epicentrum van het verzet ligt nog altijd in de metropool Caracas en de petroleuminstallaties.

De kater was groot: Venezuela verloor in die periode meer dan 2 miljard dollar aan exportinkomsten (olie); de productiecapaciteit van het staatsoliebedrijf PDVSA was bijna onherstelbaar beschadigd door 'sabotageacties' van de stakende arbeiders en kaders; vele kleine en middelgrote ondernemingen gingen over kop; nog meer Venezolanen doken onder de armoedegrens en het ongenoegen onder de bevolking groeide, ook tegen de CD, die minstens gedeeltelijk verantwoordelijk wordt geacht voor de catastrofale gevolgen voor het land van de staking. De Coordinadora Democrática, die beloofd had Chavez op enkele dagen op de knieën te krijgen, kon haar belofte niet waarmaken, en stortte het land mee in een economische crisis zonder voorgaande.

Chavez kwam versterkt uit deze strijd en kwalificeerde de staking als een 'terroristische' actie en 'sabotage' van 'landverraders' en 'fascisten'. Ongeveer 12.000 arbeiders en kaders van PDVSA die deelnamen aan de staking werden op staande voet ontslagen (hetgeen hem in conflict bracht met de ILO); de top van PDVSA werd vervangen; de voorman van Fedecamaras, de Venezolaanse patroonsorganisatie, moest voor de rechtbank verschijnen en kreeg huisarrest; hij werd ondertussen voorlopig vrijgelaten. Andere stakingsleiders doken onder; de voorzitter van de grootste vakbond – de aan de sociaal-democratische 'Acción Democrática' gelieerde CTV – Carlos Ortega, dook onder en vroeg politiek asiel aan Costa Rica. Sinds enkele weken verblijft Ortega in Costa Rica en zet daar de oppositie tegen Chavez verder. Dit feit werd in de privé media aangewend om aan te tonen dat Venezuela op weg is naar een 'totalitair communistisch regime'. De oppositie heeft nu z'n eerste 'politieke gevangenen'.

DE BUITENLANDSE FACTOR

Ondertussen heeft ook op buitenslands vlak Chavez het niet onder de markt. Als 'woordvoerder' van de andersglobalisten en rijzende ster in Porto Alegre en icoon voor vele progressieve bewegingen in Latijns-Amerika, haalt hij zich de woede van de VS op de hals. In kringen van de neo-conservatieven heeft men het reeds over een nieuwe 'as van het kwaad':

Castro – Chavez – Lula. Nu ook de petroleumtoevoer naar de VS in het gedrang komt door de gevolgen van de algemene staking en de weigering van Chavez om verder privatiseringen van PDVSA te overwegen, kijkt men in Washington reeds uit naar andere en 'betrouwbaardere' partners.

Met buurland Colombia zijn de relaties, na de installatie van de extreemrechtse president Alvaro Uribe, barslecht. Uribe, die van z'n strijd tegen de marxistische FARC-guerrilla dé speerpunt van z'n beleid maakte, verwijt Chavez rechtstreeks of onrechtstreeks de FARC te steunen; de guerrilla zou in Venezuela een toevluchtsoord zoeken én krijgen. Voor de VS, die met het 'Plan Colombia' vooral de marxistische 'narco-guerrilla' viseren, een zoveelste bewijs van de 'onbetrouwbaarheid' van Chavez.

Ondertussen hebben de Colombiaanse paramilitairen (die vroeger banden hadden met de huidige president Uribe) vrij spel en overschrijden regelmatig de grens met Venezuela, 'op jacht' naar de guerrilla. Venezolaanse grootgrondbezitters die zich kantten tegen Chavez' landhervormingen doen steeds meer een beroep op paramilitaire huurlingen. De laatste maanden zijn reeds meer dan 60 arme boeren vermoord door paramilitaire huurmoordenaars.

In de Venezolaanse media wordt ondertussen beweerd dat Chavez ook banden heeft met terroristische radicaal-islamitische groeperingen. Het vakantieoord 'Isla Margarita' zou een toevluchtsoord zijn van Al Qaeda. De ingenieurs uit Libië, Iran, Irak, Cuba...die Chavez aantrok om de staking in de petroleumindustrie te breken zouden nog steeds in het land zijn en terroristische netwerken uitbouwen.

In februari ontplofte een bom, zowel in de Colombiaanse als in de Spaanse ambassade. Voor de oppositie op het conto te schrijven van Chavez; de regering ziet er dan weer de hand in van de oppositie die zo de regering in diskrediet wil brengen. De grens tussen waarheid en fictie is soms dun en niet altijd te achterhalen. Wel duidelijk is dat de VS steeds meer afstand nemen van Chavez en een regimewissel liever vandaag dan morgen

zien gebeuren. In het doemscenario waar het conflict verder zou escaleren en de Colombiaanse guerrilla en paramilitairen steeds meer zouden betrokken worden, zou de VS wel eens militair kunnen ingrijpen, onder het mom van 'terrorismebestrijding' of de 'strijd tegen drugs', naar analogie met het Plan Colombia.

DE TOEKOMST

De verdeeldheid onder de oppositie groeit, enkele bewegingen en partijen hebben zich al openlijk gedistantieerd van de Coordinadora Democrática. Een kleine minderheid ziet nog altijd heil in een combinatie van massale straatprotesten en een opstand van het leger. De grote meerderheid – getraumatiseerd door de coup van 11 april – kiest voor de grondwettelijke weg. Op 18 augustus 2003 zit Chavez net halfweg z'n presidentieel mandaat en kan er volgens de grondwet een referendum gehouden worden over het al dan niet 'herroepen' van het mandaat van de president. De oppositie moet dan wel eerst méér handtekeningen verzamelen dan waarmee Chavez in 2000 verkozen werd. Pas dan kan er een referendum gehouden worden over de al dan niet voortzetting van het presidentieel mandaat. Nu al is zeker dat Venezuela nog enkele zeer woelige maanden tegemoet gaat in de aanloop naar dit referendum, als het al doorgaat. Wederzijdse beschuldigingen van fraude bij het verzamelen van de nodige handtekeningen of het uitroepen van de noodtoestand kunnen nog roet in het eten gooien. In z'n radioprogramma, 'Alo Presidente', van 6 april jongstleden, liet hij duidelijk verstaan dat elke handtekening van het referendum 'onder de loep' zou worden genomen, en indien de oppositie er toch zou in slagen de nodige handtekeningen te verzamelen hij de oppositie voor de 8ste maal een verpletterende nederlaag zou bezorgen.

De Venezolaanse maatschappij is ondertussen meer dan ooit sterk gepolariseerd: je bent vóór of tégen Chavez; je haat hem of je adoreert hem. De gema-

Een bonte massa aanhangers van Chávez in Caracas. (Foto Epa)

tigde stemmen gaan verloren in het gewoel. Het al dan niet politiek overleven van Chavez kan als een lakmoesproef gezien worden voor de hele regio. Is een links-populistisch regime bestand tegen de interne druk én de VS die het 'revolutionair proces' met argusogen volgt? Of gaat Venezuela terug naar af, en stort de oude droom van Simon Bolivar definitief in elkaar? Maar misschien nog belangrijker, gezien de grote weerstand die Chavez oproept, ook ter linkerzijde, bij Marxistische en linkse partijen in Venezuela zélf is de vraag of de messianistische en autoritaire stijl van Chavez, en het ontbreken van een succesvol sociaal-economisch programma, niet eerder een rem zijn op het welslagen van een daadwerkelijk progressief links project in Latijns-Amerika? Zolang de oppositie geen echt 'programma' kan voorleggen dat ook de arme Venezolaan kan bekoren en niet definitief breekt met de oude elites, zal Chavez op een belangrijke steun van de bevolking kunnen blijven rekenen, maar indien de resultaten uitblijven zal ook zijn krediet stilaan opraken. ■

JORDANIË: DANSEN OP EEN SLAPPE KOORD

| Ludo De Brabander |

Jordanië heeft het niet gemakkelijk. Het land ligt al jaren tussen twee conflictgebieden, waar oorlog zowat een constant gegeven is geworden. De Israëlische bezettingsoorlog heeft zijn weerslag in Jordanië, dat naar schatting 2,7 miljoen (bijna 60 procent van de totale bevolking) Palestijnen telt. In het Oosten is er de oorlog tegen Irak. Jordanië is onder andere sterk afhankelijk van de goedkope Irakese olie, en moet het wegvallen daarvan nu compenseren.

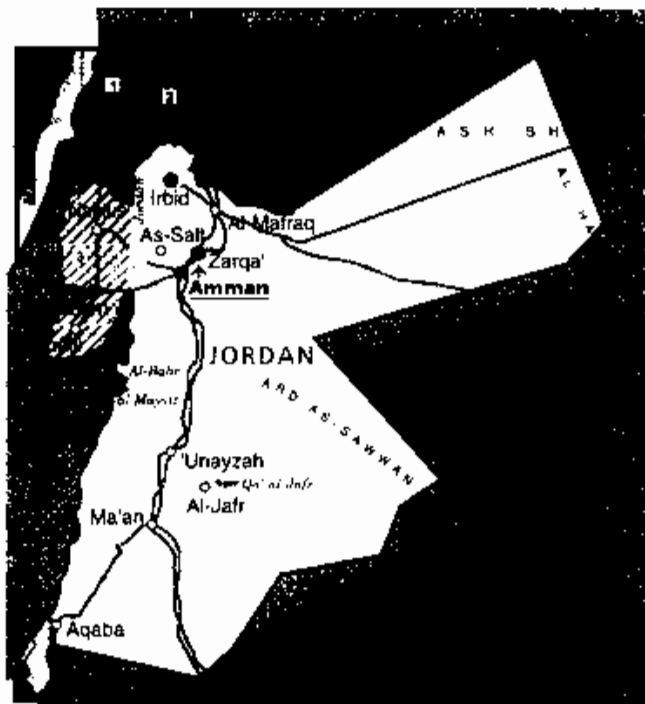
TWEDE GOLFOORLOG

De Hasjemitische monarchie van Koning Abdallah II heeft alle redenen om te vrezen voor de politieke en economische stabiliteit van het land. De opstelling van Abdallah contrasteert nogal sterk met die van zijn inmiddels overleden vader, Koning Hussein. Abdallah doet er alles aan om een herhaling van de problemen van de Tweede Golfoorlog te vermijden. De anti-Amerikaanse en anti-Israëlische retoriek van Saddam Hoessein kreeg veel gehoor bij het Jordaanse publiek. Saddam raakte een gevoelige snaar door de eis om zich terug te trekken uit Koeweit te koppelen aan de stopzetting van de Israëlische bezetting van de Palestijnse gebieden. De pro-Irakse demonstraties en steunbetuigingen van zowel Palestijnen als Trans-Jordaniërs waren zo massaal dat Hussein er wel rekening moest mee houden. Op een mini-top in Rabat verdedigde Hussein zelfs een plan dat neerkwam op de annexatie door Irak van Koeweit. Het Jordaanse parlement veroordeelde de westerse agressie en feliciteerde het volk met zijn 'moedige leiderschap'. De Jordaanse pers voerde een campagne tegen Saoedi-Arabië. Die pro-Irakse houding zou Jordanië zuur opbreken. De diplomatieke relaties met Koeweit en Saoedi-Arabië verzuurden sterk, de olietoevoer werd stopgezet en de financiële steun teruggetrokken. Nochtans deed Hussein zijn best om voldoende afstand te nemen van Saddam Hoessein en probeerde hij zelfs de boycot van de VN na te leven. Niet gemakkelijk als je weet dat Irak een belangrijke handelspartner is.

ECONOMIE

Jordanië heeft berekend dat de economie 1 tot 1,5 miljard dollar zou verliezen indien de oorlog tussen de 4 en 8 weken aanhoudt. Jordanië heeft al zijn voorzorgen genomen en grote oliereserves aangelegd, voldoende om meer dan twee

naar Irak. Hoewel die de afgelopen jaren sterk is gedaald gaat het toch nog over een goede 10 procent. Een sector die het bijzonder hard te verduren krijgt is de nog maar net opgebloeide toeristische sector. De hoofdattractie is de beroemde rotstempel stad, Petra. In het hoogsei-

maanden bevoorradingsproblemen aan te kunnen. Maar dat neemt niet weg dat de industrie ongerust is. Jordanië haalt een belangrijk deel van zijn inkomen uit de export van farmaceutische producten. In 2002 was die goed voor een opbrengst van 142 miljoen Jordaanse Dinar (bijna 2 miljard Euro), na textiel is dat het hoogste resultaat. Nagenoeg alle zeventien farmaceutische bedrijven exporteren

naar Irak. Hoewel die de afgelopen jaren sterk is gedaald gaat het toch nog over een goede 10 procent. Een sector die het bijzonder hard te verduren krijgt is de nog maar net opgebloeide toeristische sector. De hoofdattractie is de beroemde rotstempel stad, Petra. In het hoogseizoen, maart-april, bedraagt het gemiddelde bezoekersaantal 4.000 bezoekers. Nu is dat een fractie van enkele tientallen bezoekers. De hotels staan overal teeg. Veel ondernemers vrezen binnenkort de boeken te moeten sluiten. Bij een langdurige oorlog zal de economische malaise ongetwijfeld voor groeiend ongenoegen zorgen.

EVENWICHTSOEFENING

Het gevaar voor de interne stabiliteit na een oorlog verklaart ook waarom Jordanië meer dan andere Arabische landen zich zwaar heeft ingespannen op het diplomatieke front. Op de enigszins chaotisch verlopen top van de Arabische Liga begin maart, waar schuwde de koning voor de gevolgen voor de regio en het gevaar op het uiteenvallen van Irak. Bovendien wees hij op het feit dat het ook noodzakelijk was om de

resoluties met betrekking tot het Arabisch-Israëliësch conflict toe te passen zodat "het hele Midden-Oosten bevrijd wordt van massavernietigingswapens", waarmee hij verwees naar een passage in VN-resolutie 687.

Het Jordaanse regime weet dat het heel wat risico's loopt. Een meerderheid van de bevolking is Palestijns. Velen zijn vluchtelingen met een diepgewortelde haat tegen alles wat Amerikaans en Israëliësch is. Saddam Hoessein kan er nog steeds op de nodige sympathie rekenen. Daarnaast zijn er nog eens naar schatting 400.000 Irakezen in het land. Een groot deel van hen is gevlucht voor het regime of zocht economisch beterschap. Een oorlog kan het aantal Irakese vluchtelingen sterk opdrijven. Jordanië garandeert vrije doorgang en opvang, maar het is wel iets dat de regering extra kopzorgen bezorgt.

Op het terrein vertaalde het regime zijn officieel standpunt door verschillende keren te herhalen dat het geen toestemming zou geven voor het gebruik van zijn grondgebied voor een oorlog tegen Irak. Maar begin maart moest eerste minister Ali Abul Ragheb de aanwezigheid van enkele honderden Amerikaanse troepen in Jordanië toegeven. Toen het Islamitisch Actiefrent, een coalitie van oppositiepartijen, de aanwezigheid van "Amerikaanse en Britse invasietroepen" veroordeelde en opriep tot een boycot ervan, verdedigde het regime zich door te stellen dat het ging om antiraket-eenheden, bedoeld om het grondgebied te verdedigen. De waarheid is dan ook dat Abdullah krampachtig de realiteit probeert te minimaliseren, namelijk dat hij zich gehoorzaam schikt naar de wensen van Washington. Of misschien is het beter te stellen dat hij zich laat verleiden voor de geldsommen die het krijgt van de VS. Als tegenprestatie voor Abdallah's steun, heeft Jordanië al tal van interessante handelsakkoorden ter waarde van 3 miljard dollar afgesloten met Israël en de VS. Als beloning voor het sluiten van vrede met buurland Israël en om de pil van het Irakese embargo wat te verzachten, krijgt Jordanië al enkele jaren een goede 450 miljoen dollar van Washington. Nu de oorlog met Irak is uitgebroken heeft Washington daar nog een smak bovenop gedaan. Onlangs werd

beslist om Jordanië 1,1 miljard dollar steun te geven. Pikant detail: daarvan is 400 miljoen dollar voorzien in de vorm van militaire steun.

DEMOCRATISERING & PROTEST

In ruil zorgt Abdallah er al geruime tijd voor dat de binnenlandse oppositie zich niet teveel kon roeren. Hoewel hij na de dood van zijn vader in 1999 op de troon is gekomen met de belofte van meer democratiseringen, zag hij zich al vlug genoodzaakt om die belofte terug in te slikken. Het uitbreken van de Palestijnse intifada zorgde ook voor spanningen in eigen land. De werkzaamheden van het parlement werden geschorst en verkiezingen uitgesteld. Manifestaties werden verbo-

gebeuren, dan zijn we in staat om alles onder controle te houden. Maar als het twee, vier of, god help ons, zes maanden zou aanslepen, dan komt er een sneeuwbaaleffect in Jordanië en elders in de Arabische wereld. Hoe zal iemand dat kunnen indammen?" De eerste week na het begin van de oorlog, verliep inderdaad vrij rustig. Er waren heel wat kleinere manifestaties, maar die waren niet te vergelijken met die van Jemen en Egypte bijvoorbeeld, waar ze veel woeliger verliepen. Maar een week later, is het protest in omvang toegenomen en verloopt het ook, zoals na het jongste vrijdaggebed, veel emotioneler en grimmiger. Geleidelijk aan houdt het koningshuis rekening met een noodscenario: een

Abdullah tracht krampachtig de realiteit te minimaliseren, nl. dat hij zich schikt naar de wensen van Washington, of beter gezegd naar de geldsommen van de VS.

den, tenzij er uitdrukkelijke toestemming voor was verkregen, wat zelden gebeurde. Hoewel de pers er in vergelijking met verschillende buurlanden redelijk vrij kan werken, staat ze toch onder strenger toezicht.

Abdallah is er tot nu toe in geslaagd om het protest wat in te dammen. Het land deed het de jongste jaren economisch goed – een economische groei van 4,9 procent in 2002 en groei van de export van 27 procent – en dat deed de ergste kritiek verstommen. Wat Irak betreft benadrukken de meeste Jordaniërs dat ze niet veel voelen voor het regime van Saddam Hoessein. Maar het Irakese volk blijft hen wel nauw aan het hart liggen. Een korte, pijnloze oorlog die het regime van Saddam Hoessein zou verwijderen zou een schokgolf in Jordanië kunnen vermijden. George Hawatmeh, hoofdredacteur van de belangrijkste (regerings)krant "Al Rai", stelde het begin maart zo: "Als het vlug en chirurgisch gebeurt – als Saddam in zeven dagen van de macht wordt verdreven – zal er niets

opstand tegen het koningshuis. Volgens bepaalde bronnen heeft de koning in elk geval al zijn schikkingen voor een mogelijk ballingschap getroffen. Dat is dan ook exact het 'droomscenario' voor het extreemrechtse regime in Israël. Daar wordt al een tijdje gespeculeerd op de val van het Hasjemetische regime en een Palestijnse machtsovername, tijdens een oorlog in Irak. De geboorte van een Palestijnse staat zou het ultieme argument zijn voor de 'transfer' (uitdrijving) van de Palestijnen naar Jordanië, de annexatie van de Gazastrook en de westelijke Jordaanoever. Sharon heeft daar, toen hij bevelhebber was aan het zuidfront, al op gealludeerd toen in 1970 in Jordanië 'zwarte september' uitbrak. Als het wat mee zit is het resultaat de natste droom van elke zionist, namelijk de verovering van het voor de joodse geschiedenis belangrijke westen van Jordanië zelf. Mensen als Benyamin Netanyahu vinden dat de joden ook daar hun 'historische rechten' moeten laten gelden. ■

BOYCOT ISRAËL

| Tiene Holvoet |

Onze lezers is bekend dat Israël het algemeen internationaal recht, verscheidene VN-resoluties, de mensenrechten en vele morele rechten schendt. Onze (Vlaamse, Belgische, Europese) politici zijn onwillig en/of onmachtig om een voelbare vuist te maken. Dan proberen we zelf maar wat druk op de ketel te zetten...

EU 'NEUTRAAL'

Reeds verschillende tientallen jaren exporteren bedrijven uit de kolonies in Westbank, Gazastrook en Golan goederen onder het label 'made in Israël' naar de Europese een-gemaakte markt. Daardoor profiteren deze goederen mee van heel wat handelsvoordelen die de EU aan Israël verleende. Maar Westbank, Gazastrook en Golan zijn niet Israël!

Het Associatieakkoord werd in 1995 getekend en garandeerde de Europese importeurs dat ze geen taksen zouden moeten betalen op goederen van Israëlische makelij. De vraag naar Israëlische (goedkopere, want geen taksen) steeg nog en de EU werd de belangrijkste handelspartner. In 2001 alleen al kocht de EU 10 miljard \$ aan Israëlische goederen en diensten. Een record.

Maar hiermee werd de EU ook de eerste grote beschermheer van de Israëlische kolonistenbeweging. De Israëlische regering schat de jaarlijkse uitvoer van de kolonisten naar Europa op een 200 miljoen \$, vooral landbouwproducten, snijbloemen, textiel, cosmetica en wijn. Maar als dit totaal wordt aangepast met de uitvoer die gedeeltelijk in de bezette gebieden wordt verwerkt, dan blijkt het 2 miljard \$, of 20% van de totale export van Israël naar de EU, te gaan!

Als de EU deze producten niet bant uit het Associatieakkoord, dan schendt ze hiermee haar eigen regels en haar belofte zich aan de 4e Conventie van Genève¹ te houden. Meer nog, door jarenlang deze praktijk te gedogen, werden de kolonisten in hun onrechtmatige praktijken rechtstreeks gesteund! "Ach, niemand (van de kiezers) maakt er om, wat zouden wij ons in moeilijkheden brengen met

'onze Israëlische vrienden?'"

TWIJFELACHTIGE CERTIFICATEN

Maar een aantal plichtsbewuste douane-ambtenaren stelden zich zo stilaan vragen bij de afkomstcertificaten van de Israëlische producten. In 1998 werd een onderzoekscommissie ingesteld. Resultaat: 'certificaten die door Israël worden uitgegeven zijn 'twijfelachtig' voor

alle producten'. De commissie kon niet meer doen dan de Europese bedrijven verwittigen dat ze misschien achterstallige taksen zouden moeten betalen. De staatshoofden en regeringsleiders volgden niet. Ook al verklaarde Israël openlijk dat ze de kolonies als onderdeel van Israël zien, de Europese autoriteiten bleven toch afgaan op de oorsprongscertificaten van de Israëlische staat. Zoals te verwachten, bevestigde deze dat alle producten uit Israël komen. En op de vraag voor een lijstje met de producten die in de kolonies worden verbouwd, kwam al helemaal geen antwoord. Alles bleef zijn gangetje gaan... Ook op een voorstel van het Europees parlement in 2002 om het Associatieverdrag op te schorten, omdat de ingebouwde clause over mensenrechten flagrant werd (wordt!) geschon-

den, gingen de politieke machthebbers niet in.

Dit non-beleid en inactiviteit zet een gevaarlijk precedent. Het algemeen verdragsrecht zegt immers dat 'praktijken die bij beide partijen bekend zijn, aanvaardbaar zijn': gewoonte wordt recht. De Europese instituties hebben de lijn tussen passiviteit en onrechtmatige actie al lang overschreden: we zijn actief medeplichtig

Ook op een voorstel van het Europees parlement in 2002 om het Associatieverdrag op te schorten, omdat de clause over mensenrechten wordt geschonden, gingen de bewindslui niet in.

aan de (impliciete?) erkenning van de (illegale!) kolonies. (2)

BOYCOT

Dat we op onze politici niet moeten wachten, mag ondertussen duidelijk zijn. Maar wat kunnen wij (Europese 'onderdanen' en "Vrede"-lezers) ondertussen doen? 'Horen, zien en zwijgen' betekent in dit geval toegeven aan macht en onrecht. Geen optie, dus. We kunnen bovendien niet alles, laat staan alles tegelijk... Maar beter iets dan helemaal niets, ook al is het eerder symbolisch en redelijk traag: **Het APP (ActiePlatform Palestina), waar "Vrede" vzw deel van uitmaakt, doet aan politiek lobbywerk, en roept op tot een boycot van Israëlische landbouwproducten.**

Met de boycot kunnen we een signaal geven aan Belgische, Europese én Israëlische politici, waarmee het lobbywerk voor daadwerkelijke actie wordt ondersteund.

Landbouw staat slechts voor 2% van de Israëlische economie, maar ten eerste heeft landbouw een grote symbolische waarde in de zionistische ideologie; ten tweede vragen producten als diamant, computertechnologie en wapens andere acties; ten derde komt een grotere groep consumenten met deze producten in aanraking. Bovendien legt een boycot van landbouwproducten belangrijke oorzaken van het Palestijns-Israëlische conflict bloot: de systematische wurggreep op de Palestijnse economie, het stelen van gronden, het wegpompen van water en het uitsluiten van arbeidskrachten. Dat is het gezicht van de Israëlische bezettings- en kolonisatiepolitiek, en zolang die voortduurt, zullen wij er ons tegen verzetten.

Wat kan u doen?

In bijlage vindt u zogenaamde 'boze klantenkaarten': naast de persoonlijke boycot van de Israëlische producten, vragen we nu ook aan de distributeurs om ze niet meer in de winkelfrekken aan te bieden.

Mogen wij u vriendelijk vragen deze kaarten ondertekend terug te sturen naar "Vrede" vzw (F. Van Arteveldestraat 35, 9000 Gent) of binnen te brengen bij een Oxfam wereldwinkel in uw buurt. Op een nog niet nader bepaald tijdstip zullen we er met een delegatie mee naar de distributeurs stappen. U hoort er vast nog van.

Meer info vindt u op www.11.be/palestina

¹ Daarin staat o.a. dat militaire bezetting een toestand van oorlog is, dat bevolkingskolonies illegaal zijn, economische voordelen verboden, en de bezette bevolking niet door de bezetten de macht mag worden verhinderd in zijn (economische e.a.) ontwikkeling.

² Info obv dossiers APP van Brigitte Herremans en Palestijnse partners, en een artikel van Peter Lagerquist (op MiddleEastRealities).

REPERCUSSIE VAN DE BEZETTING VOOR DE PALESTIJNSE LANDBOUW:

Sinds de bezetting in 1967 voert Israël een politiek van stelselmatige inbeslagname van grond en vernietiging van boomgaarden en gewassen. Een andere evolutie is het instellen van natuurreservaten, waarin 'vanzelfsprekend' ook geen Palestijnse landbouwactiviteiten mogen plaatsvinden. Sinds 1967 heeft Israël op die manier de helft van de grond in de Bezette Gebieden aan de Palestijnse bewoners ontnomen. Ook is er de maatregel die verbiedt om producten te telen die met Israëlische producten concurreren op de internationale markt. Dat betekent dat Israël de export van Palestijnse producten pas toestaat als eerst de eigen Israëlische export op de markt gebracht en verkocht is. Als de producten dan eindelijk de grens over mogen, zijn ze aangetast, verkommerd of rot, en dus niet meer verkoopbaar. Israëlische producten verdrijven de Palestijnse van de markt, omdat ze vaak gesubsidieerd zijn en omdat ze niet gehinderd worden door de ganse set van regels en beperkingen. Door afsluitingen en de problemen die ze met zich meebrengen, zoals schade aan de producten, schakelen Palestijnse boeren over op minder kwetsbare teelten als aardappelen en uien. Maar die brengen ook minder op. De Israëlische landbouw kan zich daardoor richten op wat intensievere teelten zoals bloemen, groenten en fruit, die een grotere meerwaarde opleveren (maar ook veel meer water gebruiken!). En zo krijgt men een inschakeling van Palestijnse landbouw in het voorzien van behoeften van de Israëlische markt, zonder dat er vanuit die ondergeschikte positie echte kansen bestaan voor een autonome ontwikkeling.

Israëlisch fruit smaakt bitter.

Zeg neen tegen de bezetting van Palestina.
Koop geen groenten en fruit uit Israël.

Actieplatform Palestina:

Broedanjik Delen, Godsp. FOS-Socialistische Soldaat(en), Gemeeskunde voor de Derde Wereld,
11.11.11, Oxfam Solidariteit, Oxfam-Wereldwinkels, Pax Christi Vlaanderen,
Socialisme zonder Grenzen, VIC, Vlaams Palestina Komitee en Vrede,
Secretariaat: T 02.552.03.14 • www.11.be-palestina

GEÏSOLEERD IN ELLENDE. WERELDBANKRAPPORT: DE ISRAËLISCHE GRENS- SLUITINGEN RUÏNEREN PALESTIJNSE ECONOMIE

| Rainer Rupp |

Het afsluiten van de Palestijnse gebieden heeft catastrofale gevolgen voor de Palestijnse economie, die eigenlijk al volledig in puin ligt. Tot deze vaststelling komt het jongste rapport van de Wereldbank. Daarmee pakt deze haar zusterorganisatie, het door de VS gedomineerde Internationaal Muntfonds, Israël scherp aan.

Het rapport van de Wereldbank toont duidelijk met feiten en getallen het menselijk leed aan dat veroorzaakt wordt door de Israëlische represailles. Als hoofdoorzaak van de miserie wordt vooral het onderling afscheiden van de Palestijnse gebieden aangewezen, alsook het versperren van de verbindingswegen naar Israël en de vele uitgaansverboden in de Palestijnse dorpen en steden. Door deze opgelegde regels, zegt de Wereldbank, wordt de voor de economie noodzakelijke bewegingsvrijheid in de bezette gebieden onmogelijk gemaakt.

Hierdoor heeft, volgens het bericht, meer dan de helft van de Palestijnse bevolking minder dan twee dollar per dag en capita ter beschikking om te overleven. Enkel de massale hulp, hoofdzakelijk uit het buitenland en de in het buitenland levende familieleden en vrienden, heeft tot nu toe verhinderd dat de economie tot een volledig debacle is vervallen.

Zelfs wanneer de hulp voor Palestina in de eerstkomende jaren tot twee miljard dollar zou verdubbelen, komt men uit deze crisis niet uit, verklaarde Nigel Roberts, directeur van de Wereldbank. Hij is bevoegd voor Gaza en de Westbank. Volgens de inschatting van de Wereldbank heeft de Palestijnse economie sedert begin 2000, en vooral sedert het begin van de tweede intifada, als gevolg van de Israëlische represailleme-

thodes, meer dan 5,4 miljard dollar verloren. Dat is gelijk aan het Palestijnse

Bruto Nationaal Product voor het jaar 2001. Verleden jaar is het Palestijnse BNP gezonken tot drie miljard dollar.

SAMENHORIGHEID

Naast de opsomming van een lange lijst van dagelijkse economische ontberingen, kan de Wereldbank niets anders dan de grote samenhang en weerstandskracht van de Palestijnse bevolking waar-

deren. Ondanks het geweld, de versperingen, de economische nood en de dagelijkse vernederingen onder het regime van een uitgaansverbod, is er een grote solidariteit en wederzijdse hulp onder de bevolking. De families zijn in staat gebleven hun cohesie te handhaven, alhoewel de Gazastrook en de Westbank een hoog percentage aan werklozen kent. De werkloosheid is van die aard dat in dergelijke omstandigheden andere landen zouden imploderen, wordt tevens in het rapport vermeld.

Hoewel de Wereldbank opmerkt dat Israël de uitwerkingen van zijn opgelegde maatregelen betreurt, stelt men dat zij er toch verantwoordelijk voor zijn.

Door het sluiten van de toegangswegen naar Israël is een belangrijke bron van inkomsten voor de Palestijnse werknemer opgedroogd, hetgeen een verdere reden is voor de desolate economische situatie. Het aantal werklozen bedraagt in de Palestijnse gebieden

60 procent. Het is op korte termijn een noodzaak om de Palestijnen toegang te verlenen tot de Israëlische arbeidsmarkt, meent de Wereldbank. Maar op lange termijn doet de bank de aanbeveling aan de Palestijnen hun ontwikkelingsstrategie te diversifiëren om zo de afhankelijkheid van haar economie van Israël te verminderen. ■

STRAFFEN TUSSEN 15 JAAR EN TWEEMAAL LEVENSLANG

| Katrien Demuyck |

"Elk ogenblik dat ze langer gevangen blijven in deze hel is een belediging aan de herinnering van de slachtoffers van 11 september"
Ricardo Alarcon

Meer dan vier jaar al zitten vijf Cubanen gevangen in de VS omdat ze hun vaderland tegen terroristische aanslagen wilden beschermen. Hun opdracht was te infiltreren in anti-Cubaanse terroristische groepen in de VS om hun activiteiten te ondermijnen. De aanslagen van die groepen maakten in totaal al meer dan 5000 slachtoffers.

Je zou eigenlijk mogen verwachten dat de vijf daarbij volledig ondersteund zouden worden door de VS-overheden. Niets is minder waar. CIA en FBI houden de terroristische maffia de hand boven het hoofd. De vijf werden opgepakt en in een proces, waarbij zelfs de eigen wetgeving van de VS niet gerespecteerd werd, tot uiterst zware straffen veroordeeld. Intussen bombarderen de VS, in naam van de zogenaamde strijd tegen het terrorisme, alweer een land naar de Middeleeuwen. En ze hebben nog een lange lijst van schurkenstaten voor de boeg. De huidige oorlog tegen Irak is wellicht slechts het begin van een lange reeks veroveringsoorlogen.

TERRORISME TEGEN CUBA

Sinds de Cubaanse revolutie van 1959 hebben de Amerikaanse regeringen nooit hun pogingen gestopt om het socialistisch regime ten val te brengen. Hoogtepunt was de inval in de Cubaanse Varkensbaai in 1961 dat op een militair fiasco eindigde voor de Amerikanen. Daarna volgden de nu al meer dan veertig jaar durende economische blokkade, de pogingen het land ook diplomatiek te isoleren, de niet aflatende mediacampagnes om de internationale publieke opinie tegen het eiland op te zetten en... last but

not least de organisatie van terreurcampagnes op het eiland zelf en tegen instanties, personen of gebouwen van landen die Cuba welgenegen zijn. Om deze terreurcampagnes te voeren zetten de inlichtingendienst CIA, de geheime diensten van het Amerikaanse leger en de

"Zolang deze criminele politiek tegen mijn volk voortduurt zullen mensen als wij in actie treden. Het is een elementaire daad van zelfverdediging."

federale politie, FBI, organisaties op als Alpha 66, FNCA, Hermanos al Rescate en andere. Leden van deze organisaties zijn vooral uitgeweken Cubaanse contrarevolutionairen.¹

Bij de aanslagen van die organisaties vielen reeds meer dan 5000 slachtoffers. Een van de sleutelfiguren in deze terroristische organisaties is Orlando Bosch, een man die op de loonlijst van de CIA staat. Hij begint zijn carrière in januari 1968 met een bomaanslag in de Cubaanse hoofdstad Havana. Daarna volgen bomaanslagen tegen een Chileens consulaat, een Mexicaans consulaat, een Spaans toerismebureau, een Mexicaans toerismebureau, allemaal in de Verenigde Staten. In de jaren zeventig organiseert hij aanslagen tegen de Cubaanse diplomatieke missies in Canada, Argentinië, Peru en Spanje en tegen Cubaanse diplomaten in de Verenigde Staten. In 1980 vermoordt deze terroristische fascist de Cubaanse diplomaat Felix Garcia

Rodriguez die bij de VN werkte. Orlando Bosch is met Luis Posada Carriles het brein achter het opblazen van een Cubaans lijnvlies op 6 oktober 1976 waarbij 73 doden vallen. Hij werd in Venezuela veroordeeld voor de aanslag. Hij werd daar vrijgelaten na een interven-

tie van de toenmalige Amerikaanse ambassadeur Otto Reich. Nu loopt hij vrij door de straten van Miami. Voor andere misdaden kreeg hij presidentiële genade van George Bush. Orlando Bosch heeft in totaal een honderdtal aanslagen op zijn naam staan. Het geval van Posada Carriles is zo mogelijk nog duidelijker. Die werd ook in Venezuela veroordeeld voor de aanslag op het vliegtuig, maar ontkwam via een spectaculaire 'ontsnapping'. Daarop werd hij door de CIA ingeschakeld in de vuile oorlog van de Contra's tegen Nicaragua. Hij was ook de organisator van een aantal bomaanslagen tegen Cubaanse hotels, waarbij een Italiaanse toerist omkwam.

De VS organiseren via de Cubaanse ballingenorganisaties ook een bacteriologische terreurcampagne tegen Cuba. Mensen, dieren en planten worden daarvoor getroffen. Meest dodelijk was de Dengue-epidemie in 1981. Van de 344.203 besmette personen sterven er 158, waar-

van 101 kinderen.² De 42 jaar durende terreurcampagnes van de VS en hun Cubaanse agenten tegen Cuba kosten tot nu toe 3.478 mensen het leven.² Vele anderen blijven levenslang zwaar gehandicapt.

ANTI-TERRORISTEN OPGEPAKT

Cuba probeert die aanslagen natuurlijk te voorkomen. Het feit dat FBI en CIA terroristische acties ondersteunen of direct organiseren laat de Cubanen geen andere keus dan via infiltratie in deze groepen de nodige informatie te verzamelen. Cuba stuurt daarom mensen naar de organisaties die de terroristen herbergen, betalen, voeden en steunen. Deze Cubaanse agenten doen zich voor als gevluchte dissidenten maar zijn in werkelijkheid infiltranten.

Op 12 september 1998 pakt de FBI tien zo'n 'gevluchte dissidenten' op. Ze zet ze onmiddellijk onder enorme druk. Vijf van hen breken als de Amerikanen dreigen dat als ze niet meewerken, ze hun kinderen nooit meer zullen zien. De overige vijf buigen niet. Zeventien lange maanden, tot het begin van hun proces, worden ze vastgehouden in *el hueco*, de isolatieafdeling van de gevangenis in Miami, voorbehouden aan gevaarlijke delinquenten. Twee van de vijf zijn VS-staatsburger. Pas op de eerste dag van hun proces maken de overige drie hun ware identiteit bekend. Hun revolutionaire moraal is niet gebroken. Niet door de absolute eenzaamheid van de opsluiting, niet door de scheiding van hun geliefden, niet door het ontbreken van elke communicatie met hun land.

EEN POLITIEK PROCES

Van in het begin is het duidelijk dat het proces niet eerlijk zal verlopen. Het verzoek om het proces niet in Miami te laten doorgaan wordt verworpen, ook al is het evident dat de Cubaanse extreemrechtse groeperingen, die van die stad hun basis gemaakt hebben, zwaar op het proces zullen wegen. Verschillende voor de jury opgeroepen personen laten het afweten uit angst voor wraakacties. Rechter Joan Lenard verwierpt een verzoek van de verdediging om informatie van het ministerie van Justitie als bewijsmateriaal te

mogen gebruiken. Die informatie vat de terroristische activiteiten samen van Orlando Bosch, die in Miami woont. Beschuldigde Fernando González was door Cuba naar Miami gestuurd om Bosch' activiteiten te volgen en zo terroristische aanslagen te voorkomen. Toch mag de verdediging Bosch' verleden als terrorist niet als bewijs aanvoeren.

Ongeveer 80 % van de dossiers wordt geklasseerd als geheim materiaal. Dit maakt het werk van de verdediging vrijwel onmogelijk. Getuigenissen van enkele hoge legerofficieren ten gunste van de vijf beklagden worden niet weerhouden. Het is duidelijk: dit politiek proces moet Cuba afschilderen als een ernstige bedreiging voor de veiligheid van de Verenigde Staten.

WIE IS DE TERRORIST?

In juli-augustus 2001 worden de vijf

opnieuw in isolatie gezet. Een nieuwe poging om hun moraal te breken, vóór de enige mogelijkheid die ze hebben om zelf het woord te nemen in de rechtbank, nl. vooraleer de strafmaat uitgesproken wordt. Ondanks dat zijn hun pleidooien staaktjes van integriteit en revolutionaire moraal³. De vijf vinden er geen doekjes om: niet zij, maar mannen als Orlando Bosch en zijn kompanen zijn de terroristen.

De vijf krijgen in december 2001 na een farce van een proces heel zware straffen. Gerardo Hernández krijgt tweemaal levenslang plus 15 jaar. Ramón Labañino krijgt levenslang plus 18 jaar. René González en Fernando González worden veroordeeld tot 15 en 19 jaar. Antonio Guerrero krijgt levenslang plus 10 jaar.

Na de uitspraak worden de vijf verspreid over 5 gevangenis in de VS. Men wil ze duidelijk zo ver mogelijk van elkaar isoleren. Het transport gebeurt in mens-

onwaardige omstandigheden. Afscheid is onmogelijk. Hun familie weet wekenlang niet waar ze zich bevinden. Uiteindelijk komen ze terecht in gevangenissen in California, Texas, Wisconsin, Pennsylvania en Colorado. Hun adressen worden gedeeltelijk fout doorgegeven. Ook juist geadresseerde post keert soms terug. Als hun familie hen wil bezoeken worden willekeurig visa geweigerd.

De pro-deo advocaten, die hun toegevoegd werden voor het proces in Miami, zijn overtuigd van hun onschuld. Zij verdedigen de vijf opnieuw voor het proces in beroep dat start op 7 april voor het hof van Atlanta. Dr. Leonard Weinglass, gerenommeerd progressief advocaat – hij verdedigde onder meer Mumia Abu Jamal en Angela Davis – neemt mee de verdediging op.

CUBA EIST VRIJHEID VOOR DE VIJF

In Cuba worden mensen die dit soort opdrachten uitvoeren geëerd als helden, want zij beschermen het land tegen de terreur. En zoals Ramon Labañino het uitdrukt: *“Zolang deze criminele politiek tegen mijn volk voortduurt zullen mensen als wij in actie treden. Het is een elementaire daad van zelfverdediging.”*⁴

Op 20 juni 2001 organiseerden de Cubanen een eerste grote betoging om de vijf te ondersteunen. Daarna volgen talloze manifestaties. De bevolking wordt tot in de details op de hoogte gehouden via de media. Het Cubaanse parlement roept 2002 uit als *“het jaar van de helden, gevangenen van het imperium”*. De vijf krijgen eveneens de onderscheiding van Held van de Republiek Cuba, als erkenning voor hun uitzonderlijke inzet voor de verdediging van de revolutie. Maar naast deze uitingen van erkentelijkheid staat één zaak als een paal boven water: het Cubaanse volk zal net als in de zaak van het gekidnapte jongetje Elián de strijd niet staken voor de vijf terug thuis zijn.

De campagne voor de onmiddellijke vrijlating van de vijf groeit ook wereldwijd uit. In Noord en Zuid-Amerika, Afrika en Europa functioneren continentale netwerken. Over heel de wereld werden reeds meer dan 120 comités opgericht. De vijf onderhouden trouwens een levendige

Uit een brief van Ramon Labañino :

“Ondanks de onrechtvaardigheid van ons proces is er iets heel hoopvol en bemoevendig aan het gebeuren. De solidariteit met ons vaderland en met onze zaak groeit elke dag. Steeds meer mensen ontdekken de waarheid over Cuba en zien de hypocrisie van de VS. We zijn getuige van een prachtig proces van eenmaking onder de progressieven, de linkers, de arbeiders en de armen. Dit is het ogenblik om onze krachten te verenigen en om te vechten tegen de echte vijand van onze volkeren: het imperialisme, oorzaak van oorlogen en misdaden die onze planeet vernietigen. Een nieuwe wereld, een nieuwe maatschappij en een nieuwe wereldorde dringen zich op. Onze volkeren verdienen een betere toekomst. Ze hebben die absoluut nodig. Het is voor ons een eer als onze opoffering en inspanningen een bescheiden bijdrage zijn om die droom waar te maken.”

correspondentie vanuit hun cellen. Ze roepen op om te blijven vechten tegen het onrecht. Niet in de eerste plaats het onrecht dat hen zelf trof. Maar het gevaar dat uitgaat van de VS-overheid die, terwijl ze zelf terroristische aanslagen voedt, de planeet dreigt te vernietigen onder de mom van ‘strijd tegen het terrorisme’. Eind januari 2003 werd op het Wereld Sociaal Forum in Porto Alegre de beslissing genomen om een tweede internationale actieweek te houden voor de vrijheid van de vijf Cubaanse politieke gevangenen in de VS. Bedoeling is een correcte behandeling van hun proces in beroep afdwingen en de stilte doorbreken die rond deze zaak hangt. Aanleiding van deze actieweek voor de vijf is de start van het proces in beroep op 7 april.

NIEUWE SCHENDINGEN VAN DE RECHTEN VAN DE VIJF

Maar intussen zijn de rechten van de vijf opnieuw op een uiterst grove manier geschonden. Sinds eind februari en begin maart zijn ze opnieuw in speciale straffcellen geplaatst. Slechts twee van hen konden bezocht worden door Dr. Weinglass. Die beschrijft de omstandig-

heden waarin de vijf momenteel opgesloten zijn als erger dan die in “Death Row”. Van Antonio en Gerardo weten we dat ze opgesloten zijn in cellen van drie meter diep met alleen een betonnen brits en een WC. Ze hebben alleen hun ondergoed, geen schoenen of dekens. De cellen zijn niet verwarmd. Het licht staat 24 uur op 24 uur aan. Ze krijgen hun voedsel door een schuif aangereikt. Ze hebben geen enkele communicatiemogelijkheid met de buitenwereld. Fernando kon een briefje doorsmokkelen via een bewaker. Ook hij zit in isolatie. Over Rene en Ramón is geen enkel bericht.

Voor deze openlijke vorm van foltering geeft de gevangenisoverheid enkel redenen van nationale veiligheid op, zonder verdere specificering. Dat is het enige wettelijke motief om gevangenen met verlengbare periodes van één jaar in absolute isolatie te zetten.

Het is duidelijk dat deze vijf mannen, die zelfs vanuit hun cellen campagne blijven voeren tegen terrorisme en oorlog van de VS, het zwijgen moeten opgelegd worden.

Het is ook duidelijk dat op deze manier elke normale voorbereiding van hun proces in beroep totaal uitgesloten is.

Het algemeen protest dat oprees bij deze nieuwe grove schending van hun mensenrechten dwong de VS overheid ertoe om ze eind maart terug in normale omstandigheden onder te brengen. Weliswaar een kleine overwinning, maar toch een flinke impuls voor de beweging om door te gaan met de campagne. Meer info : free-the-five@lai-aib.org, www.cubanismo.net, www.antiterroristas.cu, www.freethethefive.org

¹ Meer info over deze organisaties vind je in H. Calvo Ospina, K. Declercq, *Het complot, Dissidenten en huurlingen tegen Cuba*, uitgeverij EPO

² Zie www.granma.cubaweb.cu/2001/12/14/interna/articulo007.html

³ lees de pleidooien van de vijf op www.cubanismo.net

⁴ Ramón Labañino geciteerd in *Granma Internacional*, 14 december 2001.

DIENSTVERLENERS

| Antoine Uytterhaeghe |

Je zou het de privé oorlog van Haliburton kunnen noemen. Een kijk op de toenemende werkverdeling tussen de Amerikaanse concerns en de militaire machine van Washington.

Het neoliberalisme dringt al langer door in alle maatschappelijke sectoren, ook in het defensiebeleid. Onderaanneming, uitbestede, privatisering zijn volop aan de orde van de dag.

Deze ontwikkeling kende haar aanvang tijdens de eerste Golfoorlog waarbij, volgens de mening van de militairen, de privé-ondernemingen goede diensten hebben geleverd. Het wetenschappelijk adviescollege van het Pentagon "Defense Science Board" berekende dat jaarlijks tot zes miljard dollar alzo bespaard zou kunnen worden, mocht men ettelijke niet direct met de strijdhandelingen betrokken dienstverleningen aan privé firma's willen uitbesteden. Voor de militairen heeft dit voordelen: het geld en personeel wordt dan voor wapens en oorlogsvoering vrijgemaakt. Bovendien zegt de neoliberale stelling, kunnen de privé-ondernemingen zich niet beperken tot logistieke opgaven, maar zullen ook huurlingendiensten moeten leveren.

Aangezien de wetenschappers maar weinig van de praktijk verstaan, schreef de toenmalige minister van defensie, de huidige vice-president Dick Cheney, hiervoor een studieopdracht uit. Voor een kostprijs van 4 miljoen dollar moest de firma "Brown & Root Services" een ganse reeks aanbevelingen uitwerken hoe in geval van oorlog privé-ondernemingen het leger kunnen ondersteunen. Beter dan één studie is het goed een tweede te laten uitvoeren. Daarop kreeg dezelfde firma nog eens vijf miljoen dollar om haar eerste rapport te herwerken.

Deze onderneming werkt nu onder de naam "Kellog Brown&Root Services (KNBR)". Het is niet zomaar een onderneming zoals vele anderen, het is een dochter van het grote concern "Haliburton".

De grote baas van deze onderneming was van 1992 tot 2000 niemand anders dan de huidige vice-president van de Verenigde Staten.

Aangezien het ware doel niet om kostenbesparingen gaat, maar om contracten voor het financiekapitaal van de wapenindustrie, is de logische consequentie dat deze opdrachten ter waarde van miljarden dollar uitbestede worden aan deze sector. Van de meer dan 3000

want ondertussen is het Pentagon, zoals de New York Times schreef, in toenemende mate op KBR aangewezen. Deze firma is immers de exclusieve leverancier van logistiek materiaal voor marine en landleger. De zogenaamde oorlog tegen het terrorisme is voor Kellog Brown&Root een goudmijn. In december 2001 sloot deze firma met het Pentagon een tienjarig contract onder naam "Logistics Civil Augmentation Program (Logcap). Dat

De zogenaamde oorlog tegen het terrorisme is voor Kellog Brown & Root een goudmijn: in december 2001 tekende ze een tienjarig contract met het Pentagon

contracten met een waarde van 300 miljard dollar, die het VS-defensie ministerie sedert 1994 heeft afgesloten met privé-ondernemingen, werd er ongeveer 90 procent aan twee Amerikaanse firma's toegewezen. Een daarvan is Kellog Brown&Root (KBR). Voor de logistieke ondersteuning van de Amerikaanse expeditie in Somalië incasseerde de onderneming 62 miljoen dollar. De logistieke diensten in de Balkan hebben tot het jaar 2002 het aanzienlijk bedrag van 2,2 miljard dollar gekost. Bij de controle door het "General Accounting Office" van het VS-Congres heeft men opgedreven kosten en onregelmatigheden bij de afrekening vastgesteld. Het gaat om een bedrag nog eens 2,1 miljard extra opgestreken. Dit probleem werd buiten de rechtbank geregeld, daar de firma toekomstige opdrachten niet wilde ontlopen. Ook het Congres zelf moest zich compromisbereid tonen,

betekent dat de VS-regering met KBR contracten voor logistiek afsloot (catering - uniformen en militaire kleding - verzorging met brandstof, water en energie, enz.). Een kostenbesparing voor de belastingsbetaler is niet meteen duidelijk. In het kader van dit akkoord is Kellog Brown&Root sedert juni 2002 voor 22 miljoen dollar bij het uitbouwen van de luchtmachtbasis Chanabad in Oezbekistan actief. In november 2002 kreeg ze een opdracht voor Afghanistan met een waarde van 42,5 miljoen dollar, voor logistieke diensten voor de basissen in Bagram en Kandahar. Bovendien is KBR ook verantwoordelijk voor de steunpunten op de Filipijnen. Ze hebben ook de gevangenenkooien in Guantanamo, de Amerikaanse basis op Cuba, gebouwd.

Terwijl het moederbedrijf Haliburton op de totale overwinning in Irak moet wachten, om dan in de oliesector geld te

Cartoon over de republikeinse kandidaten (2000)

verdienen, incasseert de dochter KBR sedert lang de winsten. Duizenden van haar werknemers werken reeds sedert maanden aan de zijde van VS-troepen in Koeweit. De onderneming heeft de tentenkampen voor de troepen gebouwd en levert logistieke ondersteuning voor de oorlog. KBR heeft meegeholpen om het vorstendom in de woestijn om te bouwen tot in een versterkt militair kamp. Ze levert ook de nodige uitrusting voor het hoofdkwartier zoals terrassen, picknicktafels en stoelen in plastic, fastfoodwinkels, basketbalkorven en volleybalnetten. Men kan zich de vraag stellen of dit alles de soldaten pleziert. Daar men heeft vastgesteld dat het eten dat door KBR wereldwijd geleverd wordt, eind vorig jaar op de basissen in Koeweit en Afghanistan voedselvergiftigingen heeft veroorzaakt onder de soldaten. Wat nog eens bewijst dat winst voor patriottisme primeert.

DE GIENEN VLIEGEN REEDS BOVEN IRAK

Bij het schrijven van dit artikel is de oorlog nog niet gewonnen, maar de strijd voor de buit is reeds in volle gang. De miljardenhandel draait nu reeds op volle toeren. Niet alleen voor de wapenconcerns, wiens kas rinkelt bij iedere afgevuurde Tomahawk, bij iedere afgevoerde bom, of men nu een militair doel, een markt of een woongebied getroffen heeft.

Ook het zaken doen ter plaatse is begonnen vooral voor de ondernemingen

uit land van Uncle Sam. Zo heeft de firma "Stevedoring Services of America" haar eerste contract op 24 maart II binnengehaald voor een waarde van 4,8 miljoen dollar voor het onderhoud van de haven van Umm Kasr. Naast Kellogg Brown & Root zijn ook volgende Amerikaanse ondernemingen; Louis Berger, Parsons, Fluor Corp en Bechtel tot de uitverkorenen van de Bush-administratie.

Vertegenwoordigers van het Witte Huis, buitenlandse zaken en defensie vergaderden met managers van Haliburton, Schlumberger, Exxon Mobil, Chevron, Texaco en Conoco Philipps om de plundering van Irakese olievelden na de oorlog op punt te stellen.

Wanneer we de huidige gang van zaken nader bekijken, dan kunnen we begrijpen waarom de Amerikaanse olieconcerns zo gul waren om de verkiezingskas van Bush te spijzen. Voor hen is nu het moment om het rendement van hun investering in de verkiezing van Bush en het ter beschikking stellen van eerste klas medewerkers (Dick Cheney – Haliburton, L. Evans van de energiegroep Tom Brown nu minister voor handel, Condoleeza Rice

van de groep Chevron – nu veiligheidsadviseur), om deze drie nog maar te noemen, te incasseren.

De oorlog tegen Irak was reeds lang gepland. Zoals men in de Washington Post van 13 januari kan lezen, kwamen vertegenwoordigers van het Witte Huis, de staatssecretarissen voor het buitenlandsbeleid en defensie bijeen met leidinggevende medewerkers van de firma's Haliburton, Schlumberger, Exxon Mobil, Chevron, Texaco en Conoco Philipps om de plundering van Irakese olievelden na de oorlog op punt te stellen. Deze zes olieconcerns, zullen zoals gieren het grootste deel van de grote opdrachten voor de oliewinning onder zich verdelen. Hetgeen Tony Blair, de poedel van Bush, niet zo gelukkig maakt na de bewezen diensten aan zijn baas George Bush.

Een andere belangrijke vraag is natuurlijk hoe de grote herverdeling van publieke rijkdom gefinancierd en verkocht zal worden. In hoever zal de VN de kosten voor de wederopbouw van de Irakese infrastructuur op zich nemen.

Of de Irakese olie, die zoals Bush zei, inderdaad aan het volk zal teruggeven

worden moet nog blijken, want alles is voor de baas in Washington goed om zijn agressieve oorlog aan het volk te verkopen. Feit blijft dat de Irakese olie in hoofdzaak de belangrijkste bron van verrijking is, in het bijzonder van Amerikaanse ondernemingen.

Bron: Karl Unger – Diensleister
Alois Leineweber – Zeit der Geier
www.jungewelt.de

DE DEFENSIEBEGROTING VOOR 2004

I Jonathan Holslag I

"Whatever it takes, whatever it costs, this patient, this resolved nation will win the first war of the 21st century,"
U.S. President George W. Bush.

Recent werd door de Bush-administratie het begrotingsvoorstel voor het fiscaal jaar 2004 ingediend. Eens te meer doen de krijgsheren in verschillende overheidsdiensten hun naam alle eer aan, want ze slaagden erin het voorziene defensiebudget tot nooit geziene hoogtes te doen stijgen. Zelfs Reagan zou hiervoor met een breed en overacted gebaar zijn petje hebben afgezet. De verwachte uitgaven liggen immers 15% boven die in de koudste jaren van de wapenwedloop met de Sovjetunie. Waren het immers niet Cheney, Rumsfeld en Wolfowitz die in 1997 met hun beruchte *Project for the New American Century* vooropstelden dat het noodzakelijk was 'to increase defense spending significantly' om 'our security and our greatness' in de toekomst te bewerkstelligen. De 'Great Power' zal zijn belangen verdedigen met alle wapens. En deze mogen wat kosten: 2,1 triljoen dollar de komende vijf jaren. Tegenover het vorige fiscale jaar verandert er nauwelijks wat in de voornemens. De belangrijkste militaristische begrotingsposten zouden hun fors toegenomen dotatie behouden. (Die ligt overigens 45,5 miljard hoger dan de jaren daarvoor.) Het Pentagon verwacht haar oorlogszucht te financieren met 399,1 miljard. Het ministerie voor energie ontvangt 19,3 miljard voor onder andere het beheren van de nucleaire wapens. Bush liet trouwens nog voor het ongeval van de Colombia blijken dat hij de Nasa (cfr. *spacewar*) zou voorzien van 10 miljoen aan extra middelen.

Deze cijfers vormden echter alleen het 'directe' budget voor militaire aanbestedingen. Interventies zoals die in Afghanistan, de Filipijnen en Irak worden mogelijk gemaakt met bijkomende middelen. Zo hoopt de administratie nu te

kunnen rekenen op een extra van 60 tot 95 miljard voor de operaties in Centraal-Azië en in de Perzische Golf. Ten tweede is de financiering van de binnenlandse veiligheid een zaak van de lokale overheden en andere ministeries. We denken dan aan de civiele inlichtingendiensten (FBI) en de kustwacht. Het nieuwe *Department for Homeland*

om de buitenlandse hulpprogramma's te steunen (*promoting compassion*) en de strijd aan te binden met de Aids-pandemie, merken we dat van dit *foreign aid budget* voor een derde wordt besteed aan ondersteuning, uitrusting en training van bevriende buitenlandse strijdkrachten in de strijd tegen het wereldwijde terrorisme en als uitvalsbasis naar allerlei schur-

kenstaten. We denken dan bijvoorbeeld aan de Centraal-Aziatische landen die belangrijk waren in de Afghanistan-invasie en verder belangrijk zullen zijn voor het garanderen van olietrafië en als loegangsweg naar China (Amerikaanse

« THE BALTIMORE SUN » (Etats-Unis)

Le Monde

DESSIN DE MIKE LANE

Security ontvangt volgens de huidige plannen 41 miljard om de binnenlandse veiligheidshandhaving te coördineren en uit te bouwen.

PROMOTING COMPASSION

Ook het *State Department* stelt haar middelen ter beschikking van de militaire machtsontplooiing. Daar waar Bush het voor de publieke opinie als zijn taak acht

inlichtingendiensten zouden via Tadjikistan en Oesbekistan in contact staan met de Oeigoerse oppositie). Maar ook in Oost-Afrika (belangrijk hier is Eritrea voor de controle van de Perzische Golf), Nigeria, *Angolie*, Turkije, de Filipijnen...

Enkele tegenstellingen maken het inferieure belang van humanitaire samenwerking verder duidelijk. Wordt er

ongeveer 307 miljoen geïnvesteerd in buitenlandse militaire ondersteuning, dan blijft de steun aan onderwijs in de Derdewereld beperkt tot 212 miljoen. Voor de bestrijding van Aids wordt in 2004 3 miljard begroot en dat wanneer het dubbele ervan berekend is voor het bestrijden van drugsproductie en narcotica-handel. Veel van de economische hulp van het *State Department* vloeit dus enkel naar landen die een belangrijke geostrategische rol spelen voor de Verenigde Staten.

NÓG MEER NAAR DEFENSIE

Van de rechtstreekse financiële middelen voor *defensie* wordt verwacht dat 135 miljard zal worden geïnvesteerd in ontwikkelingsprogramma's voor dodelijker en doeltreffendere wapens. Dit zijn zowel moderniseringsprojecten van huidige systemen als nieuwe middelen. Bijvoorbeeld: het antiraketterschild (NMD: goed voor 10 miljard), een nieuwe generatie *air-superiority*-vliegtuigen (de F 22 (kostprijs: 226 per stuk)), nieuwe C-17 transporttoestellen (334 miljoen per stuk), een nieuwe krachtigere versie van de F18 maritieme jager-bommenwerper (85,5 miljoen per stuk en 548 toestellen gepland), de JSF, de Osprey (een VSTOL luchtlandingvliegtuig goed voor 80 miljoen per speeltje), de Virginia-class aanvalsdrukkboot (de totale kosten van het project werden vorig jaar geraamd op 65,7 miljard).

De directe militaire dotatie beslaat 13,5% van de totale begroting en een defensiebudget dat op deze manier zo groot is dan *grosso modo* dat van de 20 volgende rijkste staten samen. Is het nog nodig deze middelen in contrast te plaatsen met de enorme behoeften van de Derdewereld? Deze laatste blijken uit deze weergave eens te meer gemarginaliseerd te worden in het internationaal belangenveld van de grootmachten. Het mag ook duidelijk zijn dat deze enorme financiële inspanning een zware last betekent voor de staatskas. En dit in een land waar de interne verschillen tussen arm en rijk blijven toenemen. Het deficit op de begroting zal oplopen tot 350 miljard dollar. Misschien zouden onze vrienden uit hun sterke eigenbelang er nu maar eens beter *decline and fall* op

naslaan om vast te stellen dat na hoogmoed, steeds de val volgt!

Bronnen:

– Max B. Sawicky, *The Federal Budget Debate: Infernal Symbiosis in Foreign Policy*, March 14, 2003.

– State Department, FY 2004 International Affairs (Function 150) Budget Request: Summary and Highlights of Accounts, Appropriations Subcommittees, February 3, 2003. - www.sipri.org

DE KONING VAN DE DUISTERNIS

VS denkmeeester Perle wil de VN afschaffen

| Werner Pirker |

Richard Perle, de raadgever van de VS defensie-minister Donald Rumsfeld, wordt beschouwd als de spreekbuis van het rechts-radical establishment in Washington.

De chefdenker van de "nieuwe Amerikaanse eeuw" is op zijn manier een avant-gardist, die zonder enige moraal en intellectuele geremdheid het Amerikaanse machtsbewustzijn tot uiting brengt. Voor hem zal de wereld er een zijn die door de Amerikanen overheerst worden. Hij zegt het niet zo brutaal, maar wat zegt is voldoende om ons een duidelijk beeld te geven van de internationale orde "made in USA".

In een interview met de Berlijnse krant "Berliner Zeitung" heeft Perle de VN in alle openheid het bestaansrecht ontzegt. Na de oorlog tegen Irak, dat hij als zuiverend een zuiverend onweer voorstelt, zal men na moeten gaan hoe de westelijke democratieën in de toekomst de collectieve veiligheid zullen waarborgen. Hij tekent zeer duidelijk de contouren van de toekomstige wereldorde. In zijn concept zullen de naties niet eens meer het recht op inspraak hebben. In een artikel voor de Britse krant *Guardian*, formuleert Perle het nog drastischer: "Thank God for the death of the UN", godzijdank de VN is dood. Voor hem betekent deze oorlog de dood van Saddam

Hoessein en van de VN. Richard Perle is nog genereus in zijn uitdrukking, niet de VN als geheel zal verdwijnen, ook niet haar bureaucratie. Wat sterven moet, volgens de raadgever van het Pentagon, is het sprookje dat de VN de grondbeginselen van de wereldorde wil realiseren.

Inderdaad, de VN dreigt ten onder te gaan omdat het de eigen principes niet kan toepassen. Nu ze zich militair superieur weet, wil deze rechtse regering de staten die ontstaan zijn uit een reële wereldorde - met name de dekolonisatie - de ene na de andere weer opruimen. Op die manier creëert ze dan haar eigen "internationale gemeenschap" die geen eigen beleidsinstellingen meer zal hebben.

Richard Perle, de koning van de duisternis genoemd, raakt hier de kern van het probleem. Het lot van de VN is werkelijk zeer eng verbonden met al dan niet voortbestaan van Irak als soevereine staat. Deze (voor de VN) negatieve tendens begon in dit verband zeker al met het aanhouden van een embargo na de Golfoorlog van 1991. Een voor de VS overbodige VN is noch steeds beter dan een door Washington kneedbare VN.

Zo een VN heeft de wereld werkelijk niet nodig.

SON OF A B...

DOSSIER

WAAROM OORLOG IN IRAK?

Lucien Coltaert

DE BEGEERDE RIJKDOM

TORNEN AAN HET VOLKENRECHT.

HOE DE VS HET VERBOD OP GEWELD HERINTERPRETEERT

Antoine Luyterhaeghe

BEVRIJDING? BEZETTING!

Ludo De Brabander

WAAROM OORLOG IN IRAK?

I Lucien Bollaert I

Sinds de verre aanloop van de oorlog in Irak hebben Bush en Blair zich in alle mogelijke bochten gewrongen om deze bloedige inval toch maar te verantwoorden. Hun pogingen om de wereldopinie en de Verenigde Naties te overtuigen zijn mislukt. Zij hebben zich daar tenslotte weinig van aangetrokken en hebben de agressie met het meest gesofistikeerde wapentuig ingezet. Zij hopen enkel nog op een zo vlot en humaan mogelijke afwikkeling, wetende dat een massa twijfelaars uiteindelijk toch de kant van de overwinnaars kiezen. Het ziet er echter naar uit dat hun optreden wel eens als een boemerang zou kunnen terugkomen. Zelfs de gecensureerde beelden tonen dat een menselijke oorlog, waarbij de burgers gespaard blijven, niet bestaat. Overtuigde Saddam-aanhangers zullen voor uiterste guerrillatactieken kiezen en hierbij het fundamentalistisch terrorisme versterken. Waarom vinden de Angelsaksische agressors dit dan toch de moeite waard? We zetten de verschillende redenen eventjes op een rijtje.

OORLOG AAN DE MASSAVERNIEGINGSWAPENS?

Lange tijd is dit de officiële reden geweest. Laten we niet vergeten dat de fameuze VN-resolutie 1441 van 8 november 2002 het enkel heeft over het eventuele bezit van massavernietigingswapens, en de controle en eventuele ontmanteling daarvan.

Dat er zo weinig mogelijk massavernietigingswapens op de wereld mogen zijn is een edel streven. De vraag blijft echter of een oorlog daar de beste remedie tegen is. Vooral omdat de combinatie van diplomatieke druk en doorgevoerde controles de weken en dagen voor de eenzijdige inval bewezen hebben dat Irak nog weinig massavernietigingswapens bezat en zich meer en meer bereid toonde de ploegen van Hans Blix (VN) en Mohamed El Baradei (Internationaal Atoomenergie Centrum) alle faciliteiten te geven.

Tot op vandaag hebben de bezettende troepen nog geen massavernietigingswapens gevonden en kon Saddam er ook nog geen inzetten. Alles wijst erop dat Saddam, zoals vele dictators, zeer handig is in het spelen van bluffpoker, maar in werkelijkheid in een luchtkasteel leeft. Het getuigt trouwens van meer dan cynische machtspolitiek dat 2 van de 5 staten die dankzij een pragmatisch non-proliferatieverdrag, zelf massavernietigingswapens bezitten, een derdewereldland dat ze zelf militair bedreigen, militair willen kortwieken.

Als het echt over de ontmanteling gaat van Irakese massavernietigingswapens, dan stelde de VN via Blix duidelijk dat er, waarschijnlijk in een combinatie met wereldwijde diplomatieke en militaire blauwhelmendruk, meer kans was op de eventuele ontdekking en ontmanteling van die wapens via de VN. En als het inderdaad om de massavernietigingswapens ging, dan zijn er nog wel een aantal staten die in aanmerking komen. Noord-Korea is hierbij uitdrukkelijk benoemd en verwittigd.

OORLOG TEGEN DICTATOR SADDAM?

Waarom hebben Bush en Blair dan deze VN-piste verlaten? Bush en Blair hebben zowel voor als tijdens de oorlog de kaart getrokken van een bevrijdingsoorlog die het Irakese volk zou bevrijden van het juk van Saddam Hoessein. Opnieuw een ogenschijnlijk lovenswaardige reden. Daarbij wordt om de haverkap de vergelijking met de

Tweede Wereldoorlog gemaakt.

Laten we duidelijk zijn: die vergelijking gaat niet op. De oorstaansreden van Wereldoorlog II lag in de invasie van nazi-Duitsland in zijn buurstaten. Irak is, wellicht in tegenstelling met de Eerste Golfoorlog, deze keer geen andere staten binnengevallen. De geallieerden moesten indertijd tot Berlijn doorstoten, omdat het tot de kern van het nazi-regime en ideologie behoorde meer 'levensruimte' voor het Duitse/Germaanse ras te creëren. De ideologie en het politieke programma van de Baath-partij mogen dan al islamitisch zijn, zij zijn alles behalve fundamentalistisch, noch land-veroverend.

Saddam Hoessein is inderdaad een niet te verdedigen dictator die de volkeren in Irak militair onderdrukt. Maar is dit een internationale oorlog waard? Bestaat er nog zoets als het zelfbeschikkingsrecht van een volk en een staat? Hebben de volkeren van Irak ooit enige buitenlandse macht gevraagd zich te komen bevrijden? Zelfs de gewapende oppositie van de sjiieten en in mindere mate de Koerden, beide genoten trouwens van een zekere autonomie, hebben niet enige Westerse staat om een inval gevraagd. Er zijn trouwens andere manieren om bevrijdingsstrijden te ondersteunen. Voor de sjiietische godsdienst betekent Bush om steun vragen zoveel als bij de duivel te rade gaan. De oorlog en de daaropvolgende bezetting is een stap terug voor de Irakese, politiek democratische oppositie. De ongecensureerde beelden en berichten melden dagelijks dat een belangrijk deel van de 'bevrijde' Irakezen noch voor Saddam kiezen, noch voor de agressors. Daarbij moet hier trouwens vermeld worden dat 'de oorlog om de vrijheid' wel heel apart omgaat met de media. Het lijkt er verdomd veel op dat onafhankelijke bronnen regelrechte doelwitten geworden zijn. Dat gesofistikeerde wapens die gebouwen uitkiezen op basis van spionage-inlichtingen ook op persagentschappen gericht worden kan moeilijk een toeval zijn.

Ook op dit punt lijken de VS en bondgenoten met twee maten en twee gewichten te werken. Als er één staat is die naburige staten reeds jaren bezet en de volkeren ervan onderdrukt, dan is het Israël wel.

OORLOG TEGEN HET TERRORISME?

Een andere reden die Bush, en vooral Blair, aanvoeren is de strijd tegen het internationale terrorisme. Het is duidelijk dat de (westerse) wereld 11 september nog niet verwerkt heeft. En het internationaal terrorisme is inderdaad een verwerpelijke en onverstandige manier om met ideologische, religieuze en andere tegenstellingen om te gaan. Maar is er enig bewijs van een directe binding tussen Saddam Hoessein en het internationaal terrorisme, dat het fundamentalistische islamisme aanhangt? Integendeel Irak is voor een islamitisch land in vele aspecten modern en vooruitstrevend te noemen. De Verenigde Staten waren trouwens na de val van de Sjah in Iran Iraks grote bondgenoten om, ook militair, een dam te werpen tegen het fundamentalisme.

Een militaire inval in de moslimwereld is ontegensprekelijk de domste manier om tegen het internationaal terrorisme te ageren. Na de inval hebben ook de gematigde moslims zich achter Irak verenigd. Ontelbare moslims zien de aanval immers als een aanval op de islamwereld, hun regio, hun rijkdom, hun cultuur en godsdienst. Zelfs binnen Irak is het voorspelbaar dat na de Angelsaksische overwinning de overtuigde Saddam-aanhangers zich in een ondergronds verzet zullen organiseren en banden met internationale terroristische groepen zullen leggen, al was het maar om de wapens.

OORLOG OM DE OLIE?

Dat de olierijke staten van de regio zich aangevallen voelen is terecht. Het is een bekend gegeven dat de familie Bush rechtstreekse banden heeft met de Texaanse oliebaronnen, die de nipte verkiezing van Bush jr. voor een flink deel gefinancierd hebben. Het meest cynische feit in dit verband is dat Halliburton, een multinational in dienst van de oliemaatschappijen en vroeger geleid door Dick Cheney, nu vice-president en een van de meest ferverte haviken, een contract in de wacht sleepte om brandende oliebronnen in Irak te blussen. En dit terwijl Bush Saddam bevel geen oliebronnen in brand te steken "omdat die rijkdom aan het Irakese volk toekwam."

Hoe direct de band is tussen de oorlog in Irak en de olie konden we als consument de jongste maanden aan de pomp ervaren. Omwille van de oorlogsdreiging steeg de olieprijs maandenlang. De invasie was nog maar pas begonnen of de prijs van de ruwe olie zakte. En toen de coalitie op meer verzet stootte dan verwacht, konden we opnieuw meer geld boventhalen.

Wat meestal vergeten wordt, is dat Irak slechts goed is voor 3 procent van de wereldproductie van olie. Die lichte storing kan ruimschoots gecompenseerd worden door het aanspreken van de strategische olievoorraden in de geïndustrialiseerde wereld. Maar daar klezen de westerse olieproducenten niet zo graag voor. Het woord 'strategisch' verraadt hier dat het om een wereldwijd machtsspel gaat. De belangrijkste Amerikaanse olieprijsbarometer op de grondstoffenbeurs, Nymex, voorzag echter een extra productie in Saoedi-Arabië, precies het land dat door Bush sr. in de Eerste Golfoorlog zodanig 'bevrijd' werd dat het nu volledig onder Amerikaanse, geopolitieke invloed staat.

OORLOG OM DE WERELDHEERSCHAPPIJ?

Het gaat dus om meer dan olie. Het gaat om de geopolitieke

macht in de Perzische Golf? De manier waarop de Amerikanen de VN buiten spel gezet hebben en willen buiten houden na de val van het Saddam-regime, bewijst hoe zij erop uit zijn van het toekomstige Irak een Amerikaanse vazalstaat te maken. Op die manier bespeken zij niet enkel nog meer de internationale prijssetting van de ruwe olie, maar hebben ook een belangrijke tussenhaven van Israël naar China.

Nu reeds bevestigde een woordvoerder van het Pentagon dat dit ministerie van Defensie (of is het ministerie van Oorlog?) een zwarte lijst opstelt van niet-Amerikaanse bedrijven die in de Iranese energiesector investeren. Het hoeft ons niet te verwonderen dat daar multinationals te vinden zijn die zowel bij de anti-oorlogscoalitie horen (het Franse TotalFinaElf bijvoorbeeld) als bij de agressors (het Britse Shell en het Italiaanse Eni bijvoorbeeld). Voor het internationaal kapitaal, bij uitstek te vinden op de wereldwijde energiemarkt, is buitenlandse politiek slechts een verlengstuk van hun kapitaalsschikkingen. Het Pentagon stelt de zwarte lijst op om de 'Iran-Libya Sanctions Act' (Ilssa), gestemd in 1996 en hernieuwd in 2001, toe te passen. Deze Amerikaanse wet voorziet maatregelen tegen niet-Amerikaanse bedrijven die in de twee 'terroristische' landen meer dan 20 miljoen dollar per jaar investeren. Het anti-Cubaans scenario herhaalt zich.

Op die manier wordt niet enkel duidelijk welke machtspeletjes zich afspelen rond een bezet Irak. Ook de volgende 'staten van de duivel', lees anti-Amerikaanse staten van geopolitiek belang, wordt via het gewelddadig optreden in Irak duidelijk gemaakt wie internationaal de lakens uitdeelt.

Dit is de ware aard van de Pax Americana, die uitgebouwd wordt sinds de implosie van het socialistische blok in 1989. Kijk maar eens aan welke kant de vroegere Oostbloklanden staan. Omwille van hun rampzalige economie en dus hun nood aan Amerikaanse investeringen, trekken Polen, Tsjechië, en andere Centraal-Europese landen de oorlogkaart.

Deze toestand heeft niets met vrede of vrijheid te maken. Deze mensonwaardige agressie wil het Amerikaanse geopolitieke verlengstuk van het economisch globalisme verstevigen. De Verenigde Staten als overbepalende politieagent van het Amerikaanse kapitaal. Dat dit het militair-economisch complex geen windeieren legt, kan afgeleid worden uit de proporties die het Amerikaanse defensiebudget aanneemt. De agressie in Irak is, na de ontwikkeling van het gevaarlijke anti-rakettenschild ('Star Wars'), het alibi om deze begroting met 50 miljard dollar te verhogen. Die toename is op zichzelf hoger dan het totale defensiebudget van Groot-Brittannië of Duitsland, toch ook geen kleine garnalen! Dat betekent dat de VS volgend jaar evenveel aan defensie zal uitgeven, als alle andere 191 landen van de wereld samen! En toch vertegenwoordigt dit astronomische cijfer slechts 4 procent van het Amerikaanse bruto nationaal product (BNP). De VS vertegenwoordigen met slechts 5 procent van de wereldbevolking immers 43 procent van de wereldproductie, 40 procent van de hoogtechnologische productie en de helft van het onderzoek en ontwikkeling van de wereld. Het zijn deze cijfers die de ware redenen van de oorlog in Irak tonen.

DE BEGEERDE RIJKDOM

| Antoine Uytterhaeghe |

Zelfs een blinde beseft wat de Amerikanen drijft voor hun hardnekkigheid ten opzichte van Irak. Het gaat om ollemiljarden voor de Amerikaanse petroleumconcerns. Het is voor iedereen klaar en duidelijk, de politici in Washington willen de machtspositie van Saoedi-Arabië en Opec breken. Larry Lindsey, ex-economische raadgever van de hogere sferen in Washington, drukte het als volgt uit: "Wanneer er een aflossing van het huidige Irakese regime tot stand wordt gebracht, dan kunnen we het olieaanbod met drie tot vijf miljoen vaten verhogen. Bijgevolg is een succesrijke oorlog tegen Bagdad goed voor de economie."

BLOED VOOR OLIE

Iedereen kent de nauwe banden en de diepe verankering van Bush en zijn regeringsploeg in het netwerk van de Amerikaanse olie- en wapenindustrie. Dat maakt de stelling van Lindsey nog doeltreffender. De oorlogspanners in Washington willen deze energiegrondstof om hun kiezers zoet te kunnen houden en om hun kringetje vrienden rijker te maken.

Ook zijn we getuige van de stijgende invloed van de Israëliëse lobby in de VS op het vlak van het beleid voor het Midden-Oosten. Dat past in de bedoelingen van Israël om in dit deel van de wereld haar militaire dominantie uit te bouwen.

Dit is echter nog niet de ganse waarheid waarom de VS-regering dergelijke verbetering aan de dag legt. Het Midden-Oosten herbergt 67 procent van de planetaire oliereserves en de VS-economie zit met een groeiend energieprobleem. De Verenigde Staten verbruiken meer dan 25 procent van de mondiale olieproductie. En goedkope olie voor de Amerikaanse consumptiemaatschappij is zowat een levenselixir voor hun "way of life". Men moet in dit kader dan ook de afwijzing van Washington zien van de Kyoto-akkoorden. Ze willen dus deze

kruistocht tegen Irak niet alleen voeren om de een of andere oliebaron goede zaken en meer rijkdom te verschaffen.

Washington laat zich in deze crisis, zoals in alle andere,

steeds leiden door strategische belangen. De Bush-regering wil Irak omvormen tot een bondgenoot in de regio en betrouwbare olieleverancier van de VS-economie, als alternatief voor onzeker Saoedi-Arabië.

Inderdaad de Irakese olievelden zijn zeer rijk. Investerings van om en bij de 20 miljard \$ zouden naar verluid volstaan om de olieproductie in enkele jaren van de huidige 2 miljoen barrel op te voeren tot 7 miljoen barrel. Dit groot petroleumaanbod zou de olieprijs drukken. En een lagere olieprijs voor een lange periode zou de slabakkende economie van de Westerse industriestaten terug kunnen aanporren.

Sedert het aantreden van de Bush-administratie in januari 2001, ontwierp ze een nieuwe nationale energiepolitiek. Vergeten we niet dat de VS 4 procent

van de wereldbevolking uitmaakt, maar meer dan een kwart van de wereldenergie verbruikt. De aanleiding tot de herziening van het energiebeleid waren de ernstige energiestoringen in de stroomvoorziening die meer dan honderdduizend burgers van Californië zonder licht en warmte zette.

Vice-president Richard Cheney, zelf jarenlang machtige baas van het olie toeleveringsbedrijf Haliburton, ontmoette achter gesloten deuren meerdere malen vertegenwoordigers van de Amerikaanse energiemagnaten om het Amerikaanse energieprobleem te bekijken. Hun namen en de protocollen over deze gesprekken houdt de VS-regering geheim, wat anders alleen maar voor problemen van nationale veiligheid gebruikelijk is.

In de huidige crisis rond Irak is het duidelijk dat Bush en Cheney verbergen wat ze met de 'Big Oil'-bazen besloten hebben.

Globale Oliebondgenoten

In mei 2001 legde Cheney een beleidsbrief op tafel met als titel "Wat zijn de oliebehoeften van de VS voor de komende 25

jaar, hoe deze te verzekeren". De auteur van dit document stelde dat vice-president Cheney de energiezekerheid tot een prioriteit moet maken in de handelspolitiek en het buitenlandbeleid van de Verenigde Staten.

Om de toegang tot de oliebronnen voor de verspilzuchtige 'American way of life' te verzekeren, pleit het Cheney-rapport voor een globaal engagement van de VS in de belangrijkste vindplaatsen, d.w.z. in de regio van de Kaspische Zee, Rusland en West-Afrika. Maar het belangrijkste accent wordt gelegd op de Golfregio, omdat de olieproducenten van het Midden-Oosten beslissend blijven voor de olievoorziening van de wereld.

Vandaag moet de VS reeds ongeveer de helft van hun energiebehoefte door importen dekken. Aangezien de eigen productie steeds vermindert zal de olie-import in de komende 20 jaar stijgen tot 2/3 van de voorziene energiebehoeften. En het Midden-Oosten is, naast Canada en Mexico, een van de belangrijkste olieleveranciers van de Verenigde Staten, maar zeker ook van andere mondiale economische spelers als Japan en China.

De politieke gevolgen zijn explosief. Tijdens de oliecrisis van 1973 gebruikt het Arabisch gedomineerde Opec¹-kartel de olie als drukmiddel tegen het Westen.

Om hun afhankelijkheid van de sjeiks te verminderen, wil-

len de VS de olie importen diversifiëren. Om dit te realiseren moeten ze dan de olievindplaatsen die buiten de Opec liggen – zoals deze in het Kaspische gebied bijvoorbeeld – uitbaten en controleren. Sommige vindplaatsen zijn dan wel duurder in exploitatie en andere olievoorraden, zoals in de Noordzee, worden steeds maar kleiner. Tegelijkertijd hebben landen als China en India een stijgende behoefte aan energie. Naar schatting

van het energieagentschap zal hun vraag van 73 miljoen barrel per dag stijgen tot 90 miljoen voor het jaar 2020.

De bereidheid van Riyad

In deze context is het voor Opec van belang om haar markt-aandeel verder uit te bouwen, waardoor ook haar politieke macht groter

wordt. Vooral de invloed van Saoedi-Arabië zal groter worden, daar dit land het enige op dit ogenblik is dat de mogelijkheid heeft als een 'swing supplier' op te treden en zo de olieprijs kan bepalen. Riyad is al altijd bereid geweest eventuele productie-uitvallen, zoals nu, door de crisis in Venezuela, op te vangen. Ze is ook de enige die het kan omdat ze over zo'n grote reservcapaciteit beschikt. Saoedi-Arabië kan in enkele maanden tijd de olieproductie van de huidige acht miljoen barrel, opvoeren tot 10,5 miljoen vaten. Ze kan ook deze vraag negeren om alzo de prijs per barrel de hoogte in te jagen.

Voor velen in Washington is de macht van Riyad te groot. En men koestert argwaan vooral na de aanslagen van 11 september 2001, omdat er bij de vermeende daders van de terroristische aanslagen vele Saoedi's zitten. Voor hen is deze woestijnstaat een pijnlijke, zonet gevaarlijke bondgenoot geworden. Het risico is groot dat radicale moslimgroepen het corrupte koningshuis van de troon zouden stoten en de oliekraan voor het ongelovige rijke westen zouden toedraaien.

Maar ook zonder een antiwesterse revolutie, zoals in Iran in 1979, is een en ander problematisch. In het kader van caritatieve giften, financiert het regime van Riyad namelijk radicale soennitische sekten van de Wahhabeten die de Taliban financieel steun(d)en en oproepen tot terreur tegen de Verenigde

Straten. Ze zijn een gevaar voor de duizenden Amerikaanse soldaten die sedert de eerste veldtocht tegen Saddam Hoessein in de nabijheid van de oliebronnen van Saoedi-Arabië gestationeerd zijn. Deze militaire aanwezigheid op het heilige grondgebied van de moslims kost de Amerikaanse belastingbetaler 50 miljard \$ per jaar en het motiveert Al-Qaeda tot een fanatieke strijd tegen het Westen en de VS.

Zolang de Verenigde Staten de olie uit Saoedi-Arabië nodig hebben voor hun veldtocht tegen Irak, zal men in Washington de schijn van goede betrekkingen met het koninkrijk hoog houden. Maar het aantal Amerikaanse politiekers die erover nadenkt om de strijd tegen het terrorisme uit te breiden tot Riyad, en de olievelden aldaar te bezetten, wordt steeds maar groter.

DE OPECMACHT BREKEN

De VS-regering zoekt ijverig naar nieuwe bondgenoten en belangrijke olieleveranciers in het Midden-Oosten, daarom komt Irak sedert het aantreden van Bush op het voorplan. Het aandeel van Irak in de globale oliereserve bedraagt 12 procent en het land is na de verdrijving van Saddam Hoessein het enige alternatief als 'swing supplier'. Een door de Amerikaanse strijdkrachten aan de macht gebrachte en gecontroleerde regering in Bagdad, moet het sowieso geruïneerde economisch apparaat en verstoorde land met petrodollars terug opbouwen. Ook de militaire landvoogd en de Pretoriaanse garde van de VS, wil Washington volgens de uitlatingen van Daniel Rumsfeld door de Irakese olie financieren.

Het is niet uitgesloten, dat Irak, onder een nieuwe door de Amerikanen aangestelde en in het zadel geholpen regering, uit de Opec zou stappen. Om zo de Amerikaanse en andere buitenlandse investeerders te bevrijden van de door de Opec ingestelde uitvoerquota's.

Zo zou het blok van de niet-leden, met o.m. Rusland, de staten uit de Kaspische regio en Centraal Azië, genoeg olie produceren en zou Opec niet meer in staat zijn haar prijsafspraken nog langer door te zetten. De macht van het kartel rond Saoedi-Arabië wordt hierdoor doorbroken en de olie kan onbeperkt en goedkoop naar het Westen stromen met de Amerikanen aan de kraan, Saoedi-Arabië zal hierdoor zijn sieutelpositie verliezen en zich moeten schikken naar de oledictaten van Washington.

Wanneer de VS zijn slag thuishaalt en de goedkope olie controleren, is dit voor hen een aanzienlijke besparing op hun energiekosten. De olieprijs is immers een wereldmarktprijs waardoor het van geen belang is of de ingevoerde olie uit de

Golf of Zuid-Amerika komt. Wel van belang is dat Washington de oliekraan controleert van deze grote oliereserves en bijgevolg ook de prijs. Mocht er een prijsdaling van ongeveer 10 \$ per barrel komen, bij hetzelfde huidige energieverbruik van de VS, dan zou dat een besparing zijn van 150 miljard \$ op de VS-oliefactuur en dat op jaarbasis. Aldus zou de Amerikaanse betalingsbalans merkbaar lichter worden, hetgeen voor een land met enorme schuldenlast niet onbelangrijk is. Door eventuele besparingen op energiekosten van de aangehaalde grootte, kunnen de geschatte oorlogskosten van 300 miljard \$ voor hun kruistocht tegen Bagdad in enkele jaren vrij afgeschreven worden. Doorslaggevend is voor Washington de monopolistische greep op de oliebronnen van onze planeet.

Anderzijds worden de concurrenten van de VS, door hun afhankelijkheid van de olie-importen uit de Golf, ook politiek afhankelijk (dus ook beter chanteerbaar) van die macht die 67 procent van de wereldolie controleert. Zo wordt de olie een geducht wapen die men tegen iedereen kan inzetten. De door de Amerikanen geïnstalleerde regering in Bagdad zal dan zonder enige twijfel bij de verdeling van de boorrechten de VS-maatschappijen bevoordelen.

De dubieuze leider van de Irakese oppositie in exil, Achmed Chalabi, heeft reeds menigmaal een ontmoeting gehad met managers van Exxon Mobil en Chevron Texaco. De Amerikanen zullen een vet aandeel krijgen van het Irakese zwarte goud, belofde Achmed Chalabi.

In de praktijk zullen de Irakese olievelden weliswaar door internationale concerns uitgebaat worden. Dit wordt meer en meer gebruikelijk in deze branche, door het spreiden van hun investeringen verminderen ze de risico's. Voor Irak betekent dit dat men de olierijkdom van het land terug moet privatiseren; zo berooft men een land van zijn natuurlijke rijkdom en kan men zijn machtspositie in het Midden-Oosten versterken en kan het zwarte goud rijkelijk en ongehinderd vloeien in het belang van Westerse maar vooral Amerikaanse ollemaatschappijen. ■

Bron: Lutz Klevevan – Bibliche Reichtum

Professor Mohsen Massarat – "Amerikas Weltordnung – Hegemonie und Kriege um Öl".

¹ OPEC, Organisation of Petrol Exporting countries, een organisatie van petroleumexporterende landen met 11 leden: Algerije, Indonesië, Iran, Irak, Koeweit, Libië, Nigeria, Qatar, Saoedi-Arabië, Verenigde Arabische Emiraten, Venezuela

TORNEN AAN HET VOLKENRECHT. HOE DE VS HET VERBOD OP GEWELD HERINTERPRETEERT

| Antoine Uytterhaeghe |

Het VN-Charta verbiedt de lidstaten het gebruik van geweld, buiten het uitzonderlijk geval van zelfverdediging of bij onmiddellijk gevaar. Politici en strategen uit de VS proberen in de huidige, moeilijke situatie een nieuwe interpretatie door te drukken met betrekking op het recht van zelfverdediging. Voor het volkenrecht is dit nieuw ontwerp voor een nieuwe wereldorde zeer gevaarlijk.

Deze nieuwe oorlog tegen Irak zonder VN-mandaat is volkenrechtelijk onaanvaardbaar. Vanuit de Amerikaanse politieke instellingen en de zogezegde 'Think Tanks' komen er echter al maanden allerlei richtlijnen en argumenten naar buiten om de Amerikaanse interpretatie te verkopen.

De eerste had betrekking op de Veiligheidsraadresolutie 1441 en op de wijze van werken van de VN-wapeninspecteurs van dat ogenblik. Britten en Amerikanen interpreteren 1441 als een toestemming voor een militair ingrijpen. De mensenrechtenactivist, Michael Bothe, van de universiteit van Frankfurt, spreekt dit argument tegen. Volgens hem staat dat er bij de beste wil niet in Frankrijk en Rusland hebben door hun instemming met resolutie 1441 de oorlog niet willen mogelijk maken, maar omgekeerd, hem willen verhinderen.

Het is niet correct een resolutie van de VN-Veilighedsraad in een bepaalde zin te interpreteren die door de bepaalde belangrijke leden van de Veiligheidsraad klaarblijkelijk niet gewild werd, verklaarde professor Michael Bothe. De voorstanders van een oorlog tegen Irak argumenteren ook op basis van de Koeweit-resoluties, die door de Veiligheidsraad werden aangenomen, nadat Irak Koeweit geannexeerd had. Uiteindelijk werd er daar een mandaat gegeven militair op te treden met als doel Koeweit in zijn rechten te herstellen en Irak te dwingen het land te verlaten.

Jochen Frauwein, gewezen directeur van het Max Planck Instituut voor Volkenrecht, stelt vast dat de veiligheidsraad met haar wapenstilstandresolutie en in een rij andere resoluties absoluut duidelijk heeft gemaakt dat de territoriale integriteit van Irak beschermd is. Alleen een nieuw mandaat van de VN-Veilighedsraad, wanneer het beantwoordt aan het VN-Charta, kan eventueel een nieuw militair ingrijpen rechtvaardigen.

NIEUWE RESOLUTIE?

Wanneer men echter een nieuwe resolutie mocht hebben aangenomen die een militair ingrijpen toelaat, maar die niet in overeenstemming is met het VN-Charta en het volkenrecht, dan zou dat zware gevolgen hebben gehad. Dit zou de deur geopend hebben voor allerlei manoeuvres waarbij getoemd wordt aan de gangbare

interpretatie van het VN-Charta. Artikel 51, dat het recht op zelfverdediging waarborgt, kan op dit ogenblik voor de VS niet van toepassing zijn om een preventieve oorlog te ontketenen. Het VN-Charta waarborgt expliciet het recht van de collectieve en nationale zelfverdediging wanneer een staat met wapengeweld aangevallen wordt "if armed attack occurs". In hoeverre een land zich verdedigen mag wanneer er nog geen aanval heeft plaatsgehad, daarover is er reeds menigmaal gediscussieerd.

De Amerikaanse variatie van de preventieve zelfverdediging gaat zeer ver. Ze beweren dat een Iraakse aanval op de VS voor de deur stond. De VS-politici argumenteren dat Saddam Hoessein massavernietigingswapens bezit en dat hij een gevaarlijke dictator is. Daardoor geven ze zichzelf het recht om een 'preemptive strike' door te voeren. Dat is een volledig foutieve interpretatie van het volkenrecht. De VN heeft niet het recht te bepalen wie aan het hoofd van een staat mag staan, of welk regime een staat mag leiden; dit is een zuivere binnenlandse aangelegenheid.

Natuurlijk is Irak een land dat reeds als een 'misdadige staat' gebrandmerkt staat, maar dat is niet genoeg om het vogelvrij te verklaren. Wanneer men de Amerikaanse en Britse interpretatie zou volgen dan wordt de toepassing van het Volkenrecht en het VN-Charta volledig verdraaid. Wanneer de machtigste staat van de wereld poogt de geldende regels te omzeilen of in een bepaalde richting te sturen, dan is dat een gevaarlijke zaak. Deze Amerikaanse variatie op het Volkenrecht zou meteen alle mogelijkheden bieden om een aanval op gelijk welke andere soevereine staat te rechtvaardigen.

Bij de oprichting van de VN in 1945 wilde men de komende generaties van de gesel van oorlogen vrijwaren, zoals in de preambule van de stichtingsakte staat geschreven. Maar wanneer Washington en Londen hun zin krijgen, kunnen deze edele voornemens van het verbod tot geweld onherroepelijk tot het verleden behoren.

Bron: professor Michael Bothe
Professor Jochen Frauwein
ZDF-politik&Gesellschaft

BEVRIJDING? BEZETTING!

| Ludo De Brabander |

De Amerikaanse-Britse coalitie noemde zijn oorlog in Irak 'Operation Iraqi Freedom'. Bush en Blair stellen dus zelf dat deze oorlog niet ging over de ontmanteling van massavernietigingswapens (de VN-resoluties) maar dat het hen te doen was het irakese regime zelf van de macht te verwijderen. Twee leden van de Veiligheidsraad gaven daarmee niet alleen het startsein tot een gruwelijke, maar ook illegale en illegitieme oorlog. Met deze arrogante en unilaterale handelswijze herleidden ze het Handvest van de VN eens te meer tot een vod papier.

In Washington en Londen wordt deze kritiek echter van tafel geveegd. Daar heet het dat we eindelijk verlost zijn van een gruwelijke en gevaarlijke dictator en dat nu eindelijk de heropbouw tot een democratische staat kan beginnen. Bovendien zal dat aftstralen op de hele regio. Hoewel een belangrijk deel van de Irakese bevolking niet erg zal treuren over het verdwijnen van de dictatuur, klinken deze argumenten verdacht.

Democratie heeft nog nooit erg hoog op de prioriteitenlijst van de VS gestaan, zeker niet in het Midden-Oosten. Saddam Hoessein was in de jaren tachtig een nuttige bondgenoot. In 1983 kreeg hij bezoek van een officiële Amerikaanse gezant waarop economische en militaire contracten werden gesloten. Die gezant was niemand minder dan huidig Defensie-minister Donald Rumsfeld in dienst van de conservatieve president Reagan. Saddam Hoessein kon sindsdien rekenen op de steun van de VS (inclusief wapens) in de oorlog tegen Iran. Daar waren de Amerikanen net een belangrijke bondgenoot kwijtgespeeld als gevolg van een islamitische revolutie. Ook deze Sjah was allesbehalve een toonbeeld van democratie. Het mooiste voorbeeld van de VS-politiek in het Midden-Oosten is misschien Koeweit. Van de belofte tot democratisering in ruil voor VS-steun in de vorige Golfoorlog kwam maar weinig in huis. Vrouwen hebben nog altijd geen stemrecht, maar dat laat de VS koud. Aan Nazir Al Sabah, de ambassadeur van Koeweit in de VS, zei de Amerikaanse president Bush senior in 1991: "Mijnheer de Ambassadeur, wij vochten deze oorlog niet voor de democratie... laat je niet intimideren". En van het Saudische Koningshuis zeggen mensen als voormalig

Defensie-minister James Schlesinger openlijk dat democratische instituties niet geschikt zijn voor deze (Saudische) maatschappij.

De Irakese bevolking is bijzonder geïrriteerd over wat zij de bezettingstroepen noemen in hun land: water, elektriciteit,

voedsel... aan alles is een gebrek. De 'bevrijding' ontaarde in chaos. Terwijl ziekenhuizen en musea geplunderd worden stonden zwaarbewapende Amerikaanse troepen opgesteld voor het ministerie van Olie en werden de oliebronnen 'veiliggesteld' voor vernietiging. Als symboliek waarover deze oorlog in werkelijkheid gaat, kan dat tellen. De Irakezen zijn niet blind.

De VS-generaals zeiden dat ze machteloos stonden tegenover de talloze plunderingen en brandstichtingen, want ze beschikten zogezegd niet over de nodige manschappen. Kom nu, een legermacht van 250.000 tot de tanden bewapende soldaten zou niet in staat zijn om

tenminste ziekenhuizen en cultureel erfgoed te beschermen? Het lijkt er eerder op dat de VS even willen tonen dat ze daar nodig zijn, dat zonder hun militaire aanwezigheid en ingrijpen de overgangsfase naar een democratie nooit zou lukken. Amerikaanse officieren zullen nu een 'tijdlang' aanwezig blijven in het nieuwe verworven VS-protectoraat. In eerdere scenario's over 'regime change' was al duidelijk dat de Amerikaanse visie op democratie in elk geval de VS-kritische oppositie uitsluit. Het komt er voor de VS op aan om de juiste mensen aan de macht te krijgen. Die staan al enkele jaren op een lijstje en krijgen ook al enkele jaren financiële steun. Maar

ze hebben allen nagenoeg met elkaar dat ze zelf weinig democratische neigingen hebben.

De Amerikanen zijn er in eerste instantie op uit hun economische belangen veilig te stellen. Irak beschikt alvast over de nodige capaciteit om de kosten van de oorlog, voor de VS op dit ogenblik geraamd op 20 miljard dollar, en die van de wederopbouw te laten financieren door de Irakese olieopbrengsten. De Wereldbank en het IMF zijn inmiddels gezwicht voor de Amerikaanse druk en zullen teams sturen naar Irak om die kosten in kaart te brengen. De voorzitter van de Wereldbank, James Wolfensohn, stelde wel meteen iedereen gerust: uiteindelijk zal het bedrag moeten komen van de olie-inkomsten "of van iemand anders". Hij pareerde daarmee de kritiek van sociale organisaties die vreesden dat het budget voor armoedebestrijding zwaar zou moeten inleveren. Het resultaat is wel dat de oorlogsschade uiteindelijk vergoed zal worden door de Irakezen zelf.

De winnaars zijn Amerikaanse bedrijven die nu met vette contracten gaan lopen. Daarbij worden de politieke en economische vrienden niet vergeten. Het gigantische Amerikaanse constructiebedrijf Bechtel heeft een contract binnengehaald ter waarde van 680 miljoen dollar voor infrastructuurwerken. Het gaat om herstellingswerken aan elektriciteits-, olie-, en waterinstallaties. Voormalig minister van Buitenlandse Zaken (onder

Reagan) George P. Schultz is lid van het directiecomité van Bechtel. Een ander voorbeeld is het contract dat Kellogg Brown & Root (KBR) binnenrijfde nog voor de oorlog begon, om eventuele schade aan olie-installaties te herstellen. Vice-president Dick Cheney was tussen 1995 en 2000 de CEO van het moederbedrijf van KBR, Halliburton.

Eens de olieproductie op volle toeren draait kan het zwarte goud massaal op de markt worden gegooid en zo de groten-deels door de OPEC bepaalde marktprijs ondergraven, met goedkope energie als resultaat. Vandaar ook dat president Bush nu zo plots van het embargo wil verlost worden, want dat legt een beperking op van de olieuitvoer en laat bovendien toe dat de VN alsnog stokken kan steken in de Amerikaanse wielen. Een mogelijk voordeel van Amerikaanse controle is zeker dat de Iraakse olie opnieuw in dollars kan verhandeld worden. Saddam Hoessein was immers omgeschakeld naar Euro's en het zag er naar uit dat andere landen dat voorbeeld zouden volgen. Dat zou veel schade berokkenen aan de Amerikaanse hegemonie. Het is tegen deze achtergrond ook dat de discussie over de rol van de VN zich afspeelt in het westerse kamp. Voor de VS geldt het devies: geen pottenkijkers. Fransen en Duitsers willen een graantje meepikken. Niemand die er aan denkt om eens de mening van de gemiddelde Irakees te vragen om wie het allemaal nochtans te doen zou zijn

58 JAAR NA 1945

| Victor Christiaens |

Deze oorlog toont ook aan hen het gesteld is met het socialisme in Groot-Brittannië

Het was kort na de wapenstilstand van de Tweede Wereldoorlog. In Groot-Brittannië waren er verkiezingen uitgeschreven waaraan ook kon worden deelgenomen door de Britse militairen onder de wapens in Duitsland. Tijdens discussies onder die militairen over de politieke situatie en de te verwachten stembusuitslag, stelde ik – ik was toen zelf ook militair – dat de overwinning van Churchill en zijn Tories zo goed als vast stond. Mijn mening werd echter maar door weinigen gedeeld. Hun argument was, ingegeven door Labour, dat zij – de Britten – geen overheid nodig hadden die oorlogen kon winnen, maar leiders die conflicten konden voorkomen. De uitslag? Een verpletterende overwinning vanwege Winston Churchill en Co. Maar wie zei alweer dat het kan verkeren? Nu zoveel jaren later hanteren de opvolgers van Attlee een heel andere argumentatie. Dit om de Britten een deelname aan een eventuele militaire actie in Irak door de strot te duwen.

Ongetwijfeld deinst Saddam er niet voor terug een ongekend aantal mensen op te offeren om bepaalde doelen na te streven. Maar zijn de bewijzen wel afdoend en zonder twijfel

ten aanzien van zijn eventuele misdadige voornemens? Gaat het wel degelijk om massavernietigingswapens? Zijn alle middelen wel uitgeput vooraleer militair in wordt gegrepen? Of gaat het om de olie onder het Irakese zand? Het recente verleden in de Balkan heeft voldoende aangetoond dat het niet ging om de « bevrijding » van de Kosovaren maar om niet te versmaden minerale vindplaatsen in die regio.

Is het niet bedenkelijk, voor een links Brits bestuur, steun te verlenen aan de Verenigde Staten van Amerika, een natie die het begrip « democratie » op een eigenaardige manier toepast?

Wie helpt gezwind regimes in het zadel waar naderhand van democratie geen sprake meer was of is? (Griekenland, Argentinië, Chili, Midden-Amerika, enz.) Wat verstaat men in de VS onder « democratie »? Een land waar zelfs geen sociale regels van enige betekenis bestaan.

Kan men in het licht hiervan Blair, na zijn zielig tv-optreden, nog geloofwaardig achten wanneer hij beweert socialist nieuwe stijl te zijn?

NIGERIA OP DE LOSSE KOORD VAN DE DEMOCRATISERING

| Jonathan Holslag |

Eind april worden er in Nigeria presidentsverkiezingen gehouden. De uitkomst, maar vooral het verloop ervan zullen cruciaal zijn voor de verdere ontwikkelingen in dit land dat gekenmerkt wordt door een nauwelijks onontwarbare maatschappelijke chaos. Nigeria is daarmee een uitgesproken voorbeeld van het disfunctioneren van de meeste andere West-Afrikaanse staten, die vandaag nog sneller dan alle andere landen in Afrika lijken te verdrinken in een onmetelijke Westerse desinteresse.

Sinds de verkiezingen van 1999 wordt Nigeria schijnbaar geleid door president Olusegun Obasanjo, een vertrouweling van het vroegere militaire regime, want anders had hij het nooit zover gebracht. Waar de overgang van een militaire staat naar een burgerlijk bestuur aanvankelijk eufarisch werd onthaald door de internationale gemeenschap, is de liefde nu al lange tijd bekoeld. In maart schortte zelfs het Congres van de Verenigde Staten een belangrijk deel van de militaire hulp aan Nigeria op als gevolg van de actuele situatie.

De kritiek op het beleid van Obasanjo is niet mals. Recent publiceerde Human Rights Watch een onthullend rapport over de gang van zaken en klaagde daarin aan dat het regime faalde in het verhoopde democratiseringsproces. Tienduizend mensen werden onder zijn vierjarige bewind gedood in gewelddadige conflicten en ook politie en leger onthielden zich niet van buitensporige agressie. Vorig jaar november werd er tegen Obasanjo nog een afzettingsprocedure ingeleid op basis van aanklachten betreffende massamoord (ondermeer in 1999, in de deelstaten Bayelsa en Benue), corruptie en wanbeleid.

GEWELD

Eind maart dit jaar kwam het in de olierijke Nigerdelta in het zuidoosten van het land tot een bloedig treffen tussen twee etnische groepen: de Ijaw en Itsekiris. In enkele dagen tijd werden tien Itsekiridorpen door de Ijawmeerderheid

geplunderd en platgebrand. Tientallen tot honderd burgers kwamen hierbij om. Het gevolg was ook dat Shell en Chevron-Texaco, de oliegiiganten die dit kustgebied exploiteren, hun activiteiten stillegden, wat resulteerde in een afname van de oliewinning met 13 procent.

Internationale waarnemers vrezen nu dat, voor zover het land er nog op achteruit kan gaan, de onbetrouwbare economie zal blijven verzwakken.

"De Itsekiris genieten van meer werkgelegenheid dan ons," bevestigt een Ijaw-woordvoerder en verwijst daarmee naar de onderliggende oorzaak van dit conflict: namelijk de jarenlange concurrentie tussen de Ijaw en de Itsekiris om de schaarse en felbegeerde arbeidsplaatsen bij buitenlandse oliebedrijven, die in de regio gevestigd zijn. In april vorig jaar nog, bezetten twintig jongemannen een olie-installatie en later protesteerden Ijawmoeders vreedzaam om meer banen voor hun werkloze zonen, die niet konden meeprofiteren van de zeer lucratieve olie-

exploitatie door, in dit geval, Chevron-Texaco. In augustus werd een dergelijke manifestatie door het leger met geweld uiteengedreven. Daarbij zouden vijf vrouwen zijn omgekomen. Bij het recente geweld werden naar goed ingelichte bronnen jongerengroepen aangevuurd

door plaatselijke politici, die op deze manier indirect eigen belangen op het vernietigende electorale schaaqbord zouden nastreven. In ieder geval staat deze gebeurtenis tussen de velen als voorbeeld van de explosieve situatie aan de vooravond van de stembusslag.

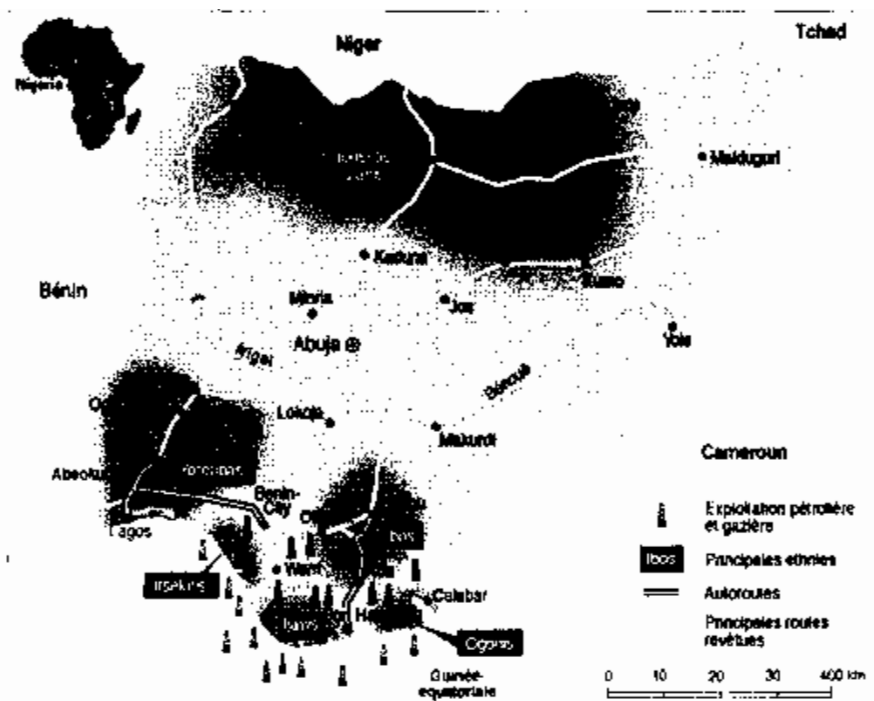
MALTHUS EN CO

Geologisch en klimatologisch is Nigeria gunstig gelegen. Het herbergt omvangrijke reserves aan petroleum, aardgas en erts. Daarnaast komt het grootste deel van het land, vooral het zuiden, door haar vochtige seizoenen in aanmerking voor landbouw. Olie is in Nigeria de enige belangrijke bron van inkomsten: goed voor 95 procent van de totale export, 65

procent van de staatsinkomsten en voor 20 procent van het bruto binnenlands product. Deze sector genereert echter nauwelijks arbeidsplaatsen doordat het ontbreekt aan verwerkende industrie. Ook vloeien de grote winsten naar Westerse olieconcerns en blijft er door corruptie massa's concessiegeld bij politici hangen. De Wereldbank berekende dat twaalf miljoen mensen in extreme armoede leven, vooral in de grote steden waar de werkloosheid enorme proporties aanneemt, zelfs tot vijftig procent.

Deze armoede gaat gepaard met een explosieve bevolkingsaan groei van 2,5 procent per jaar die de jaarlijkse economische groei van 2,8 procent ondergraaft. Steden zoals Lagos (de belangrijkste economische stad) en Ibadan barsten uit hun voegen door een jaarlijkse aanwas van bijna zes procent. De centra zijn hier ingebed in een bijna eindeloze grauwe zee van blik, plastic en modder. Slechts zeven procent inwoners van Lagos heeft aansluiting op riolering, wat de slums vergelijkbaar maakt met gekoloniseerde vuilnisbelten. Kinderen spelen in onbetrouwbare plassen, vrouwen doen was in vervuilde rivieren en ontelbare mannen hangen in groepen werkloos rond, zoeken hopeloos hun kans in de informele en gecriminaliseerde economie of zijn gevlucht in alcohol- en drugsmisbruik. Dergelijke scènes zijn tekenend voor de zeer jonge bevolking, die het aan iedere kans ontbreekt om een schijnbaar nuttig bestaan te lijden. Door de bevolkingsdruk verdween ook de natuurlijke buffer tegen ziektes, wat maakt dat vijftig procent van de stedelingen besmet is met malaria en één op twintig kinderen vaak nog voor zijn vijfde levensjaar sterft aan allerlei ziekten.

De snelle bevolkingsgroei, de urbanisatie en de aanslag op natuurlijke rijkdommen wegen loodzwaar op de plaatselijke leefomgeving. Door te intensieve bewerking, overbegrazing, ontbossing en vervuiling verdwijnen jaarlijks grote gebieden vruchtbaar land en veroorzaken droogte, verwoestijning en regelmatig ook overstromingen. De akkerbouw brengt door overmatig gebruik van pesticiden, herbiciden, kunstmest en het ontginnen van kwetsbaar areaal (vooral in de

Sahel) de toekomstige voedselvoorziening in gevaar, doordat op deze manier grote landbouwgebieden onbruikbaar worden. Dit maakt ook dat de grond-schaarste in de toekomst nog meer zal uitmonden in gewelddadige aanvaringen, zoals er nu reeds bestaan tussen stammen van herders en akkerbouwers. Ook vissers putten de rijke visgronden in snel tempo uit. De ontginningsindustrie (door bijvoorbeeld olielekken, lozingen met zware metalen en overmatig spoelwater) en de parasiterende steden tasten het beschikbare drinkwater aan.

VERSNIPPERING

Ongetwijfeld relateren we de recente beelden van straatgeweld tussen verschillende jongerenbendes aan de etnische en religieuze verdeeldheid in Nigeria. Die socio-culturele versplintering is er inderdaad. De 120 miljoen Nigerianen zijn verdeeld in ruim 250 etnische groepen. Grosso modo valt het land ook te verdelen in een islamitisch noorden (hoofdzakelijk Hausa) en een christelijk zuiden (bestaande uit vooral Yoruba). Daarmee is het een van de vele koloniale gekunstel-heden binnen geforceerde grenzen. Toch vormt deze heterogeniteit vooral ontstekingsmechanisme in het socio-economische kruitvat, veel eerder dan een fundamentele oorzaak van de vele conflicten te

betekenen. De culturele en de economische breuklijnen lopen vaak gelijk en versterken zo de interne fragmentatie.

Vaak wordt beweerd dat Nigeria verscheurt door de godsdienstige strijd tussen het noorden en het zuiden. Zo ont-aardde de opname van de sharia in de strafwet van een aantal noordelijke staten tot een nationale rel. In 2000 ont-wrichtte geweld vele steden en kwam het tot een bloedig treffen tussen christenen die zich weigerden aan deze religieuze voorschriften te onderwerpen en anderzijds islamieten. Vorig jaar nog lokte een krantenartikel over de 'goede smaak van profeet Mohammed' en de Miss Worldverkiezingen geweld uit dat in Kaduna het leven kostte aan honderden mensen. Een ander voorbeeld was een demonstratie in Kanu van moslims tegen de oorlog in Afghanistan, die uitmondde in een gewapend treffen met plaatselijke christenen.

We mogen hier echter ook de context niet uit het oog verliezen. Ten eerste bestaat er een historisch belangrijke economische achterstand van het islamitische noorden op het zuiden. Tijdens de vorige verkiezingen was dit een belangrijk element. Obasanjo, zelf een christen, sloot toen akkoorden met de noordelijke leiders, maar de islamitische bevolking zelf kon slechts weinig voordeel van de

gemaakte beloften ervaren. Het is bijna uitgesloten dat deze politieke consensus voor deze verkiezingen ook tot stand komt. De sterke man in het noorden, de ex-generaal Muhammad Buhari (Mister SAP, in de volksmond), hanteert de islam nu als middel om kiezers te mobiliseren en schrijft de malaise toe aan het 'christelijke' bewind. Deze instrumentalisering van religie en etnie is kenmerkend voor de nationale en lokale politiek van Nigeria.

“Oliebedrijven profiteren rechtstreeks van de harde pogingen om opstanden te onderdrukken.”

(Kenneth Roth, HRW).

POLITIEK GEWELD

Politiek geweld is schering en inslag. Dat was zo onder de militaire regimes die door een bikkelharde repressie met miljarden oliedollars gingen lopen en dat is nu nog steeds zo. Nigeria is een federatie geleid door een centrale regering in Abuja en 36 gewestelijke besturen. Allen hebben ze een gemeenschappelijk kenmerk: namelijk dat hun legitimiteit bijna uitsluitend verworven wordt door wanpraktijken zoals machtsmisbruik, aanzetten tot geweld, ontvoeringen, afpersing en corruptie en politieke moorden. Zo werden tijdens vorige jaren zelfs een aantal sleutelpolitici omgebracht zoals de minister van justitie, Bogha Igi, in zijn huis doodgeschoten na partij te hebben gekozen tegen de gouverneur uit zijn deelstaat. De gouverneur van Anambra liet opposenten uit de weg ruimen door een privé-militie, de Bakassi Boys, in te zetten. Ook het leger en de politie worden vaak gebruikt om persoonlijke politieke belangen te verdedigen. Begin deze maand nog werd een belangrijke politieke figuur vermoord en kwam het tot zware rellen toen de politie een verboden politieke manifestatie uiteendreef in het oosten van het land. Verschillende mensen werden vertrap of verdrongen in een nabije rivier. Belangrijk is ook dat de militaire bewindslieden, zoals Babangida, voormalig militair dictator en een van de rijkste

mannen uit Nigeria, nog steeds een belangrijke invloed blijven uitoefenen. De presidentskandidaat naar zijn voorkeur, waarschijnlijk Obasanjo, kan rekenen op de steun van de meeste legerofficieren en kiescampagnesteun.

Het leger speelt in dit hele gebeuren zoals in veel Derdewereldlanden een belangrijke rol. In de allerhoogste echelons leidt de geschiedenis van vier belangrijkste presidentskandidaten ons terug tot de woelige periode van militaire

coups van 1966 tot 1999. Maar ook onderbetaalde soldaten en officieren vergaren op allerlei illegale manieren extra inkomsten. Ze persen bedrijven af, laten zich betalen door politici om klusjes op te knappen, plunderen, onderhouden een criminele handel in grondstoffen. Er bestaan verschillende aanklachten over buitensporig geweld, plunderingen, executies en foltering. In andere gevallen blijken deze veiligheidsdiensten dan weer niet in staat om gewelddadige opstanden te beheersen. Vooral op de criminalisering van de steden blijken ze geen vat te hebben of ze draaien zelfs volop mee in schimmige misdaadnetwerken. Zo kun je in Abuja geen honderd meter rijden zonder tegengehouden te worden door ongeregelde politiemannen die je laten kiezen tussen een 'bijdrage' (20 naira voor taxichauffeurs) of anderszids plagerijen tot zelfs inbeslagname van je wagen.

Pogingen om politieke omkooppraktijken aan te pakken zijn gedoemd te mislukken. De instelling van een commissie voor corruptiebestrijding vlak na het aantreden van Obasanjo was een schijnvertoning. Tot nu toe heeft zij nog maar een beschuldiging aangaande fraude kunnen hard maken. Deze onderzoeken worden steeds vertraagd en opgehouden door omgekochte rechters. Ook de 'impeachment-procedure' tegen de president, liep af op een sisser, nadat de beschuldigingen van ondermeer verduistering van

miljoenen overheidsgeld in gesloten zitting in het parlement werd 'afgehandeld'. Het was enigszins theatraal toen senator Mamman Ali even daarna voor de kansel van de senaat een tas geld neerplofte en vervolgens vertelde dat dit hem werd aangeboden 'om alles te vergeten'.

OLIE

Het hele land is op dit moment afhankelijk van de oliewinning in het zuiden. Het spreekt dus voor zich dat ook de olieconcerns (Chevron-Texas, Shell en Petrofina-Elf-Aquitaine zijn de belangrijkste) belangrijke politieke spelers zijn. De kosten van het oppompen van Nigeriaanse olie mogen dan vrij hoog liggen, het blijft een zeer lonende onderneming. Daarbij komt dat de Afrikaanse olieproducerende landen in de huidige energienota van Cheney op middellange termijn aan belang winnen (maar die na versteviging van de greep op het Midden-Oosten door de VS waarschijnlijk weer zal afnemen). Onder het militaire bewind trokken de wanpraktijken van Shell in Ogoniland de internationale aandacht. Toen de Nigeriaanse regering acht manifestanten o.l.v. Ken Saro-Wiwa tegen deze gang van zaken executeerde, barstte een internationale golf van protest uit. Maar is er intussen veel veranderd? In ieder geval zijn de oliereuzen zich nu nadrukkelijker bewust van de internationale aandacht en trachten ze zo min mogelijk in verband gebracht te worden met de huidige corrupte overheid. Om het blazen op te poetsen voorzien de bedrijven de plaatselijke bevolking van schooltjes, hospitalen en andere infrastructuur.

Maar de straatarme bevolking blijft dus onttrokken aan de gigantische opbrengsten. Wanhopige groepen jongeren zoals de Ijaw trachten hun situatie te verbeteren door medewerkers van de concerns te ontvoeren voor losgeld, illegaal olie te af tappen (wat al vaak leidde tot explosies en brand) en die op de zwarte markt te verkopen. In veel gevallen treedt de politie of het leger hier hard tegen op (soms krijgt het daarvoor zelfs boten en helikopters ter beschikking van oliebedrijven, zoals Chevron) of tracht integendeel de illegale oliehandel te monopoliseren. Anderszids proberen de

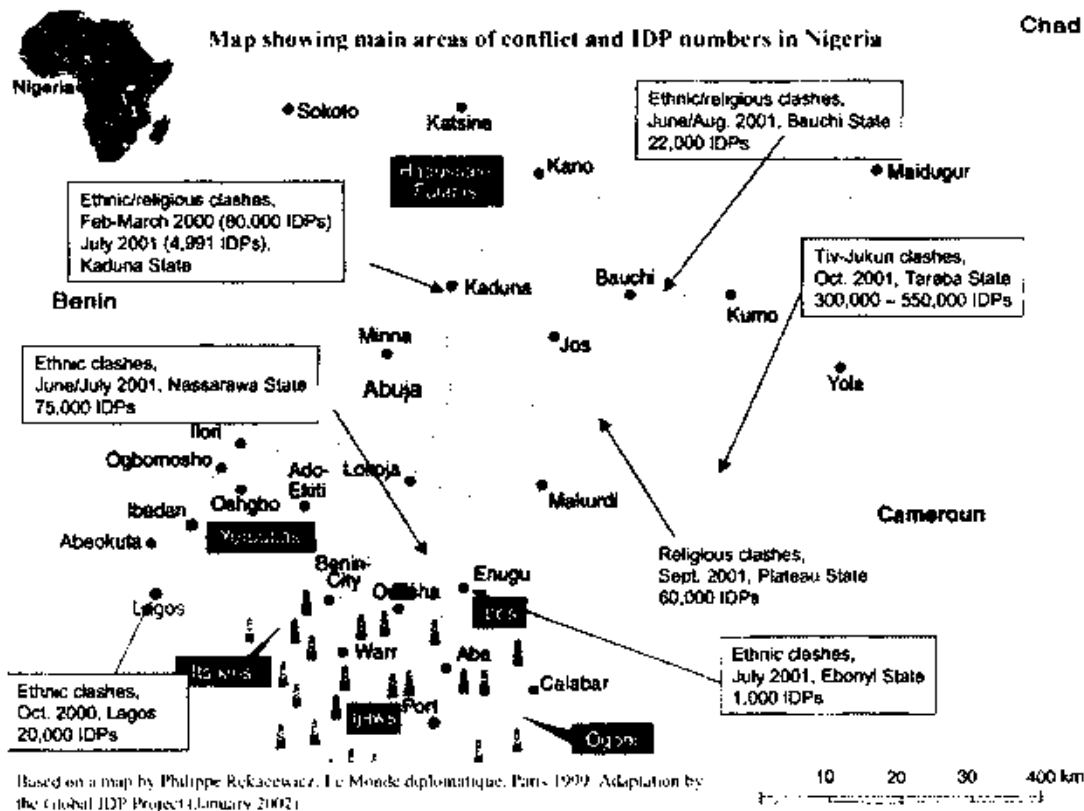
oliebedrijven bliksemafleiders van de wanverhoudingen te voorzien door lokale leiders te belonen (in plaats van de boeren die hun land verloren), jongeren van een bepaalde etnische groep in te huren als privé-bewakingsdienst, wat meestal escaleert in een toenemende onvrede. Eind maart dit jaar uitte het federale overheidscomité, bevoegd voor petroleumexploitatie, nog zware beschuldigingen aan het adres van de oliebedrijven. Het ging hier ondermeer over het feit dat ondanks de gigantische productiecijfers de benzinepompen in sommige deelstaten droog staan en over het ontginnen zonder licenties waardoor de federale overheid belangrijke inkomsten (volgens sommige volksvertegenwoordigers tot een miljard dollar) derft.

MORGEN

'Wij zouden bij de meest welvarende mensen moeten horen,' stelt een Nigeriaanse vrouw vast, met lege ogen starend over de dode rivier die als een zwart lint door de sloppenwijken van Lagos kronkelt. 'Maar in plaats kunnen

wij nauwelijks een keer per dag eten en zijn we door het geweld niet zeker de volgende dag te kunnen halen.' De geschiedenis van Nigeria is er een van uitbuiting en wanbestuur. Het is nog de vraag of we met Obasanjo daarin een episode afsluiten. Om het met de woorden van een bekend Nigeriaans mensenrechtenactivist te formuleren: "We ask, do we have the best actors ruling Nigeria? I don't think so, they are mostly made up of people who know how to recycle themselves." Maar het is nu reeds duidelijk dat de plot van armoede, geweld en de enorme druk op het milieu nog ver in volgende jaren herkenbaar zullen zijn. In het 'globaliserende wereldorp' is er voor Afrikaanse landen zoals Nigeria geen plaats. Het continent is de goedkope, exotische lichtekooi waar Westers winstbejag zijn neoliberale lusten op botviert: haar schaamteloos beroofd van haar schatten, haar cultureel verkracht en ontredderd misbruikt laat wegwijnen in de absolute marginaliteit van onze blauwe planeet. Voor honderden miljoenen mensen is er alleen maar morgen.

"Het verhaal van oliebedrijven in Nigeria dat consumenten in Verenigde Staten en in de Europese Unie via allerlei imago-campagnes opvangen, is dat petroleum-concerns een positieve invloed hebben in Nigeria, vooral gezien hun bijdrage aan de economische ontwikkeling. De realiteit die onze delegatie onder ogen kreeg, was echter het tegenovergestelde. Zij constateerden dat bijna elke grote oliemultinational in de Nigerdelta ontoereikende normen hanteert met betrekking tot milieu, gezondheid, mensenrechten en de impact van hun bedrijvigheid op het plaatselijke gemeenschapsleven. De weldoenerij en zogenaemde ontwikkelingshulp zijn een slag in het gezicht van die ze pretenderen te helpen. Ver van positieve spelers, zijn deze oliebedrijven eerder een destabiliserende kracht en de ene gemeenschap tegen de andere uitspelend, zijn ze samenwerkend met het leger een katalysator van verschillende geweldhaarden vandaag." (Essential Action and Global Exchange).

WAPENHANDEL IN TIJDEN VAN OORLOG, BUSINESS AS USUAL

I Willem De Klerk I

Ondanks de omstandigheden draait de oorlogseconomie op volle toeren. Niet alleen raakte bekend dat Britse troepen in de Golf uitgerust werden met Belgische Minimi's. Ook de levering van Barco-beeldschermen voor de US NAVY Surface Search Radar program (SSR) zorgde de voorbije maanden voor de nodige controverse. De nieuwe Belgische wapenwet wordt m.a.w. al duchtig met de voeten getreden, nog voor hij gepubliceerd kan worden. Ironisch genoeg werd deze wetswijziging net opgemaakt en doorgevoerd om de wet van 1991 toepasbaar te maken. De Navo-paraplu wordt weer stevig open getrokken dezer dagen, en daar moet de Belgische wetgeving blijkbaar voor wijken. Dwingt het Navo-lidmaatschap ons land dan weer, net zoals dat o.m. het geval was met de wapentransporten, in de illegaliteit?

FN-MINIMI'S VOOR BRITSE TROEPEN¹

Op 17 maart meldden verschillende Britse kranten dat Britse troepen in Koeweit in extremis (een dag voor het uitbreken van de oorlog) werden uitgerust met Belgische Minimi's, dezelfde wapens waarover vorig jaar de Nepal-crisis uitbarstte. Het zou gaan over 2500 Minimi's, volgens enkele vakbladen geleverd door FN Herstal, en met een waarde van vijf tot tien miljoen euro. De Britten waren al langer op zoek naar een vervangingswapen voor hun minder krachtige Light Support Weapon (LSW), en zouden dan ook uitermate tevreden geweest zijn met de nieuwe Minimi's. "It's a little beast", luidde het commentaar van een *Guardsman* in de *Daily Mail*, onder de kop "Here's just in time, the Army's new super-gun". Louis Michel maakte in het ochtendnieuws bij het uitbreken van de oorlog onmiddellijk duidelijk dat er inderdaad een uitvoerlicentie is afgeleverd, goedgekeurd door de betrokken minister, hijzelf dus. "We hebben geen problemen met wapenleveringen aan een bondgenoot", zo luidt het op Buitenlandse Zaken.

BARCO-BEELDSCHERMEN VOOR DE US NAVY²

En het gaat uiteraard niet altijd over Waalse wapens. Het fictief onderscheid tussen Waals travailisme en Vlaams pacifisme verdwijnt al gauw als sneeuw voor de zon, wanneer je er de hoogtechnologi-

sche wapenproductie op gaat nakijken.

Op 13 maart, welgeteld 1 week voor het uitbreken van de 3de Golfoorlog, maakte BARCO NV in een persbericht trots bekend dat hen een contract was toegekend voor de levering van een 'grote hoeveelheid' robuuste beeldschermen en grafische 'controllers' voor de US NAVY

Navy and U.S. Coast Guard ships to replace the current navigational radars. The AN/SPS-73 radar has become the standard for navigational radars in the U.S. Navy fleet.³⁴" aldus Barco in het bewuste persbericht.

Het Barco-dossier is uiteraard niet nieuw. In het verleden won Barco al heel

Surface Search Radar (SSR) Program. Dit soort radars is in elk VS-schip in de Golf ingebouwd en is cruciaal voor het detecteren van Irakese doelwitten. De apparatuur is bedoeld voor de AN/SPS-73 radar, d.i. de opvolger van de oude AN/SPS-67 radar. "This equipment is used on U.S.

wat contracten voor het SSR-program, die wellicht gebruikt worden in (het ontplooiën van) de oorlogsactiviteiten in de Golf. Dit alles maakt dat heel wat Barco-apparatuur wellicht prominent aanwezig is in de regio, o.m. in werkstations van schepen waarop Tomahawks worden

afgevuurd, in MH-60 Blackhawk helikopters, in C-5 vrachtvliegtuigen ten dienste van de VS-defensie, enz.

DE NIEUWE WET VOOR DE BELGISCHE WAPENEXPORTEN

Ondertussen is ook de nieuwe wet voor de Belgische wapenexporten gestemd in kamer en senaat. Het is nu enkel nog wachten op publicatie alvorens ze in voege kan treden. Deze nieuwe wapenwet werd opgesteld in de nasleep van de Nepal-crisis, en houdt de integratie van de 8 punten van de Europese gedragscode in de Belgische wetgeving in.

Nochtans was de vredesbeweging hier niet onverdeeld gelukkig over (zie ook in dit nummer het artikel van Pax Christi over deze nieuwe wet). De nieuwe wet laat immers te veel ruimte voor politieke interpretatie, voor achterpoortjes en spreekt minder duidelijke taal dan de wet van 1991. De wet van 1991 was dan ook niet het probleem voor de vredesbeweging. Het hoofdprobleem bestond erin dat ze niet toegepast werd, omdat daarvoor een aantal heilige huisjes (commerciële belangen, bondgenoten te vriend houden, enz.) zouden moeten sneuvelen. Om dat probleem op te lossen, en om een uitweg te vinden voor een aantal cruciale struikelstenen, werd de wet gewijzigd. De finaliteit van de wetswijziging bestond er dus in de wet toepasbaar te maken (lees: te versoepelen).

WAPENUITVOER NAAR DE VS OF HET VK, STRIIDIG MET DE NIEUWE WAPENWET

En zelfs dan nog blijft er een probleem. Nog vooraleer de nieuwe wet in voege kan treden is er sprake van omstrede leveringen, in strijd met de Belgische wetgeving. Uitvoeren naar de VS of het VK is wettelijk immers niet meer mogelijk, zelfs o.b.v. de nieuwe wapenwet. De nieuwe wet stelt immers (en hier wordt een deel van de wet van 1991 overgenomen) dat elke aanvraag tot het verkrijgen van een uitvoer – of doorvoervergunning wordt verworpen indien blijkt dat de uitvoer in ernstige mate strijdig zou zijn met de externe belangen van België of met de internationale doelstellingen die België nastreeft. De internationale doelstellin-

gen van de Belgische regering bestonden er van in den beginne in om niet ten strijde te trekken zonder VN-mandaat. De wet stelt ook dat de uitvoer – of doorvoervergunning wordt verworpen indien de uitvoer bijdraagt tot een duidelijk risico dat het ontvangende land het bedoelde materieel voor agressie jegens een ander land gebruikt of er kracht mee wil bijzetten aan territoriale afspraken. Het is duidelijk dat de VS dit militair materiaal wil gebruiken voor unilaterale agressie jegens een ander land, waarbij het internationaal recht bovendien flagrant geschonden wordt.

De vergunningen die werden afgeleverd voor wapens naar het VK of de VS (zoals de 2 voorbeelden hierboven) waren in de geest van de nieuwe wapenwet al niet meer mogelijk. De regering kon er bijvoorbeeld uit voorzorg van uitgaan dat men niet levert aan landen in volle oorlogsvoorbereiding. Sinds 20 maart echter (de datum van de Amerikaans-Britse inval in Irak) zijn alle leveringen naar de VS of het VK onmogelijk geworden, en dit naar de letter van de wet. Een embargo van alle leveringen naar de VS of het VK dringt zich dus op. Dit embargo impliceert m.a.w. niet meer of niet minder dan de toepassing van de huidige en van de nieuwe wapenwet, die net opgemaakt werd met als finaliteit de toepasbaarheid. Toch staan 2 heilige huisjes blijkbaar weer in de weg van de toepassing van de wetgeving: het Navo-lidmaatschap en de commerciële belangen.

HET NAVO-LIDMAATSCHAP

Op buitenlandse zaken is men zich nochtans van geen kwaad bewust: "We hebben geen problemen met wapenleveringen aan een bondgenoot". De Navo-paraplu wordt m.a.w. weer stevig opengetrokken. De vredesbeweging heeft hier ondertussen al enige ervaring mee. Toen de wapenleveringen aan Turkije systematisch in vraag gesteld werden (o.a. in 1996), bediende de politieke klasse zich telkens van hetzelfde antwoord. Dirk Van der Maelen (sp.a-kamerlid) liet zich in die periode ontvallen dat wapenleveringen niet uit te sluiten zijn. "We moeten realistisch zijn. Turkije bijvoorbeeld is een Navo-lidstaat waaraan we volgens inter-

nationale regels moeten leveren", aldus Van der Maelen. Voor die zogenaamde internationale regels moet de Belgische wapenwet (en zelfs de nieuwe "toepasbare" wapenwet) passen. Eenzelfde logica gold voor de wapentransporten doorheen ons land. Ook hier dwongen de zogenaamde internationale Navo-regels België in de illegaliteit en de regering in een hypocriete positie. De Navo, die ogenschijnlijk een minimale rol speelt in dit oorlogsgebeuren, moet daarom terug volop voorwerp van discussie en maatschappelijk debat worden. Wordt het immers niet de hoogste tijd dat België uit dit bondgenootschap stap?

COMMERCIELE BELANGEN

Ook de commerciële belangen spelen wellicht een rol in het niet toepassen van de wapenwet. De VS zijn onze tweede belangrijkste klant na Saoedi-Arabië. In 2001 keurde de Belgische overheid 89 vergunningen goed met een waarde van meer dan 133,1 miljoen euro. Aan het VK werden in hetzelfde jaar 53 vergunningen toegekend met een waarde van meer dan 74,7 miljoen euro. Barco stelt meer dan 2400 mensen te werk in België en meer dan 30% van de aandelen is, via de CIMV (Gewestelijke investeringsmaatschappij Vlaanderen), in handen van de Vlaamse overheid. FN Herstal stelt meer dan 1000 mensen te werk en is voor 100% eigendom van het Waals gewest, dat op zoek is naar een koper.

POLITIEK ACHTERPOORTJE

En toch is er misschien nog een politiek achterpoortje om conform de nieuwe wetgeving wapens te blijven leveren aan de VS en het VK. Althans, volgens de nieuwe wet. Criterium 3 (§1, 4° in het nieuwe wetsvoorstel) maakt het immers noodzakelijk aan te tonen dat de uitvoer gewapende conflicten uitlokt, verlengt of verergert vooraleer ze geweigerd wordt. Hierbij dient zorgvuldig te worden nagegaan wat de aard is van de spanningen, het conflict of de burgeroorlog en de verantwoordelijkheden ervoor zodat voldoende steun kan worden verleend aan democratische regimes wiens bestaan bedreigd wordt. De voorstanders van de leveringen kunnen juridisch dus vooralsnog opperen dat de

PAX CHRISTI EN DE NIEUWE WET OP DE WAPENHANDEL

| Gio De Weerd |

De christelijke vredes-organisatie heeft met een wapenwet niet veel reden tot juichen!
Ze moet er net als vele anderen mee proberen leven en ze pogen te veranderen met de middelen die binnen haar bereik liggen

VS als democratisch regime in z'n bestaan bedreigd wordt door het terrorisme, en dat het dus zou gaan over legitieme defensie. Maar door de uitspraken van premier Verhofstadt dat de "inspecties werken" en er dus geen militair optreden nodig was, ontzegt de regering zichzelf het achterpoortje van legitieme defensie. De publieke opinie wereldwijd is er vandaag echter van overtuigd dat een andere defensie dan oorlog mogelijk is, en dat de strijd tegen het terrorisme niet op die manier moet gevoerd worden. Sociale rechtvaardigheid en duurzame ontwikkeling blijven immers de belangrijkste defensie-mechanismen.

CONCLUSIES

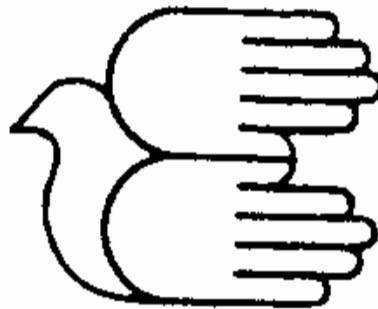
Net zoals je de indruk krijgt dat nog weinig kracht uitgaat van het internationaal recht op wereldvlak, zo kan je je ook niet van de indruk ontdoen dat onze nationale wetgeving nog weinig te betekenen heeft. Zelfs een wetgeving die opgesteld is met het oog op de toepasbaarheid is niet meer toepasbaar. Omdat men bondgenoten te vriend wil houden of omdat commerciële belangen te zwaar doorwegen? Wat is in feite nog het nut van nationale wetgevingen in een geglobaliseerde context waarin te pas maar vooral ten onpas Navo-paraplu's worden opengetrokken, waarin internationale rechtsregels gewoonweg aan de laars gelapt worden, en waarin de publieke opinie hier niets aan te zeggen heeft? Wordt het niet de hoogste tijd dat politieke ethiek en politiek pacifisme omgezet wordt in daden? Wanneer ons land uit de Navo zou stappen zouden we al een grote stap verder zijn... ■

¹ Vrij naar: JDC, Britse troepen krijgen nieuwe Minimi's in: De Standaard, 18 maart 2003.

² Vrij naar: CROLS, M., Barco NV apparatuur voor de oorlog tegen Irak, persbericht Forum voor Vredesactie op: www.vredesactie.be

³ Deze apparatuur wordt gebruikt door de NAVY- en kustwachtschepen en vervangt de bestaande navigatieradars. De AN/SPS-73 radar is intussen standaard voor de navigatieradars in de NAVY-vloot van de VS (vertaling red.)

De algemene houding van Vlaanderen ten overstaan van het ingediende nieuwe wetsvoorstel rond de wapenhandel zou ik willen omschrijven als gematigd optimistisch. Dat betekent dus niet - zoals werd schreven in een vorig nummer van Vrede

- dat Pax Christi Vlaanderen de nieuwe wapenwet toejuicht. Optimistisch omdat wij denken dat de nieuwe wapenwet enkele verbeteringen aanbrengt aan de vorige wetgeving maar vooral omdat ze beter zal nageleefd worden dan de vorige. Dit is trouwens de zelfde stelling als Bernard Adam die twee pagina's verder van het vorige bewuste artikel wel in juli tijdschrift vermeld staat. Gematigd omdat vele van de voor ons noodzakelijke aanpassingen in het nieuwe wetsvoorstel niet opgenomen werden.

Een grote verwezenlijking is ongetwijfeld het opnemen van de Europese gedragscode inzake wapenexport in de nieuwe wapenwet. Alhoewel inhoudelijk hierdoor aan de wet niet zoveel verandert - de oude Belgische wapenwet was immers

strenger dan de Europese - en het hier eerder om een principebeslissing gaat, mag het belang ervan niet onderschat worden: de Belgische wetgever geeft hiermee te kennen dat het probleem van de ongecontroleerde en ongebreidelde verspreiding van lichte wapens niet zozeer een nationaal probleem betreft maar het in de eerste plaats om een Europees en mondiaal probleem gaat. België neemt daarmee een moedige, maar tevens berekende stap. Meer dan wie ook weet België dat de Europese wetgeving een steeds grotere impact krijgt op onze nationale wetten. Het incorporeren van de Europese Code getuigt daarom van een grote zin voor voorzienigheid.

Deze Europese voortrekkersrol heeft België al meermaals ingenomen en meestal met goed resultaat. Denk maar aan het verbod op antipersoonsmijnen dat nu een internationale wetgeving is geworden.

Het is dan ook vanzelfsprekend dat andere Europese landen ons voorbeeld zullen volgen. Meer nog, wij willen daar zelf werk van maken. Het Internationaal Actienetwerk *Lichte Wapens*, waar Vrede ook lid van is, dat zich toelegt op de bestrijding van de illegale wapenhandel en waarvan Pax Christi Vlaanderen ook deel uitmaakt, heeft zich tot doel gesteld ten laatste tegen het Italiaanse voorzitterschap het bindend maken van de Europese Code als een van de prioriteiten op de Europese agenda te plaatsen. In januari 2003 zal een brede internationale

coalitie van start gaan met een Europese campagne om deze doelstelling te realiseren.

Ook de verruiming van de toepassing van de wet op materieel voor ordehandhaving is zondermeer een belangrijke aanvulling op de huidige wetgeving. Wij onderschrijven echter de opmerking van Amnesty International dat het te betreuren is dat het materieel voor detentie, uitvoering van straffen en diens meer niet werd opgenomen.

Pax Christi Vlaanderen is eveneens tevreden met de verscherping van het mensenrechtencriterium in het nieuwe wetsvoorstel. Meer bepaald het opnemen van het verbod op leveringen aan landen die kindsoldaten inzetten, zien wij als een mooie geste van de wetgever om het thema van de Vlaamse Vredesweek - waar Vrede een belangrijke partner van is - van dit jaar in de wetgeving een plaats te geven. Dat hierbij de leeftijd beperkt wordt tot 16 jaar zien we echter als beslissing die in een flagrante contradictie is met een eerdere beslissing van België om door de ondertekening van het Aanvullend Protocol bij het kinderrechtenverdrag de leeftijd van kindsoldaten op 18 jaar te brengen. Hoe kan men verdedigen dat België enerzijds er groot belang aan hecht de leeftijd van kindsoldaten op 18 jaar te brengen, er anderzijds vanaf het wapenleveringen betreft geen graat in ziet dit terug te brengen tot 16 jaar. De keuze om bovendien zich te beperken tot de inzet van kindsoldaten in een geregeld leger om een uitvoerverbod in te stellen, lijkt me eveneens in tegenspraak tot de verbintenis om ernstig werk te maken van maatregelen om deze

grootste schande van onze tijd effectief aan te pakken.

Met betrekking tot de transparantie stellen wij met genoeg vast dat de mogelijkheid van het parlement om de controlefunctie uit te oefenen aanzienlijk is toegenomen. Met het nieuwe wetsvoorstel blijven we echter ver verwijderd van een toereikende transparantie die zowel het parlement als de bevolking de mogelijkheid geeft een degelijke controle uit te oefenen op de al dan niet toegekende vergunningen en wapenleveringen (een goed voorbeeld zou de maandelijkse

cies gaat. Ook dual use goederen en toekenning van licenties horen hiertoe. Alleen zo kan immers het Parlement zijn grondwettelijke taak naar behoren uitvoeren.

De beste wet blijft echter een lege doos indien niet tegelijk de naleving ervan wordt gegarandeerd. De recente toekenning van een wapenvergunning aan Nepal heeft aangetoond dat de vorige wetgeving op zich niet de nodige garanties daartoe bood. Dat een wapenlevering aan een land kan geschieden dat in een burgeroorlog is verwickeld, het hoofd moet bieden aan zware interne spanningen en een regering heeft die massaal mensenrechtenschendingen begaat en over geen democratische credibiliteit beschikt, kan slechts aanzien worden als het schaamteloos een loopje nemen met de bestaande wetgeving. Dat het daarbij nog onmogelijk blijkt om via een rechterlijke procedure deze wantoestand aan te klagen, tart elke verbeelding. Wetten hebben daarom slechts betekenis als hun navolging afdwingbaar is voor de rechtbank. Wij onderschrijven dan ook de eis van de vredesorganisaties om aan vzw's het recht toe te kennen om wapen-exportlicenties juridisch aan te vechten.

**Geachte voorzitter,
Geachte excellenties,
Als wij onze steun verlenen aan dit wetsvoorstel is dit in de eerste plaats omdat we geloven dat er teveel positieve elementen in het wetsvoorstel staan om dit zondermeer te verwerpen.
Bovendien gaan we ervan uit dat deze wet in tegenstelling tot de voorgaande wel zal nageleefd worden. ...**

Slotzin van Bart Horemans tijdens de hoorzitting Hoorzitting van 28 november 2002 in de Commissie Buitenlandse Handel Bespreking wapenwet.

DE MACHT VAN DE BASIS RESPECTEREN

| Munia Abu-Jamal |

Het was aanmoedigend te mogen zien dat miljoenen mensen in de ganse wereld op straat zijn gekomen. Van Groot-Brittannië tot Bombay, van Moskou tot Minneapolis, van Parijs tot Pittsburgh; in meer dan 600 steden hebben burgers in een gemeenschappelijke oppositie hun afkeuring betuigd tegen de oorlogsvoorbereidingen van de Bush-regering.

Voor de meeste van deze demonstranten zijn de argumenten van het Bush-regime onaanvaardbaar. Zelf de ex-generaal, nu staatssecretaris voor het buitenlands beleid, Colin Powell, die bij velen nog een zeker vertrouwen geniet, kon niet verhinderen dat de aangehaalde redenen om een oorlog te starten in rook opgingen. De rapporten van Hans Blix en dr. Mohamed Elbaradei waren voor de regering van de Verenigde Staten een kaakslag en brachten de anders bedaarde Powell van zijn stuk. Ze dreven hem ertoe een ongebruikelijke en ondiplomatieke toon aan te slaan.

Ook de grote en eensgezinde steun van de mediaconcerns, gekoppeld ook aan de gebeurtenissen van 11 september, vormde een aansporing voor de Bush-administratie om een nieuw plan te ontwerpen om de 'oorlogsbeesten' los te laten. Gedreven door hun honger naar de olievindplaatsen in Irak, dreigen de Verenigde Staten met het oprollen van de VN en de NAVO om hun imperialistische doelstelling 'Wij zijn de enige supermacht' te realiseren.

De Verenigde Staten zijn bezig om iedereen die hun hegemonie niet erkent af te maken. Alleen de macht van de basis, zoals ze door de levende publieke en stimulerende protesten overal in de wereld tot uiting wordt gebracht, kon deze oorlogsmachine stoppen.

Dat was een goed begin, maar laten we er ons bewust van zijn, ook niet meer dan dat.

Bush en zijn regering vertegenwoordigen niet de wil van het volk, niemand van deze politici doet dat. Ze zijn de vertegenwoordigers van het kapitaal, die achter gesloten deuren in Washington de

werkelijke macht uitmaken. Daar kunnen ze hun maskers laten vallen. Niemand moet daar de schijn hoog houden dat zij een deel van de democratie zijn. Daar zowel de machthebbers uit de Republikeinse als de Democratische Partij een bestanddeel zijn van het machtsmechanisme van het kapitaal.

Wanneer de bevolking werkelijk vrede wil, wanneer het werkelijk deze infernale drang naar oorlog wil doorbreken, dan komt het er op aan zich te organiseren

niets anders doen dan de belangen van het kapitaal te verzekeren.

EEN OORLOG DIE GENERATIES DUURT

Het kapitaal wil niet een oorlog op zich, maar heeft een eindeloze reeks oorlogen nodig die generaties duurt, opdat hun rijkdom en verspilzucht onaangestast blijft.

Het gaat hem dus om een grondige verandering, 'een sociale revolutie'. Het

om de politieke orde van de basis nieuw op te bouwen en niet te stoppen halfweg. Dat betekent uiteindelijk een einde maken aan 'de strategie van de kleine kwalen' van de Amerikaanse politiek. Zoiets wordt niet met verkiezingen uit de wereld geholpen. Het gaat er hem vooral om te willen realiseren wat de mensen werkelijk nodig hebben. Dat betekent ook dat we volop moeten begrijpen dat de beide grote partijen in de Verenigde Staten de democratie verraden hebben en

gaat erom een einde te maken aan de dubbelzinnigheid en de diepgewortelde neiging bloot te leggen om de Amerikaanse hegemonie in te stellen op grondstoffen en olievoorraden. De massademonstraties, overal in de wereld, zijn méér dan een uitbrander voor het Bush-regime. Ze zijn ook een afkeuring van de VS-media. Met hun slaafs brengen van militaire propaganda en het demoniseren van de tegenstanders van deze Bush-politiek, hebben de grote

media zich tot een gewillige handlangers gemaakt van de politieke en economische elite. Dat betekent dat miljoenen wereldburgers zich verzetten tegen oorlog die over de mediakanalen uitgezonden wordt.

Ook dat is een goed begin, maar ook hier kunnen we het niet bij laten. Het is hoog tijd dat de media die deze kleine groep van rijken dienen, die voorbij gaan aan het lijden en de dagelijkse tragedies van

vele werkenden en werklozen in deze Verenigde Staten, een duidelijk teken krijgen dat dit niet langer kan aanvaard worden.

Wanneer we ons allen van hen afwenden, zullen deze media roemloos ten onder gaan en verwelken zoals bloemen zonder water. Om het met de eigen woorden van de niet gekozen maar 'getelde' dictator George W. Bush te zeggen: "Of u bent met ons, of u bent tegen ons". De

vredesbeweging moet meer doen dan betogen, ze moet strijden. Strijden voor een betere wereld, strijden tegen de gretigheid en de bekrompen eigen interesse. De vredesbeweging moet voor het recht op vrede strijden, vooral in een land dat zich maar al te zeer het oorlogsrecept eigen heeft gemaakt.

Vertaald en bewerkt door A.U.

DE VELDSLAG VOOR HET IMPERIUM

| Munia Abu-Jamal |

Het ging de Verenigde Staten nog nooit om bevrijding en democratie.

Met de aanwending van het ongebreidelde militaire geweld van de Verenigde Staten kan het gebeuren dat Washington op vrij korte tijd zijn militaire doelstelling in Irak heeft bereikt.

Het is nu maar de vraag of dit de voorbode van andere imperialistische oorlogen zal zijn, die ons met laser gestuurde wapens de groene nachtbeelden zal brengen van steden in Noord-Korea, Syrië of Iran. Het is meer dan best mogelijk dat het Irak-avontuur andere oorlogen zal opstarten, die het Westen reeds met stip heeft aangeduid. Het is voor iedereen duidelijk dat deze oorlog niet gevoerd wordt om andere oorlogen te verhinderen. Onze ouders en grootouders zijn met dergelijke argumenten in het verleden misleid geworden: de Tweede Wereldoorlog zou de oorlog zijn die aan alle toekomstige oorlogen een eind zou maken. De oorlog tegen Irak is met zekerheid een oorlog die in de toekomst zal leiden naar onbegrensde oorlogsconflicten.

Opnieuw is een Arabisch volk door het Westen vernederd geworden, ditmaal onder het propagandavijgenblad van de verdediging van de mensenrechten. De woordvoerders van het Pentagon en het Witte Huis en hun hielenlikkers van de Amerikaanse media, verzekeren ons dat het een oorlog voor de vrijheid is. Iedere student in de geschiedenis kan aan de hand van een objectieve analyse meer dan

een half dozijn oorlogen opnemen die door agressors gevoerd werden ter bevrijding.

Als de VS om Cuba en Puerto Rico ten oorlog trokken tegen de Spaanse koning deden ze dit onder het voorwendsel dat ze landen uit de klauwen van de Spaanse dwingelandij bevrijden wilden. Maar in werkelijkheid wilden ze deze beide eilandstaten in een afhankelijk koloniale status onderbrengen, om ze zo aan een moderne vorm van slavernij te onderwerpen. De VS ondersteunde zomaar met geld en wapens een gewapende invasie onder de leiding van een Cubaanse rebel, Narciso Lopez, met zijn huurleger van 600 man uit Louisiana (VS). Lopez heeft Washington ervan overtuigd dat bij de invasie er een opstand tegen de regering zou uitbreken. Maar deze volksoptocht bleef uit, het volk had niet de indruk dat Lopez en de geldschietters uit de VS hen wilden bevrijden. Lopez kon vluchten voor het Spaanse leger. Dit alles gebeurde in 1850.

BEDRIEGLIJKE VOORWENDSELS

Al te dikwijls gebruiken onze regeringen voorwendsels, waarmee ze de ware bedoelingen van hun oorlogen versluieren. Iedere die in deze oorlog betrokken raakt, zelf deze die uit patriottisme dergelijke oorlogen ondersteunen, weten zelden waarover het in werkelijkheid gaat. Maar in de tijd van internet en de mogelijkheid om te

lezen en te schrijven, zijn steeds meer mensen in staat de sluier van propaganda te doorbreken en een historische en economische analyse te maken om de ware reden van deze oorlog tegen Irak te weten te komen.

De veiligste gebieden in gans Irak zijn de olievelden van Rumaila. Wat zegt ons dat?

Dat het hier niet gaat om massavernietigingswapens, dat het ook niet gaat om de bevrijding van Irak, noch om het stabiliseren van het Midden-Oosten, om er de democratie te brengen. Het gaat er voor de oorlogsaanvoerders slechts om de olie uit de Irakese woestijn onder hun controle te brengen. Het gaat er hen om het Amerikaanse imperium uit te breiden; een imperium dat op het militaire vlak geen enkele concurrent meer heeft. Het gaat hem erom wat Bush senior de nieuwe wereldorde noemde.

Het is de bedoeling om de corrupte heersers en dynastieën door meer volgzzaam en bestuurbare potentaten te vervangen. Beleidsvoerders die voor Washington op de knieën gaan wanneer het hen bevolen wordt. Het gaat hier niet om neokolonialisme, die een gematigde 'democratische' vorm van kolonialisme is.

Rome werd gevreesd, maar niet geliefd. Met de Verenigde Staten is het niet anders.

EEN REISIMPRESSIE UIT WOELIG INDIA (*)

J Alfons Vandenbussche I

Na een verblijf in Noord-India (zie "Vrede" nr. 356 van juli 2002), heb ik nu een tweetal maanden doorgebracht in Zuid-India (februari 2003), waarvan ruim een maand in de staat Kerala. Net zoals vorige keer probeerde ik mijn reiservaringen te verdiepen en wat meer inzicht te krijgen in de ingewikkelde Indische maatschappij in het algemeen en in die van Kerala in het bijzonder. Het is dan ook interessant die staat te vergelijken met de overige zuidelijke staten die ik op de terugweg naar Chennai (Madras) bezocht heb, namelijk Karnataka en Tamil Nadu. In Kerala verbleef ik een maand in een ayurvedisch centrum in het district Malappuram in de buurt van Calicut, het huidige Kozhikode, en had daar wat tijd om gesprekken te voeren in de kantine met mensen van over heel India, met het personeel en ik had ook de tijd om er de Engelstalige kranten en tijdschriften op na te lezen. Kerala heeft ongeveer de oppervlakte van Nederland, maar heeft wel drie keer zoveel inwoners. India in zijn geheel heeft ongeveer de oppervlakte van de huidige EU en ook ongeveer drie keer zoveel inwoners.

Voor het ogenblik lijkt mij het belangrijkste probleem voor de toekomst van India dat van het toenemende extremisme van de Hindoes. Zij noemen dat 'Hindutva', een vorm van cultureel en religieus nationalisme. Dat extremisme is voor een deel uitgelokt door de opmars van de moslims zowel wat hun propaganda in de madrasas (koranscholen) betreft als door het grotere kinderaantal, dat een gemiddeld moslimgezin heeft. Gezinnen van 10 kinderen zijn geen uitzondering bij de moslims in het district Malappuram waar ik verbleef en waar 75% van de bevolking moslim is, wat voor India ongehoord veel is. De schrijfster Arundhati Roy, die zelf van Kerala afkomstig is, heeft in een artikel geconstateerd dat de ontgoocheling over de nationale politiek en de toenemende armoede een voedingsbodem is voor dat extremisme.¹

Toen ik daar was hadden er in de deelstaat Gujarat verkiezingen plaats die nogal wat weerklink hebben gehad in de rest van het land. De verkiezingsuitslag van 15 december bezorgde de BJP (een nationalistische partij met leider Modi, de Le Pen van Gujarat genoemd) de absolute meerderheid. In Gujarat hadden vorig jaar bloedige represailles plaats vanwege Hindoes (meer dan 1000 doden) nadat extremistische moslims een trein in brand gestoken hadden in Godra (het zgn. Godra-incident²), waarbij een zestigtal Hindoes om het leven zijn gekomen. Nu vreest men hetzelfde scenario in

de komende deelstaatverkiezingen in 2003 en vooral tijdens de nationale verkiezingen in 2004, waarbij men niet zou terugschrikken om incidenten uit te lokken.³

De schrijfster Arundhati Roy zegt dat de ontgoocheling over de nationale politiek en de toenemende armoede een voedingsbodem zijn voor het extremisme van de Hindoes.

De eisen van de Hindutva zijn niet mis: moslims krijgen enkel nog de rechten die de Hindoes in Pakistan krijgen, het verbod op 'bekerings' omdat veel kastelozen zich laten bekeren tot het christendom of de islam om zo te ontsnappen aan het kastensysteem, het in ere herstellen van de 'heilige koe', met absoluut verbod op het slachten ervan enz. Naast de gevaren van een oplopend conflict tussen Pakistan en India (beide kernmogendheden waarover in dit tijdschrift al uitvoerig bericht is) kan dat nogal tellen voor de toekomst van India.

HINDOE VERSUS MOSLIM

Hier in Kerala is het tot nog toe niet zo ver gekomen. Kerala is eigenlijk de minst Indische staat van allemaal. Het vroegere

beroemde kustgebied Malabar, waar de Arabieren specerijen kwamen halen en waar Vasco da Gama in Calicut landde om het monopolie van hen af te nemen in de peperdure handel, heeft altijd openge-

staan voor diverse culturen, zoals christenen, moslims en joden. De mensen die we hier ontmoet hebben, zeggen dat moslims en Hindoes hier goed kunnen samenleven. Dat is niet zo eenvoudig, om maar weer eens het voorbeeld van de heilige koe te nemen. De koe wordt door de Hindoes vereerd als een moeder, omdat ze na de borstvoeding door de moeder, als een tweede moeder melk geeft aan de baby. Op de markt hier worden koeien geslacht en worden ongeveer alle onderdelen verkocht tot en met de huid, voor Hindoes heiligschennis, maar blijkbaar kan dat hier nog. Moslims en Hindoes die ons vaak uitnodigden voor een kopje koffie of thee, als we op wandel waren, beweren allemaal dat ze goed overeen komen met hun burens. Maar een

aantal kleine feitjes die we ondervonden, wijzen toch ook hier op een verandering. Als iemand een saffraankleurig kledingstuk heeft (de kleur van de Hindutva) worden daar vlug opmerkingen over gemaakt door de moslims in de stad. Toen ik ging mailen in een moslim internetcafé en een foto liet scannen met een familiekiekie van een moslimfamilie, werd dat bijzonder goedkeurend onthaald, in de hoop dat ik pro-moslim was. De eigenaar was ondertussen bezig met honderden lidkaarten aan te maken voor nieuwe 'Moslim League'-leden (de moslimpartij). Toen er een optocht was van moslims, naar aanleiding van het einde van de ramadan, werd me daar ook onmiddellijk gevraagd om foto's te nemen. De baas vertelde me dat het hier in Kerala niet slecht ging, maar dat in India als geheel de moslims meer en meer onderdrukt worden.

Een Hindoe-informant vertelde me dat er soms problemen zijn in Kerala met hindoe-tempels die aangevallen worden, maar doordat de mensen hier meer ontwikkeld zijn (meer dan 95% alfabetisatie in tegenstelling met de rest van India) en de BJP hier niet aan de macht is, worden die incidenten niet politiek uitgebuit. De vraag is hoelang dat nog zo zal blijven. Moslims zijn door de band ook rijker. Ze kunnen makkelijker gaan werken in de Golfstaten, blijven dan een paar jaar en kunnen dan een behoorlijk huis bouwen. Opvallend is hier het grote aantal juwelierszaken, waar vooral gouden juwelen in trek zijn. Mijn Hindoe-informant vertelt dat ze ook moderne wapens kopen, terwijl de Hindoes in geval van nood het moeten stellen met landbouwgereedschap, zoals zeisen en de trishul (drietand, ook symbool voor de Hindutva) als er een conflict uitbreekt, zoals onlangs nog in Gujarat. Zoals ik al vermeld heb zal het groter aantal kinderen bij de moslims tegenover dat van de Hindoes (bij hen meestal 2 of 3) het probleem in de toekomst nog scherper stellen.

Onlangs was er hier nog protest van de moslims tegen een schoolhandboek waar de profeet David, die ook een moslimprofeet is, wat minder positief werd voorgesteld. Tientallen jaren was dat geen probleem, maar nu moest die tekst

geschrappt worden. Alweer een signaal. Op drie januari van dit jaar stond er een artikel in "The Hindu" dat er een jaar geleden ernstige rellen plaats hadden in Bepoor in het district waar we verbleven. Er werden meer dan 80 huizen vernield en nu moeten er ongeveer 400 personen voor het gerecht komen. De problemen tussen Hindoes en moslims zijn natuurlijk niet nieuw in India. In 1939 al zei de leider van de fascistoïde RSS: "Er zijn maar twee mogelijkheden voor vreemde elementen in India, ofwel moeten ze zich aanpassen aan de Indische cultuur, ofwel worden ze overgeleverd aan onze willekeur, zolang we ze niet gewoon buitengooien"

Zo staan de Indische kranten dagelijks vol met reportages van aanslagen en pogingen tot, we moeten er echter wel rekening mee houden dat India een continent op zich is, vergelijkbaar met Europa. De aanslagen gaan niet enkel over 'Hindoe-moslim-problemen', maar staan ook in verband met de heersende armoede. De problemen tussen Hindoes en moslims worden natuurlijk door extremistische partijen bij de armen uitgebuit en geven zo een uitlaatklep aan hun frus-

traties. Anderzijds zijn er groepen zoals de MCC of "Maoist Coordination Committee", vooral in de oostelijke staten Bihar, Assam en Orissa, Tamil Nadu, en de zgn. Naxalites, eveneens marxisten nu ook in Andhra Pradesh en Karnattaka aanslagen en sabotage plegen naar het voorbeeld van Nepal, om er een meer rechtvaardige maatschappij te kunnen vestigen. In januari jongstleden werd nog een aanslag gepleegd op spoorlijnen in Karnattaka.

Ook hier is Kerala voorlopig nog een uitzondering. De regering wordt er geleid door een coalitie van de congrespartij en de communisten. Er is ook een groot vak-

bondsbewustzijn, wel met vaak stakingen, tot groot ongenoegen van de industrie, die Kerala daarom verrijkt, met het gevolg dat 60% van de bevolking van de landbouw (specerijen, kokos, rijst, fruit) leeft. Daardoor is de ICT industrie hier ook minder ontwikkeld dan bij de buurstaten, bijvoorbeeld in Karnattaka met Bangalore, de Siliconvalley van India.

Doordat er minder industrie is, wordt de lucht

ook minder vervuild; als er zon is dan blijft die ook schijnen, in tegenstelling met de grote steden van India en dat is dan weer goed voor het toerisme, een andere bron van inkomsten voor Kerala.

Onvermijdelijk verbonden met de armoede is het kastensysteem, dat officieel weliswaar afgeschaft is. Geregeld staan er in de kranten verslagen waarin de dalits of kastelozen gepest worden. Mijn Hindoe-informanten zeggen dat de pers dat overdrijft, maar de vereniging van de

dalits beweert dat dit maar een topje van de ijsberg is; studenten worden uit de universiteit gepest, dorpelingen de toegang geweigerd tot de gemeenschappelijke waterput, en melden bij de politie helpt niet, integendeel. De uppercastes gedragen zich nog als feodale heren en hebben de meeste grond in bezit. Ook hier in Kerala speelt dat een kleinere rol, maar het probleem blijft bestaan. In het ayurvedisch centrum waar ik verbleef werken dalits in het sanitair en de wasserij-afdeling, wat meestal zo is in India. Maar een klein procent van het personeel is dalit en de leiding hoort bij de kaste van de stichter. De jongens die de tafels afruimen in de kantine zijn ook dalits, erg onderdanig, ze durven nauwelijks opkijken en zeggen geen woord. Toen we met ze gingen praten en wat zakgeld gaven, waren ze erg verbaasd en werden ze geleidelijk aan wat opener tegenover ons. Het zijn erg donkerkleurige jongens, geen toeval, hoe hoger de kaste, hoe bleker de kleur. Kaste in het Sanskriet heet overigens 'varna', wat kleur betekent.

Over de bekerings van dalits, om te ontkomen aan het kastensysteem in India, heb ik het al gehad. De vooringomen manier waarop het gerecht de problemen van de dalits wegwuift toont ook aan wie hier de plak zwaait. Dat geldt overigens ook voor gerechtszaken tussen moslims en Hindoes. Aanstokers van Hindoe-aanslagen worden meestal vrijgesproken wegens gebrek aan bewijs, of het proces wordt op de lange baan geschoven.

Het probleem van de kinderarbeid sluit hier nauw bij aan. De kinderen van de kastelozen zijn wel verplicht wat geld bij te verdienen voor hun ouders om voldoende eten te hebben. In de meeste restaurants waar we kwamen op doorreis in Karnatakka en Tamil Nadu vind je jonge kinderen die de tafels moeten opruimen en de afwas doen voor een hongerloon. In treinen en bij busstations venten kinderen snoep en fruit. Nog erger is het bijvoorbeeld in de buurt van Bangalore (Karnataka) en Kanchipuram (Tamil Nadu) waar duizenden kinderen in de zijde-industrie werken in erbarmelijke omstandigheden. Pogingen om die wan-toestanden op te heffen worden vaak op

de lange baan geschoven of door corruptie gesaboteerd (inspecteurs krijgen zwijggeld bijvoorbeeld).⁴

Dan heb je nog het probleem van de Adivasis of oorspronkelijke bewoners van India. Dat zijn tribalen die meestal nog in bosgebieden wonen en die heel vaak van hun rechten beroofd worden. Zo is er een natuurreservaat tussen Kerala en Karnataka, het Muthanga - reservaat, dat we wilden bezoeken op onze terugweg naar Mysore. We werden niet toegelaten omdat er blijkbaar problemen waren. Onze gids beweerde nergens van te weten. Uit de krant vernamen we wat er aan de hand was. De tribalen moesten weg uit het natuurreservaat en werden land beloofd op andere plaatsen. Daar is niets van terechtgekomen en de tribalen hebben dan maar land bezet. Ondertussen vernam ik dat er geweld gebruikt is door de politie, er zouden een tiental doden gevallen zijn en daardoor is er grote beroering in Kerala ontstaan.⁵

Alsof al de problemen nog niet groot genoeg zijn, kampt India ook met wereldwijde problemen, zoals de gevolgen van de klimaatwijziging en de globalisering. De steeds toenemende droogte maakt het water erg kostbaar. Tamil Nadu tapt water af van de Keralaanse en Karnatakaanse rivieren en zo ontstaan er spanningen die door interstaten verdragen opgelost moeten worden. Iedere dag staan er in de kranten artikelen over deze ernstige problematiek voor India. De "Transnational Vivendi" wil hier zelfs het water van hele rivieren opkopen om het dan te privatiseren, tot grote ontevredenheid van de Keralaanse overheid. Ook Coca-cola is op dit gebied 'actief'. Iedere dag haalt de "Hindustan Coca-cola Beverages Pvt" op de grens tussen Kerala en Tamil Nadu in een gebied waar Adivasis wonen, 15 miljoen liter water uit 65 boorputten zonder te hoeven betalen. Protesterende Adivasis die op hun rijstvel-den niet meer kunnen werken, worden gevangen genomen.

Ook de landbouwsubsidies van de USA en de EU ten nadele van de landbouw speelt ze parten. Dr. Vandana Shiva heeft daar uitvoerig over gerapporteerd. Toen we hier waren had er een grote con-férentie in Hyderabad plaats van de

Aziatische afdeling van de andersglobalisten uit Porto Alegre onder het thema "Another world for India is possible".⁶

Met de jaarwisseling maakten de Indische kranten de balans op en prognoses voor de toekomst. India met zijn bevolkingsaan-groei van 20 miljoen per jaar, en meer dan een miljard inwoners, staat nog bange jaren te wachten als de echte oorzaak van de problemen, de kloof tussen arm en rijk, niet wordt aangepakt. De impact daarvan zal onvermijdelijk gevolgen hebben voor de hele wereld, ook voor het relatief kleine, maar rijke westen.

Ik eindig met een citaat van Arundhati Roy⁷ "Er is jammer genoeg geen pasklare oplossing. Oplossen kan alleen als iedereen die verantwoordigd is om wat er gebeurt zich er even sterk toe verbindt om te werken voor sociale rechtvaardigheid. Zijn we klaar om uit de startblokken te komen? Zijn we klaar, de vele miljoenen onder ons om te betogen, niet alleen in de straten maar ook om actief te zijn op het werk, op school en thuis, in iedere beslissing die we nemen en in iedere keuze die we maken?"

¹ Arundhati Roy "Confronting Empire" verschenen in het Indische tijdschrift "Frontline" nr 3 van 1 feb 2003

² Achtergrond over die incidenten kunnen gevonden worden in "The context of the violence in Gujarat" Human rights Watch april 2002

³ Vande Mataram "We Shall Replicate Our Gujarat 'Experience'" in India Outlook Dec 2002. [Bo]

⁴ Over het probleem van de kinderarbeid is er een recent rapport verschenen bij Human Rights Watch nr jaargang januari 2003 Vol.15, No. 2

⁵ Zie "The Hindu" van 24-02-2003

⁶ Zie ook Dr. Vandana Shiva "The poor can buy Barbie dolls" Removal of QRs and the fate of the poor en "Stolen Harvest: The Hijacking of the Global Food Supply"

⁷ Zie "Outlook India" van 06-05-2002 "Who is she when she is at home?"

DE ONTVOLKING VAN HET INDISCHE PLATTELAND

| Thomas Berger |

De Indische landbouw lijdt onder massieve prijsstijgingen en de neoliberale economische politiek.

De Indische economie met zijn harde liberaliseringkoers geraakt meer en meer onder druk.

Voor nu de boeren door massieve prijsstijgingen getroffen worden, komt de oppositie en kleine coalitiepartijen van premier Atal Behari Vajpayee in opstand. Dit kon men duidelijk merken bij de bespreking van het budget voor 2003/2004. Men maakte van de gelegenheid gebruik om de bevoegde minister te bewegen zijn beleid aan te passen en te wijzigen.

In India leeft nog steeds de meerderheid van de bevolking van de agrarische sector. Hierdoor zijn de levensomstandigheden van de boeren een belangrijk thema in het politiek debat. Vajpayee bleef zijn eigen lof in de keel steken.

Tien miljoen nieuwe jobs heeft zijn regering in de voorbije jaren gecreëerd en daarmee haar centrale verkiezingsbelofte vervuld, aldus de Indische premier. Maar zijn tegenstanders verwijzen met nadruk op het feit dat door de gestegen levenskosten en de productieprijzen het voor de bevolking veel slechter is geworden dan in de jaren 1990. Vooral de prijzen voor diesel en meststoffen en andere onontbeerlijke grondstoffen voor de landbouwers, hebben een regelrechte prijsexplosie gekend. Daarbij komt nog dat de landbevolking de laatste jaren door droogte en overstromingen getroffen werd. Dat maakte de oppositie in de regering in het budgetdebat Vajpayee en zijn ministers duidelijk.

Door de modernisering en de golf van liberalisering die reeds een tiental jaren in India doorgevoerd werden, is de agrarische sector nog méér dan de andere sectoren hard getroffen. De gevolgen van deze diepgrijpende crisis is reeds duidelijk merkbaar in het landschapsbeeld. Waar nog voor enkele jaren tot aan de horizon bloeiende

rijstvelden en prachtige, groene landschappen domineerden, ziet men nu in de plaats enorme grootaangelegde katoen-aanplantingen.

KATOEN, EEN OPLOSSING?

Vele boeren denken dat met het aanplanten van katoen men het inkomen kan verhogen. Dat is een rekening die niet in ieder

In vele oorden sterven niet alleen de landbouwbedrijven, maar ook de boeren. Wie voor de derde of vierde keer zijn oogst verloren ziet gaan, en bovendien bij de banken en geldleners grote schulden heeft moeten aangaan, voor het betalen van de gestegen productiekosten, is niet zelden volledig hopeloos en ziet als laatste uitweg de zelfdoding.

Door de modernisering en de golf van liberalisering is de agrarische sector nog méér dan andere sectoren getroffen.

geval opgaat. Door de globale wijziging in het klimaat blijven de moessonregens langer uit, waardoor ook deze culturen verdorren. Bovendien is reeds duidelijk merkbaar, in bepaalde gebieden van dit reusachtig land, dat er een tekort aan rijst optreedt en zijn de rijst- en graanschuren niet meer voldoende gevuld om het hoofd te bieden aan noodsituaties.

Katoen en andere gewassen, waarmee men schijnbaar snel geld maken kan, vragen veel meer meststoffen en moeten regelmatig met pesticiden besproeid worden. De pesticiden en de meststoffen zijn eveneens zoals diesel, die de boeren nodig hebben voor hun tractoren, enorm in prijs gestegen, alsook de kostprijs voor elektrische stroom voor de pompen en het water dat moet dienen om het land in het droge seizoen te bevoelen.

Voordien waren hiervoor staatssubsidies voorzien, die nu meedogenloos afgebouwd worden. In vele gevallen heeft men deze subsidiëring gevoelig verminderd en zelfs volledig afgeschaft, met alle dramatische gevolgen voor de landbouwers in India.

Angstaanjagend hoog is de statistiek van de zelfmoorden onder de kleine boeren die de laatste jaren maar steeds groter wordt, vooral in de gebieden die het meest getroffen worden door het huidige landbouwbeleid van de regering.

In meerdere deelstaten heeft de druk van de bevolking de regionale regeringen verplicht de kortingen op de subsidiëring, vooral voor het stroomverbruik, tijdelijk in te trekken. Maar in het algemeen blijft de lijn van de neoliberale economische politiek, ook deze in de agrarische sector, zonder enige beschermende maatregel aan de wetten van de vrije markt gehandhaafd. De politiek invloedrijke grootgrondbezitter en de grote landbouwexploitaties uit Centraal en Noord-India vinden van dit beleid weinig hinder en hebben het minst te vrezen. Daartegenover leidt dit economisch beleid voor de kleine landbouwexploitatie en de kleine boeren in de zuidelijke staten van het subcontinent meer en meer naar de ondergang.

Vertaald en bewerkt door A.U.

VEROORDELING VAN HET FRANCO-REGIME

| André De Smet |

We berichtten er al over in vorige nummers van ons tijdschrift. Voor de eerste maal veroordeelde het Spaanse parlement het Franco-regime. Dat lijkt me een bijzonder belangrijk politiek gebeuren. Onze politici en de media zwijgen echter als vermoord.

VEROORDELING

Voor de eerste keer sinds méér dan zestig jaar heeft het Spaanse parlement zich gebogen over de donkere jaren van haar geschiedenis. Unaniem werd door de parlementsleden een motie gestemd waarin de staatsgreep van 18 juli 1936 tegen de Spaanse Republiek veroordeeld werd, zoals tevens de repressie tijdens de Franquistische dictatuur. De datum van deze parlementszitting werd niet toevallig vastgelegd. 20 november is namelijk de verjaardag van de dood van Franco in 1975.

Sinds jaren werden vragen en voorstellen ingediend voor een dergelijk parlementair debat, maar steeds werden ze door een meerderheid verworpen. "De wonden bestaan", zegde Alfonse Guerra, een van de historische leiders van de PSOE (sociaal-democraten) "Het is niet de bedoeling ze te heropenen, maar toe te laten dat ze lidteken worden".

De Volkspartij (PP) die een brede meerderheid heeft in het parlement, heeft nu rekening gehouden met de wensen in die zin, van de openbare opinie en de oppositiepartijen, door deze motie goed te keuren.

MOTIE

De tekst van de motie onderstreept: "...de plicht van de democratische gemeenschap een morele erkenning te verlenen aan elk slachtoffer, man of vrouw, van de burgeroorlog alsook aan al diegenen die geleden hebben onder de repressie van de Franco-dictatuur". Bovendien vestigt de motie ook de aandacht op de kinderen die destijds naar Rusland, Frankrijk en Groot-Brittannië werden gezonden om aan de verschrikkingen van de oorlog te ontsnappen en waarvan ieder spoor ver-

loren is gegaan.

De gestemde motie is een compromis tussen de PP en de verschillende oppositiepartijen. Veel initiatieven werden er in opgenomen, o.m. de opening van de massagraven (meestal met Republikeinen) om de slachtoffers te identificeren, de toekenning van overheidshulp aan de families en slachtoffers, enz..

de recuperatie van het historische geheugen' heeft bij dit alles een grote rol gespeeld. Ze wist personen aan te moedigen om hun persoonlijke ervaringen neer te schrijven en ze droeg bij tot de organisatie van een colloquium van historici in oktober 2002 over de concentratiekampen in Spanje tijdens de oorlog en onder het Franco-regime.

Al deze informatie werd gepubliceerd in de Franse krant "Le Monde" op 26 november

Het is de plicht van de democratische gemeenschap een morele erkenning te verlenen aan elk slachtoffer van de burgeroorlog alsook aan al diegenen die geleden hebben onder de repressie van de Franco-dictatuur.

GESCHIEDENIS

Sinds geruime tijd is er in Spanje een groeiende belangstelling voor de historische achtergronden van het land. Bekende schrijvers publiceerden hierover boeken. De journalist Rafael Torres heeft zopas een reeks van vijf boeken gepubliceerd, waaronder "Los esclavos de Franco y las víctimas de la victoria¹". Jose Luis Rodriguez schreef een boek over de Spaanse slaven van Hitler. Vorig jaar verschenen nog drie werken over die periode.

Er werden tentoonstellingen georganiseerd die druk bezocht werden, documentaires en tv-series vertoond, die bijzonder bij de jongeren op veel belangstelling konden rekenen. De 'Vereniging voor

2002 onder de titel "L'Espagne affronte les années de dictature franquiste"².

Waarom zwijgen onze politici en de media? Tot mijn verbazing verscheen in onze media, kranten, radio en tv geen enkel bericht met betrekking tot deze belangrijke informatie.

VOORBEREIDING WO II

Het gaat 'm toch om een belangrijk probleem dat zo'n grote plaats inneemt in de geschiedenis, o.m. als voorbereiding van de Tweede Wereldoorlog. Het was toen algemeen gekend dat Hitler en Mussolini Franco hadden gesteund bij zijn staatsgreep tegen de Spaanse Republiek. Het was algemeen gekend dat Italiaanse fascistische troepen Franco waren ter hulp

gekomen in Spanje. Hitler liet Guernica plat bombarderen, en gooide voor de eerste maal in een oorlog massaal brandbommen op Madrid, Barcelona en andere steden en dorpen van de republiek.

Spanje was voor de legers van de asmogendheden een groot proefferrein waar de Tweede Wereldoorlog kon worden voorbereid. Maar de westerse 'democratieën' zwegen als vermoord. Frankrijk, Groot-Brittannië, België (met Paul Henri Spaak als minister van Buitenlandse Zaken), Nederland e.a. sloten een neutraliteitspact (een niet-interventie akkoord). Hun zorg betrof niet de Italiaanse fascist en de nazi's, maar wel dat de Spaanse republiek een socialistische regering had, die gesteund werd door de communisten en anarchisten en die op de hulp van de Sovjet Unie een beroep deed. Op militaire hulp van de Westerse burenen kon de Republiek dus niet meer rekenen.

Toen in vele landen democraten zich bereid voelden de internationale brigades te vervoegen om samen met de Republikeinen het fascisme de pas af te snijden, werd hen dat meestal door de Westerse regeringen verhinderd. Dikwijls zelf werden ze vervolgd en gestraft.

Het is dus niet overdreven te schrijven dat deze politiek de Tweede Wereldoorlog heeft bevorderd. Het was de voorbode van het Pact van München dat Chamberlain en Daladier in 1938 ondertekenden en dat Hitler er toe aanzette met gerust geweten in 1939 Polen binnen te vallen.

Het is niet zonder reden dat tijdens een debat over een oorlog tegen Irak, in de 'Zevende Dag' half december vorig jaar, Luc Devos, professor aan de militaire school en bekend NAVO fan, verklaarde dat het neutraliteitspact van 1936 de zwartste plek was uit de geschiedenis van de twintigste eeuw. Devos trachtte echter hiermee de onweerlegbare feiten uit de geschiedenis om te keren. Hij gebruikt ze om de voorziene interventie van de VS goed te keuren en de Europese landen te verhinderen zich ten opzichte van deze agressie afwijzend op te stellen.

MEDIA EN POLITICI ZWIJGEN

Het ziet er naar uit dat politici en media om eerdergenoemde redenen geen enkele

aandacht hebben geschonken aan deze motie van het Spaanse parlement.

Kunnen de opiniemakers nog altijd niet boven hun anticommunisme uitkomen? Kan men nog altijd niet toegeven dat dergelijke 'angst' mede de kans heeft gegeven dat het fascisme zich verder ontwikkelde? Het is niet te geloven dat journalisten en politici, die in andere gevallen wel lezers van de Franse kwaliteitskrant "Le Monde" zijn, dit bepaald artikel niet gelezen hebben. Ofwel is het hen niet opgevallen en dan hebben ze weinig inzicht in de geschiedenis van de internationale politiek, ofwel hebben ze, om de hierboven geciteerde feiten alles gewoon doodgezegen.

*"Wanneer de jaren voorbij zullen zijn en de wonden
Van de oorlog geheeld,
Wanneer de herinnering aan de dagen
van bloed en
Wanhoop zal vervaagd zijn in een heden
van
Vrijheid, liefde en welzijn,
Wanneer de wrok zal gestorven zijn en
Alle Spanjaarden, zonder onderscheid, de
fierheid zullen
Kennen te leven in een vrij land, dan...
Vertel het dan, alsjeblief vertel het dan
aan uw
Kinderen!"*

*Dolorès Ibarruri
(‘La Passonaria’)
Madrid - 1936.*

Gezien kranten, radio en tv aan deze motie van het Spaanse parlement, die gans het verleden in vraag stelt, geen enkele aandacht schonken, richtte ik me tot de openbare omroep. Ik stuurde aan Canvas en haar uitzendingen waar internationale politieke problemen al eens behandeld worden (Histories, Panorama, Koppen en Nachtwacht) een fotokopie van het artikel uit "Le Monde" en een begeleidende tekst. Kort hierop ontving ik een brief van de redactie van Canvas waarin men me meedeelde mijn zending door te hebben gegeven aan de verantwoordelijken van de reeds aangeschreven

rubrieken. Ondertussen ontving ik op 8 januari 2003 een schrijven van de hoofdredacteur tv-nieuwsdienst, dhr Leo De Bock. In zijn inleiding schrijft hij: "Ik heb uw brief van 10 december met aandacht gelezen en besproken met mijn medewerkers. U hebt gelijk als u stelt dat de motie van het Spaanse parlement een belangrijk signaal is voor alle democratische partijen en bewegingen." Verder wijst hij erop uit Spanje geen bericht te hebben ontvangen, ook niet van de telexen van de internationale nieuwsagentschappen, noch beelden van die parlements zitting van de Spaanse openbare omroep, noch van andere Europese omroepen. Hij wijst er eveneens op dat de VRT geen eigen correspondent heeft in Spanje, met uitzondering nu voor de ramp met de tanker Prestige. Tot slot meent hij dat het hem niet erg zinvol lijkt nu nog terug te komen op deze 'gemiste' motie, tenzij op het ogenblik dat de actualiteit daartoe een gepaste gelegenheid biedt. Tot daar onze openbare omroep.

De vraag blijft echter waarom dat bericht uit "Le Monde" (ik herhaal, een krant waaruit regelmatig informatie wordt overgenomen) niet in andere media werd geciteerd. Waarom werden er geen andere bronnen opgezocht om bijkomende informatie te vinden? Ik spreek dan nog niet over de politici die toch directe contacten onderhouden met hun Spaanse collega's. Zouden de hierboven geciteerde veronderstellingen dan toch kloppen? ■

¹ De slaven van Franco en de slachtoffers van de overwinning

² Spanje tegenover de jaren van de Franco dictatuur

P.S.: Dit is waarschijnlijk het laatste artikel van André De Smet dat we in Vrede zullen kunnen publiceren. Eind februari kreeg André namelijk een beroerte. Zijn toestand is gestabiliseerd maar is niet van aard hem nog actief te laten participeren aan onze activiteiten. Ook langs deze weg willen we hem het allerbeste toewensen.

BOEKBESPREKINGEN

AL WAT UIT HET WESTEN KOMT IS VOORUITGANG

I Geert Goeman I

Lewis, Bernard, *Wat is er misgegaan? De betrekkingen tussen het Westen en het Midden-Oosten*, De Arbeiderspers, 2002, 204 blz.

In dit werk probeert de auteur aan de hand van de bestudering van de geschiedenis een plausibele uitleg te geven waarom de Arabische wereld – die ooit toch een machtige cultuur was – achtergebleven is ten opzichte van het Westen. De auteur zal in zijn werk onderzoeken wat er zoal misgegaan is op het vlak van oorlogsvoering, rijkdom en macht, het sociale aspect, secularisme en godsdienst, wetenschap en politiek.

De auteur stelt terecht dat gedurende verschillende eeuwen – meer bepaald tot de 15de eeuw – de islamwereld een prominente plaats innam op het gebied van de menselijke beschaving en ontwikkeling. De islam was vele eeuwen een wereldgodsdienst, politiek, multiraciaal en internationaal. De islam was de grootste militaire en economische macht gedurende verschillende eeuwen. Ook op het gebied van de kunst en de wetenschap stond het Midden-Oosten lang aan de top.

Met de Renaissance veranderde alles plots. De enorme vernieuwingen op cultureel en wetenschappelijk gebied gingen aan het Midden-Oosten voorbij. Sindsdien werd de technologie geëxporteerd van west naar oost (o.a. vuurwapens, opleiding van de troepen).

De auteur vertelt uitgebreid over de achterstand in de loop van de geschiedenis van de Arabische wereld, maar eigenlijk gaat het maar om vier à vijf eeuwen (gemeten aan de hand van onze tijdrekening) en dat belangrijk punt vergeet Lewis bewust of onbewust. Tot de 15de eeuw ging het goed; daar gaat Lewis weinig op in. Vanaf de 20ste eeuw werd het overgrote gedeelte van de moslimwereld gekoloniseerd door het Westen, voornamelijk Groot-Brittannië en Frankrijk; ook wat betreft deze kolonisatieperiode worden we weinig (of beter: totaal niets) wijzer. Lewis heeft er blijkbaar geen oordeel over... Het lijkt of de auteur zich hardnekkig vast-

pint op de periode tussen de 15de en de 20ste eeuw. In die periode liep er waarschijnlijk iets mis.

Als voornaamste oorzaken van het feit dat er 'iets is misgegaan', duidt Lewis de ongelijkheid en de godsdienst. De auteur wijdt een apart hoofdstuk over gelijkheid versus ongelijkheid. Wie binnen de islam mannelijk, vrij en gelovig is, is goed af. Vrouwen, slaven en ongelovigen komen er minder goed uit. Een slaaf kan steeds nog vrijgekocht of vrijgelaten worden en een ongelovige kan zich steeds tot de islam bekeren... maar de vrouw die zit pas in een echt hopeloze situatie. Die onvrijheid van de vrouw is, aldus Lewis, een van de voornaamste oorzaken van dingen die foutlopen.

In de christelijke wereld hebben steeds twee machtsblokken naast elkaar gestaan: de staat en de kerk. Ieder instituut had zijn eigen machtsgebied, hiërarchie en gezagsstructuur. In de islamstaten daarentegen was er geen verschil tussen wat men in het christendom canonic recht en wereldlijk recht noemt. Er is maar een enkele wet, namelijk de sharia. De sharia regelt alles: burgerlijke, commerciële, strafrechtelijke en constitutionele zaken, alsook uiteraard de puur godsdienstige kwesties. Binnen de islam is er geen sprake van secularisme. God is de enige, onfeilbare, allerhoogste macht. Zijn geboden staan in de koran en daar moet zo perfect mogelijk naar geleefd worden. Wijzigingen aan de goddelijke wet zijn principieel onmogelijk. Dat er op dit vlak geen wijzigingen mogelijk zijn, is volgens de auteur een halt aan de modernisering en de vooruitgang.

Vreemd genoeg heeft de auteur een totaal andere mening over Israël, toch ook behorende tot de Arabische wereld, met toch ook een streng dogmatisch geloof, waar er nota bene tevens ongelijkheid bestaat tussen man en vrouw. Dat anno 1948 het

(racistische) zionisme een joodse staat oprichtte ten koste van de Palestijnen en de kritiek daarop, noemt de auteur: "Antisemitisme en het beeld van de jood als demon en als kwaadaardig monster..." (pp. 171-172).

Lewis drukt zich nogal laatdunkend uit wanneer hij stelt dat de Arabische wereld, die ooit een machtige beschaving was, waarlijk "diep gezonken is". Voor het feit dat het tot de 15de eeuw toch zeer goed ging – ondanks de sharia en de vrouwonvriendelijkheid – , daar heeft de auteur blijkbaar geen verklaring voor.

Lewis is emeritus hoogleraar aan de Princeton University en wordt beschouwd als de Anglo-Amerikaanse nestor van de wetenschap van het Midden-Oosten. Zodoende staat hij sterk op het vlak van de geschiedenis en de kennis van de Arabische wereld. Toch geeft hij in dit werk voornamelijk uitleg bij gebeurtenissen in het Westen. De lezer krijgt de indruk dat de moslimwereld nooit van belang is geweest, maar ook dat er aan de argumentering van de auteur iets hapert, iets halfslachtigs is. Lewis vergeet gemakkelijk de kolonialisering, neokolonialisme en de momentane globalisering. De auteur stelt dat de Franse, de Britse en later de Amerikaanse overheersing eerder het gevolg van zwakte was dan de oorzaak. Hij stelt dat het steeds makkelijker is de schuld op iemand anders te schuiven... Alles wat modern en vooruitgang is, komt uit het Westen, stelt de auteur. Doelt hij hiermee ook op atoombewapening en andere massa-vernietigingswapens?

Wat is er misgegaan? Is een gortdroog en uiterst saai boek. Het is op vele vlakken misleidend en het gaat uit van een Westers superioriteitsgevoel. Objectiviteit is echt ver te zoeken. ■

RECHT OP MENSENRECHTEN

| Geert Goeman |

Vandenhole, Wouter, *Mensenrechten en ontwikkeling. Pleidooi voor een procedurele benadering*, Stichting NJCM-Boekerij, 2002, 255 blz.

Dit boek is het resultaat van de bewerkte en ingekorte versie van het doctoraal-proefschrift van Vandenhole. In dit werk gaat de auteur op zoek naar de mogelijke praktische relevantie van het 'recht van de mensenrechten' voor de zwakste sociale groepen in de samenleving in het zuiden.

De auteur stelt zich de vraag wat de implicaties zijn van de koppeling van mensenrechten en ontwikkelingsniveau. Het is duidelijk dat de stijging van de mensenrechten rechtsevenredig stijgt met het ontwikkelingsniveau van een bepaald land. De auteur merkt op dat de toepassing van mensenrechten een niet onbelangrijke bijdrage kan leveren tot de ontwikkeling van sociaal zwakkere groepen in de maatschappij. Een zeer prijzenswaardige en humane benaderingswijze, die Vandenhole aan een nader onderzoek zal onderwerpen.

Het eigenlijke onderzoek bestaat uit twee grote delen. In het eerste deel wordt een gevallenstudie gemaakt van proces-

voering als maatschappelijke actie voor het Indische Opperste Gerechtshof. In het tweede deel wordt gepoogd, via de resultaten van de eerste casestudy van procesvoering als sociale actie, de impact ervan op de mensenrechten te bepalen.

Vandenhole stelt dat de theorievorming rond 'recht en ontwikkeling' een erg jong onderzoeksaspect is. Het onderzoek startte in de late jaren '60, vroege jaren '70 en begon zich uiteindelijk volop te ontwikkelen anno begin 1990, na de val van de Berlijnse Muur.

De auteur onderzoekt sociale actiegroepen, de decentralisatie van het recht en de grenzen ervan. Het is de bedoeling om tot de conclusie te komen op welke wijze recht kan bijdragen tot ontwikkeling, waarbij de verschillende rechtsstrategieën als component van een ruimere ontwikkelingsstrategie gezien worden.

Als algemene conclusie stelt de auteur dat voor zijn onderzoek van het recht van de mensenrechten vijf belangrijke items hoogstnoodzakelijk zijn. 1) Om

van ontwikkeling – van de zwakste sociale groepen in het bijzonder – te kunnen spreken, moet deze groep centraal staan en 'niet de economische groei'. 2) De onderzoeker moet uitgaan van rechtsstrategieën van 'sociale actiegroepen'. 3) Het recht dient gedecentraliseerd te worden door de inpassing ervan 'in ruimere strategieën'. 4) De relevantie van het recht mag als 'ideologische factor' niet onderschat worden. 5) Tenslotte: recht kan enkel 'geleidelijke sociale veranderingen' bewerkstelligen.

Wouter Vandenhole behaalde in 1995 een LL.M. in 'Law in Development' aan de University of Warwick (Verenigd Koninkrijk), en in 2001 een doctoraat in de rechten aan de K.U. Leuven. Momenteel is hij daar als postdoctoraal onderzoeker verbonden aan het instituut voor de rechten van de mens. Het onderzoek van Vandenhole werd bekroond door de Directie-Generaal Internationale Samenwerking van België met de 'Prijs Ontwikkelingssamenwerking 2001'.

MEDIA: DIOGENE(S)

De media spelen een belangrijke rol in de opinievorming van de mensen. Daarom is het belangrijk dat we ze goed in het oog houden (ed.). DIOGENES DOET DAT.

Het tweetalige e-zine DIOGENE(S) becommentarieert wekelijks de ontwikkelingen in de Belgische media. Met DIOGENE(S) heeft ook België zijn 'mediawatchdog'. In de V.S. is dit soort organisatie al langer bedrijvig, met als bekendste 'FAIR' ('Fairness & Accuracy in Reporting').

DIOGENE(S) brengt een kijk op de Belgische media die bestaat uit twee luiken: enerzijds een maatschappelijk geëngageerde kritiek op kranten, tijdschriften, films, radio- en tv-programma's, websites ... Anderzijds overzichten en besprekingen van interessante

uitzendingen (TV-tips), boeken, artikels, websites ... De eigen bijdragen worden aangevuld met berichten die we van andere onafhankelijke media-initiatieven (zoals Indymedia, Uitpers ...) overnemen en door de (al dan niet anoniem vermelde) reacties van de lezers.

Een aantal 'thema's' die in de commerciële media problematisch liggen, volgen we met meer dan gewone aandacht: daaronder de milieuberichtgeving; het beeld van de vrouw in de media en dat van culturele minderheden; de economische en politieke beïnvloeding ook van de berichtgeving ...

DIOGENE(S) wordt gratis verzonden via e-mail. De belangrijkste artikels worden wekelijks ook 'gepost' op de 'open publishing' website van Indymedia (www.indymedia.be).

DIOGENE(S) wordt zonder subsidies of sponsoring uitgegeven door vzw Mediadoc, een onafhankelijk mediacentrum dat naast het wekelijkse DIOGENE(S) ook nog ezines uitbrengt over de Vlaamse film (DIVA-Nieuws) en de Belgische documentairefilm (Belgian DOC). De drie e-zines worden gratis toegezonden na aanvraag via mediadoc.diva@skynet.be

AGENDA

Het 8 mei comité in samenwerking met de Stad Gent, Het Vredeshuis en de confederatie der Oudestrijders Vereniging, nodigt u uit voor de komende **8 MEI PLECHTIGHEID**.

DONDERDAG 8 MEI 2003 10U30 HERDENKINGSPLECHTIGHEID

10u15

verzameling voor het Oorlogsmonument der slachtoffers van beide oorlogen in het Zuidpark te Gent op het 8 Meiplein.

10u30

- begroeting door dhr Jozef Fack, voorzitter
- toespraak door dhr Tom Bailthazar, docent Universiteit Gent
- Bloemenhulde met naamafroeping van de deelnemende groeperingen door Jean-Pierre Goossens
- Muzikale omijsting met Thebaanse Trompetten

Enkel vlaggen van patriottische verenigingen zijn toegelaten.

Na de plechtigheid receptie in het Vredeshuis Sint Margrietstraat (lijnbus zal ter beschikking staan voor de verplaatsing).

WAREGEM

"Een Arabische kijk op de Irak crisis"
Cartoons van Al-Jazeera

De tentoonstelling "Een Arabische kijk op de Irak-crisis. Cartoons van Al-Jazeera" toont 40 cartoons over de Irak-crisis die de afgelopen 2 maanden verschenen in diverse Arabische kranten. Ze werden chronologisch gerangschikt en tonen hoe in de Arabische wereld over deze crisis wordt gedacht. Opvallend is ook de kritische houding ten aanzien van de eigen Arabische regeringsleiders die voorgesteld worden als rijke, kruiperige knechten van de Verenigde Staten. Een tentoonstelling die ons beeld over "de Arabier" kan bijstellen en ons doet nadenken over overeenkomsten en verschillen.

In cultuurcentrum De Schakel, Schakelstraat 10, Waregem van 28 april tot 26 mei 2003, gratis toegang

In het kader daarvan wordt een info-avond over de Iraakse kwestie georganiseerd i.s.m. Vrede vzw op 21 mei om 20 uur, met als spreker Georges Spriet

HET GENTS ACTIEPLATFORM PALESTINA NODIGT U UIT OP

INFO- EN BENEFIETAVOND

PALESTINA

9 MEI 2003, 20U
VREDESHUIS GENT

PROGRAMMA:

- 20u-21u inleiding en algemene situatieschets door Palestijnse delegatie, vragen van publiek
- 21u-21u15 korte pauze (diareeks wordt vertoond)
- 21u15-22u Palestijnse dokter/hartchirurg vertelt over de toestand in de gezondheidssector de delegatie vult aan met getuigenissen toelichting benefietproject voor medisch labo door ereprof. Van Hoorne vragen van publiek
- 22u-23u... optreden dansgroep RUH hapjes, drankje informele babbel met elkaar en aanwezige Palestijnen

OPEN VREDESRAAD VREDE vzw

DINSDAG 13 MEI 2003
OM 19.30 UUR

**"DE WERELD NA DE
BOMBARDEMENTEN OP
IRAK"**

ANALYSE, DISCUSSIE, BESLUITEN

FILIPS VAN ARTEVELDESTRAAT 35
9000 GENT

De Lingerie

van de Kerkstraat DE MUNCK

L O K E R E N

LINGERIE CORSETTERIE BADMODE

KERKSTRAAT 47 • 9160 LOKEREN • 09/348 58 23

*Wat gevoelig ligt,
wordt goed opgevangen.*

[Linde Vanneste]

De Lombarde

Camping en vakantiehuusjes op 500 meter van de zee!

De Lombarde omvat een groene, kindvriendelijke camping met modern sanitair.

Voor de kleinsten is er een speeltuin en

tijdens de schoolvakanties is er een ruim animatie-aanbod voor groot & klein.

Je kunt hier ook terecht voor een partijtje air-hockey, tafelvoetbal, biljart, tafeltennis, petanque, basket, tennis ...

Visser worden verwacht langs de uitgestrekte visvijver.

Het restaurant en het caf taria hebben een goede naam.

Door een ruim aanbod, lage prijzen en heerlijk verse broodjes, zorgt de winkel ervoor dat je van een deel van de dagelijkse besommeringen verlost wordt.

Voor de fietser en/of wandelaar staan er 5 trekkershutten ter beschikking.

De routes kunnen ter plaatse uitgestippeld worden, er is een ruime keuze.

Kom gerust eens langs of vraag vrijblijvend een folder aan met prijslijst.

De Lombarde, Elisabethlaan 4, 8434 Lombardsijde - Tel. (058) 23 68 39

Een initiatief van vzw Volkstoerisme.

VREDESCAHIERS

- **GLOBALISERING EN MENSELIJKE VEILIGHEID**

Georget Spriet

3/2002: 7 euro + port

- **DE WAANZINNIGE OORLOG OM IRAK**

Ludo De Brabander (samenstelling)

4/2002: 8 euro + port

Bestellen bij Vrede

OPROEP

U heeft wat vrije tijd?

U wil de vredesbeweging helpen?

Welkom!

Spandoeken maken, thuis vertaalwerk doen,

dossiers updaten hier in de bibliotheek,

bijhouden van krantenartikels

twijfel niet: 09 233 46 88

UNITING FOR PEACE

| Anti-oorlogsplatform Irak |

Irak zag zijn kansen op ontwikkeling zwaar aangetast als gevolg van een beslissing van de VN om het land twaalf jaar lang onder embargo te plaatsen. Ze heeft niet kunnen verhinderen dat twee leden van de Veiligheidsraad unilaterale en illegale oorlogsacties startten. De VN moet dringend terug haar politieke, sociale, economische en humanitaire verantwoordelijkheden opnemen in overeenstemming met de bepalingen van het VN-Handvest.

1. DE OORLOG TEGEN IRAK

Het Anti-Oorlogsplatform

- herinnert eraan dat de oorlog in Irak illegaal en immoreel is en veroordeelt de agressie van de Amerikaans-Britse oorlogskoalitie. Het Anti-Oorlogsplatform vraagt ode onmiddellijke toepassing van VN resolutie 377/A ("Uniting for Peace")*, waardoor de Algemene Vergadering van de VN zich vlug kan uitspreken over het conflict, te beginnen met een formele veroordeling
- vraagt een onafhankelijk onderzoek naar het gebruik van 'vuile' wapens (zoals clusterbommen,...), de militaire aanvallen op de media en andere oorlogsmisdaden in toepassing van de Conventie van Genève
- stelt dat de oorlogskoalitie moet opdraaien voor de aangerichte schade en verantwoordelijk is voor het vergoeden van de slachtoffers van de oorlog en dit zonder gebruik te maken van Iraakse rijkdommen
- benadrukt dat de Iraakse bevolking dringend nood heeft aan humanitaire bijstand

2. DE BEZETTING

Het Anti-Oorlogsplatform

- eist dat er onmiddellijk een einde komt aan de bezetting
- stelt dat het alleen aan de VN is om - tijdelijk, onder strikte condities en met respect voor de soevereiniteit van het Iraakse volk - een overgangsfase te verzekeren in de richting van een rechtsstaat in Irak
- stelt dat de natuurlijke en andere rijkdommen van het land onder de soevereiniteit vallen van Irak en dat het beheer daarvan onder de bevoegdheid valt van de Iraakse bevolking en haar vertegenwoordigers, die zo vlug mogelijk democratisch verkozen moeten worden
- vraagt de toepassing van VN-resolutie 1325 zodat ook vrouwen en vrouwengroepen kunnen ingeschakeld worden in het vredes- en heropbouwproces

- erkent, conform het Handvest van de VN, dat het Iraakse volk over het recht op zelfbeschikking en zelfverdediging beschikt

3. DE INTERNATIONALE STABILITEIT

Het Anti-Oorlogsplatform

- veroordeelt de unilaterale politiek van de VS en andere landen die een gevaar opleveren voor de internationale stabiliteit in de regio en in de wereld.
- verzet zich scherp tegen het VS-concept van een 'preventieve oorlog' en de agressie tegen derde landen onder het mom van de 'oorlog tegen het terrorisme'. Dit concept dreigt de wereld onder te dompelen in een proces van opeenvolgende oorlogen, zoals we dat zien in de dreigingen die ten aanzien van Syrië zijn geuit
- wijst op het gevaar van het bezit van massavernietigingswapens in tal van landen in de wereld en op het feit dat de Amerikaans-Brits-oorlogskoalitie over de grootste arsenalen beschikt terwijl ze deze oorlog gevoerd heeft onder het voorwendsel dat Irak diezelfde wapens in bezit heeft
- Stelt voor dat de VN een regionale conferentie organiseert om de fundamentele problemen in de regio aan te pakken

4. BELGIË EN EUROPA

Het Anti-Oorlogsplatform

- vraagt dat de Irak-crisis niet misbruikt wordt om te pleiten voor meer militaire uitgaven en het normale gebruik van militaire macht als oplossing voor spanningen en conflicten
- bevestigt nogmaals dat België onder geen beding zijn steun mag verlenen aan oorlogshandelingen en dat de regering geen militaire transporten over zijn grondgebied mag toelaten en zo het VN-Handvest respecteert

** Uittreksel van 377/A en sinds de goedkeuring in 1950 al een tiental keer toegepast: "Resolves that if the Security Council, because of lack of unanimity of the permanent members, fails to exercise its primary responsibility for the maintenance of international peace and security in any case where there appears to be a threat to the peace, breach of the peace, or act of aggression, The General Assembly shall consider the matter immediately with a view to making appropriate recommendations to Members for collective measures,..."*

TEZOTOMLOSTELOPEN

Voor het einde van 2003 wil India een nieuwe lange-afstandsraket testen. Dit past in hun afschrikkingstrategie. Deze Agni II heeft een bereik van meer dan 2000 km en kan met een kernlading worden uitgerust. Daarmee kan gans Pakistan worden bereikt en ook een deel van China. Voor wanneer het Pakistaanse antwoord?

Naar verluidt (IHT 8/04/03) maken de Verenigde Staten plannen om een Amerikaans-Iraakes oorlogstribunaal op te richten om Saddam Hoessein en zijn medewerkers te berechten voor oorlogsmisdaden van nu en uit het verleden. De huidige oorlogsmisdaden, bijvoorbeeld tv-beelden van krijgsgevangenen, moeten niet voor een internationaal tribunaal, meent men in de VS. En de oude overtredingen uit het verleden zouden door een Iraakes tribunaal worden behandeld. Goed om weten is dat Washington het Internationaal Strafhof (dat recent in Den Haag van start ging) actief boycot.

Turkije zal van het Internationaal Monetair Fonds een lening krijgen van 1,6 miljard dollar die in drie schijven zal worden uitgekeerd. Het ritme van de uitbetalingen is gekoppeld aan de vorderingen die de regering maakt met het uitvoeren van haar beloftes, zoals o.m. het schrappen van arbeidsplaatsen in de staatsindustrieën.

In hun poging om de 'harten van de Iraakezen' te winnen hebben de Amerikaanse en Britse troepen hun propagandaoffensief uitgebreid. In het zuiden van Irak hebben ze tienduizenden transistorradio's uitgedeeld, waarvan het simpelste model geblokkeerd staat op de frequentie van 'de stem van de coalitie'. Maar iemand merkte op: "Hier luisteren de Iraakezen niet zoveel naar de radio, want een batterij kost al snel 2000 Dinar". Dit is voor het ogenblik de prijs van 20 liter drinkwater, en dat lijkt de mensen belangrijker dan een propagandaradio.

Rijke landen besteden 300 miljard dollar aan subsidies voor hun landbouwsector en voor de uitvoer. Tegelijkertijd leggen ze de landbouwexport uit ontwikkelingslanden hoge douanetarieven op. De 50 miljard dollar die ze gezamenlijk als ontwikkelingsgelden vrij maken, vormen nog niet het begin van een compensatie voor de schade die dit protectionisme veroorzaakt.

Het eilandje Diego Garcia werd in 1965 van Mauritius (onafhankelijkheid in 1968) afgescheiden door het koloniale Londen. In december 1966 droeg de koloniale macht, Groot-Brittannië, het eiland over aan de VS tegen een compensatie van 11 miljoen dollar prijsvermindering voor de aankoop van een Polaris-duikboot. Alle tweeduizend inwoners moesten het eiland verlaten, en de VS installeerden er een immense militaire basis die "onmisbaar is voor de defensie en de veiligheid van het Arabisch schiereiland, het Midden-Oosten, Oost-Afrika en Zuid-Azië". Vandaag is Diego Garcia nog altijd een (verhuurde) Britse kolonie. Het VN-Handvest verbiedt de deportatie van een koloniale bevolking.

Israël, dat ons graag wil doen geloven dat het 'de enige democratie in het Midden-Oosten' is, heeft begin april BBC-world van de kabel gehaald. De enige nog betrekkelijk objectieve westerse nieuwszender op wereldvlak, is volgens de regering Sharon 'te pro-Palestijns'. Media-objectiviteit en zelfverklaarde democratie blijken tegenwoordig moeilijk combineerbaar.

De Duitse Bondsregering had in 2000 een zaak ingediend bij het Grondwettelijk Hof om de extreemrechtse Nationale Partij van Duitsland (NPD) te verbieden. De argumentatie draaide rond het aanzetten tot raciaal geweld en ook neonazistische propaganda. Op 18 maart heeft het Hof deze regeringsvraag verworpen. Drie van de zeven rechters

waren van oordeel dat de regering geen correcte methodes gebruikte om het hof te willen beïnvloeden. Het was de eerste keer in 50 jaar dat een partij met een verbod werd bedreigd.

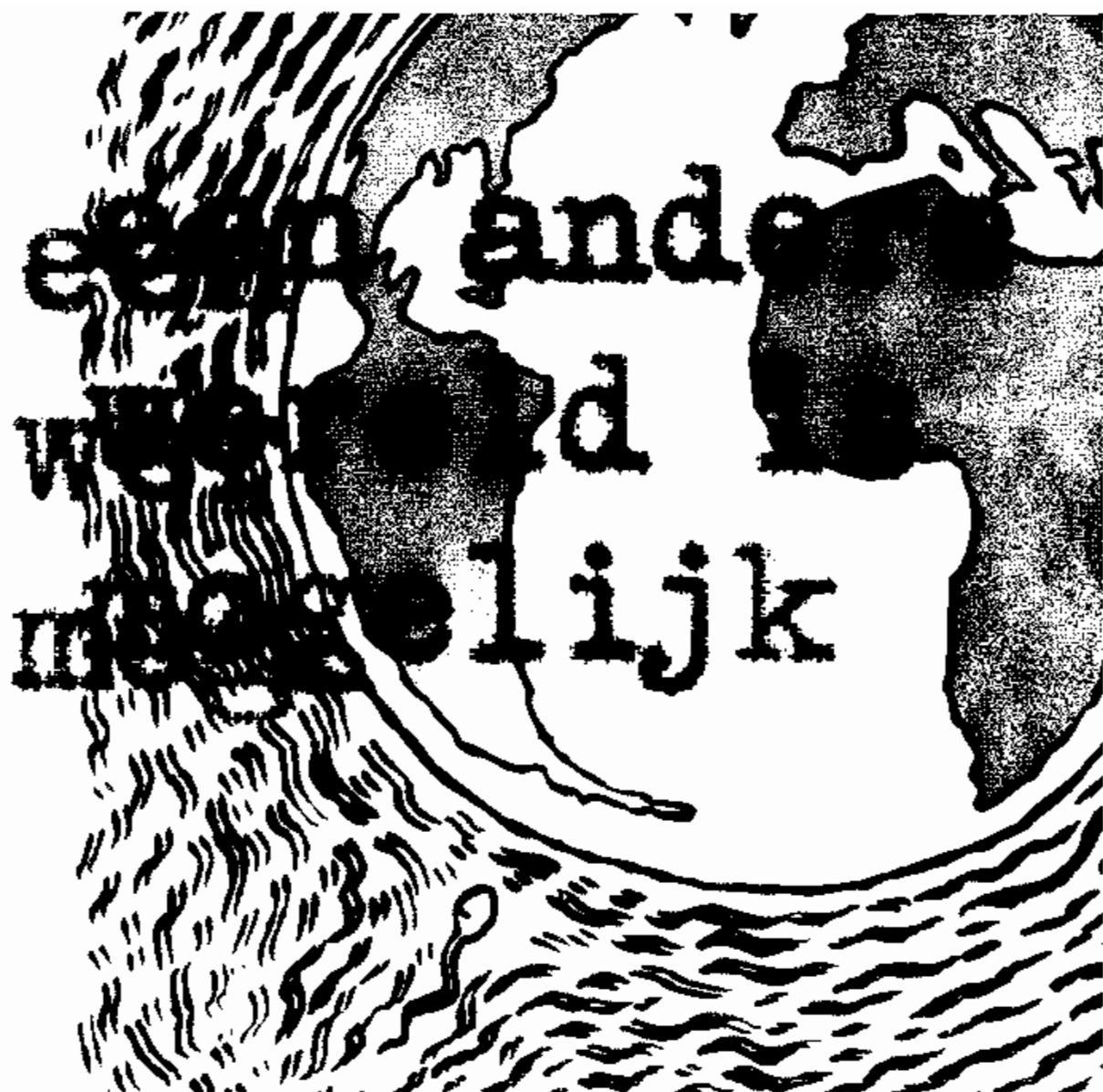
De Taliban in Afghanistan hadden de papaverteelt verboden. De Wereldbank heeft zopas bekend gemaakt dat opium vandaag de eerste bron van inkomsten vormt voor het land. Deze teelt bracht 1,4 miljard dollar op aan de Afghaanse producenten, of 200 miljoen dollar meer dan de internationale hulp die het land kreeg in 2002.

Op 30 juni 2002 telde de VS 2.019.234 gevangenen (VUM-kranten 8.04.03), d.i. 700 gevangenen op 100.000 inwoners. Bij de leeftijds categorie 20 tot 35 jaar schat men dat ruim 12% van de zwarte mannen achter de tralies zit, bij de blanken is dat "slechts" 1,6%. Over het algemeen heeft iedere zwarte man 29% kans om een deel van z'n leven in de cel door te brengen, tegenover 4% voor een blanke.

Vragende kinderoogen

Geen geborgenheid meer
Niets dan alleen maar
Angst en vertwijfeling
De dag te zien groeien
Onder het voortdurend geschrei
Van onschuldige wezens
Smekend om gerechtigheid
Met steeds weer diezelfde
Betrachting:
Wanneer brengen mensen
Op deze aarde een
Boodschap van ware vrede?

Jozeif Vandromme

sociaal forum van belgië

na firenze en portofalegre, een nieuwe afspraak in belgië
wereldburgers, N.G.O.'s, verenigingen, vakbonden
www.wsf.be

zaterdag 10 mei 2003

noordstation

plein kard albert II, brussel

in namiddag:

kinderanimatie vanaf 7 jaar - free podium voor muziekgroepen - debatten en ontmoetingsruimtes -
tentoonstelling - 5000 boodschappen voor de vrede - drank- en eetmogelijkheid

13.30 tot 18.00 u : gesprekken, debatten en discussies georganiseerd rond 8 grote thema's

onze wereld in niet te koop! de civiele maatschappij... op weg naar cancaru • sociaal economische rechten
duurzame ontwikkeling • de schuldenlast en fiscaliteit: een vicieuze cirkel, zowel in het zuiden als in het
noorden • neen tegen de oorlog • samenleving voor allen • een ander europa • sociale lokale fora

18u00: manifestatie « een andere wereld is mogelijk » om onze eisen kracht bij te zetten

18u30: speech op groot podium van aminata traoré (mali)

19u00: concert:

zeddess
(burkina faso)

marlene dorcena
(haiti)

hasna el becharia
(maroc)

verantw. uitg. joel de witte - 11111 - vlas fabriek straat 11 - 1050 brussel - danuque ween - C.N.C.D. - quai du commerce 19 - 1050 brussel